

tes terra dñi exaltauit me: terra dñi fecit ueritatem. Nō moriar sed uiuaz: et narrabo opa dñi. Castigans castigauit me dñs: et morti nō tradidit me. Aspice mihi portas iusticie ingressus in eas confitebor domino: hec porta dñi iusti intrabunt in eā. Confitebor tibi qm̄ exaudisti me: et factus es mihi in salutē. Lapides quē reproba uerunt edificātes: hic factus est in caput anguli. A dño factū est istud: et est mirabile in oculis nris. Hec est dies quā fecit dñs: et letemur in ea. O domine saluū me fac o dñe bene prosperare: bñdicit̄ q̄ uenit in noie dñi. benediximus uob de domo dñi: de domo dñi et illuxit nobis. Constituite diē solē in p̄densis: usq; ad cornu altaris. Deus me⁹ es tu et confitebor tibi: deus me⁹ es tu et exaltabo te. Confitebor tibi qm̄ exaudisti me. et fact⁹ es mihi in salutē. Confitemi dño qm̄ bon⁹: qm̄ in seculum mīa eius.

Psal. cxi. d

Psal. cxi. a

Psal. eodem.

B **C** Alfa. Aleph doctrina. CXVIII. Eati immaculati in uia: q̄ ambulāt in lege dñi. Beati q̄ scrutant̄ testimonia eius: in toto corde exq̄rūt euz. Non est q̄ operant̄ iniquitates: in uis ei⁹ ambulauerunt. Tu mādaſti māda tua: custodiri nimis. Utinā dirigant̄ uie mee: ad custodiēdas iustificationes tuas. Tunc nō confundar: cū prospero in oibus mādatiſ tuis. Confitebor tibi in directōne cordis: i eo q̄ didici iudicia iusticie tue. Iustificationes tuas custodiā: nō me derelinquas

I **C** Beth dom⁹. In quo corrigit̄ adolescentior uiam suam: in custodiēdo sermōnes tuos. In toto corde meo exq̄siui te: ne repellas me a mandatis tuis. In corde meo abscondi eloq̄a tua: ut nō peccē tibi bñdicit̄ es domine: doce me iustificationes tuas. In labijs meis p̄nūciant: oia iudicia oris tui. In uia testimonioꝝ tuoz̄ delectat̄ sum: sicut in omnibus diuitijs. In mādatiſ tuis exercebor: et cōsiderabo uias tuas. In iustificationibus tuis meditabor: nō obliuiscar sermōnes tuos.

R **C** Bymel. plenitudo uel retributio. Tribue seruo tuo uiuifica me: et custodiā sermōnes tuos. Reuela oculos meos: et considerabo mirabilia de lege tua. Incola ego sum in terra: non abscondas a me mandata tua. Concupiuit̄ anima mea desiderare iustificationes tuas: in omni tempore. Increpastī superbos maledicti qui declinant a mandatis tuis. Aufer a me obprobrium et contemptum: q̄ testimonia tua exq̄siui. Etenim sederunt principes et aduersum me loquebantur: seruus autē tuus exercebat̄ in iustificationibus tuis. Nam et testimonia tua meditatio mea est: et consiliū meum iustificationes tue.

C Deleth. tabularum.

A **C** Deleth. pauimēto anima mea: uiuifica me s̄m uerbum tuum. Uias meas enunciaui et exaudisti me: doce me iustificationes tuas. Uiam

iustificationum tuarum instrue me: et exercebor in mirabilibus tuis. Dormitauit̄ aīa mea pro tudio: confirma me in uerbis tuis. Uiam iniquitatis amoue a me: et de lege tua miserere mei. Uiam ueritatis elegi: iudicia tua non sum oblitus. Adhesit̄ testimonijs tuis domine noli me confundere. Uiam mandatorum tuorum cucurri: cū dilataſti cor meū.

L **C** De. ista. Legem pone mihi domine uiam iustificationum tuarum: et exquirā eam semper. Da mihi intellectus et scrupulabor legem tuam: et custodi illam in toto corde meo. Deduc me in semita mandatorum tuoz̄: quia ipsaz̄ uolui. Inclina cor meū in testimonia tua: et nō in auariciam. Auerte oculos meos ne uideant uanitates: in uia tua uiuifica me. Statue seruo tuo eloquiū tuum in timore tuo. Amputa obprobrium meuz̄ qd̄ suspicatus sum: quia iudicia tua iocunda. Ecce percipui mandata tua: in equitate tua uiuifica me. **C** Uau. bec uel ipsa.

T **C** Uau. bec uel ipsa. Veniat sup̄ me misericordia tua domine salutare tuū s̄m eloquiū tuum. Et rīdebo exprobrantib⁹ mihi uerbum: q̄ speraui in sermonib⁹ tuis. Et ne auferas de ore meo uerbuū ueritatis usq; quaz̄: q̄ in iudicijs tuis supersperaui. Et custodiā legem tuā semp: in seculū et in seculus seculi. Et ambulabā in latitudine: q̄ mandata tua exq̄siui. Et loquebar in testimonijs tuis i cōspectu regum: et nō confundebar. Et meditabar in mādatiſ tuis: q̄ dilexi. Et leuaui manus meas ad mandata tua q̄ dilexi: et exercebor in iustificationibus tuis.

C au. bec uel oliua.

M **C** au. bec uel oliua. Emor esto uerbi tui seruo tuo: in quo mihi spem dedisti. Hec me cōsolata est in hūilitate mea: q̄ eloquiū tuū uiuificauit me. Supbi iniq; agebant usq; quaz̄: a lege autē tua non declinaui. Emor fui iudicioꝝ tuoz̄ a seculo dñe: et cōsolat⁹ sum. Defectio tenuit me: p̄ peccatoꝝ derelinquentibus legē tuā. Lātabiles mihi erāt iustificationes tue: in loco pegrinationis mee. Emor fui nocte nois tui dñe: et custodiui legem tuam. Hec facta est mihi: q̄ iustificationes tuas exq̄siui. **C** Beth. uita.

D **C** Beth. uita. Ortio mea domine: dixi custodire legem tuam. Deprecatus sum faciem tuam in toto corde meo miserere mei s̄m eloquiū tuum. Logitauī uias meas: et conuertī pedes meos in testimonia tua. Paratus sum et non sum turbatus: ut custodiā mandata tua. Funes peccatorum circumplexi sunt me: et legem tuam non sum oblitus. Media nocte surgebam ad confitendum tibi: super iudicia iustificationis tue. Particeps ego sum omnium timentiū te: et custodientium mandata tua. Misericordia tua domine: plena est terra: iustificationes tuas doce me. **C** Letb. bonum.

Psal. cxi. a

Bonitatem fecisti cum seruo tuo domine secundum verbum tuum. Bonitatem et disciplinam et scientiam doce me: quia mandata tua credidi. Priusquam humiliarer ego deliqui: propterea eloquium tuum custodiui. Bonus es tu et in bonitate tua doce me iustificationes tuas. Multiplicata est super me iniquitas superborum: ego autem in toto corde meo scrutabor mandata tua. Coagulatum est sicut lac cor eorum: ego vero legem tuam meditatus sum. Bonum mihi quia humiliasti me: ut discam iustificationes tuas. Bonum mihi lex oris tui super milia auri et argenti.

Job: principium.

Job. s. b

Dominus tuus fecerunt me et plasmauerunt me: da mihi intellectum ut discas mandata tua. Qui timet te videbunt me et letabuntur: quia in verba tua sperauerunt. Cognouit dominus quia equitas iudicia tua: et in veritate tua humiliasti me. Fiat misericordia tua ut consoletur mihi: secundum eloquium tuum seruo tuo. Veniant mihi miserationes tue et viuas: quia lex tua meditatio mea est. Confundantur superbi quia iniuste iniquitatem fecerunt in me: ego autem exercebor in mandatis tuis. Converterantur mihi timentes te: et qui nouerunt testimonia tua. Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis ut non confundar.

Dominus tuus fecit in salutari tuo anima mea: et in verbum tuum super speraui. Defecerunt oculi mei in eloquium tuum: dicentes quoniam consolaberis mihi. Quia factus sum sicut vter in pruna. Iustificationes tuas non sum oblitus. Quot sunt dies serui tui: quoniam facies desequentibus me iudicium? Narrauerunt mihi iniqui fabulationes: sed non ut lex tua. Omnia mandata tua veritas. Iniqui persecuti sunt me adiuua me. Paulominus consummauerunt me in terra: ego autem non dereliqui mandata tua. Secundum misericordiam tuam viuifica me. et custodiam testimonia oris tui.

Samech: disciplina

Interitum domine: verbum tuum permanet in celo. In generatione et generationem veritas tua fundasti terram et permanet. Ordinatione tua perseverant dies omnia seruiunt tibi. Nisi quod lex tua meditatio mea est: tunc forte perissem in humilitate mea. Interitum non obliuiscar iustificationes tuas: quia in ipsis viuificasti me. Tuus sum ego saluus me fac: quoniam iustificationes tuas exequiui. De expectauerunt peccatores ut perderet me testimonia tua intellexi. Omnis presumptio vidit finem: latum mandatum tuum nimis.

Quomodo dilexi legem tuam domine: tota die meditatio mea est. Super inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo: quia in eternum mihi est. Super omnes docentes me intellexi: quia testimonia tua meditatio mea est. Super senes intellexi: quia mandata tua exequiui. Ab omni via mala prohibui pedes meos: ut custodiam verba tua. A iudiciis tuis non declinaui: quia tu legem posuisti mihi. Quas dulcia faucibus meis eloquia

tua: super mel oris meo. A mandatis tuis intellexi propterea odiui omnes vias iniquitatis. **N**umquam: sempiternum. Accerna pedibus meis verbum tuum: et lumen semitis meis. Iuravi et statui: custodire iudicia iusticie tue. Humiliatus sum versus quacumque domine: viuifica me secundum verbum tuum.

Voluntaria oris mei beneplacita fac domine: et iudicia tua doce me. Aia mea in manibus meis semper: et legem tuam non sum oblitus. Posuerunt peccatores laqueum mihi. et de mandatis tuis non erraui. Hereditate acquisiui testimonia tua in eternum: quia exultatio cordis mei sunt. Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in eternum: propter retributionem.

Illi quos odio habui: et legem tuam dilexi. Adiutor et susceptor meus tuus: et in verbum tuum super speraui. Declinate a me maligni: et scrutabor mandata dei mei. Suscipe me secundum eloquium tuum et viuifica me: et non confundas me ab expectatione mea. Adiuua me et saluus ero: et meditabor in iustificationibus tuis semper. Spreuisti omnes discedentes a iudiciis tuis: quia iniusta cogitatio eorum est. Preuaricantes reputaui omnes peccatores terre: ideo dilexi testimonia tua. Confige timore tuo carnes meas: a iudiciis enim tuis timui.

Hec iudicium et iusticia: non tradas me calumniantibus me. Suscipe seruum tuum in bonum: non calumnietur mihi superbi. Oculi mei defecerunt in salutare tuum: et in eloquium iusticie tue. Fac cum seruo tuo secundum misericordiam tuam: et iustificationes tuas doce me. Seruus tuus sum ego da mihi intellectum ut sciam testimonia tua. Tempus faciendi domine: dissipauerunt legem tuam. Ideo dilexi mandata tua: super aurum et topazium. Propterea ad omnia mandata tua dirigebar: omnes vias iniquas odio habui.

Misericordia tua domine: ideo scrutata est anima mea. Declaratio sermonum tuorum illuminat: et intellectum dat paruulis. Os meum aperui et attraxi spiritum: quia mandata tua desiderabam. Aspice in me et miserere mihi: secundum iudicium diligentium nomen tuum. Breuis meos dirige secundum eloquium tuum: et non domine mei omnis iniusticia. Redime me a calumniis hominum: ut custodiam mandata tua. Faciem tuam illumina super seruum tuum: et doce me iustificationes tuas. Erunt aquarum deduxerunt oculi mei: quia non custodierunt legem tuam.

Istus domine: et rectum iudicium tuum. Mandasti iusticiam testimonia tua: et veritatem tuam nimis. Labescere me fecit scelus meus: quia oblitus sum verba tua inimici mei. Ignitum eloquium tuum vebementer: et seruus tuus dilexit illud. Adolescentulus sum ego et contemptus: iustificationes tuas non sum oblitus. Iusticia tua iusticia in eternum: et lex tua veritas. Tribulatio et angustia inuenerunt me: mandata tua meditatio mea est. Equitas testimonia tua in eternum: intellectum da mihi et viuifica.

Loph: vocatio.

Psalterium

Quamuis in toto corde meo et audi me
dñe: iustificationes tuas requirā. Ela
maui ad te et saluum me fac: vt custo
diam mandata tua. Preueni in ma
turitate et clamaui: q: in verba tua su
persperaui. Preuenerūt oculi mei ad te dilucis
lo: vt meditarer eloquia tua. Vocem meam au
di fm misericordiam tuā domine: et fm iudici
um tuum viuifica me. Appropinquauerūt per
sequentes me iniquitati a lege aut tua lōge fa
cti sunt. Prope es tu domine: et omnes vie tue
veritas. Initio cognoui de testimonijs tuis: q:
in eternū fundasti ea. **C Res: capitis.**

Ade humilitatem meā et eripe me: q:
legem tuam non sum oblitus. Iu
dica iudicium meū et redime me: p:
pter eloquiū tuum viuifica me. Rōge
a peccatoribus salus: quia iustificationes tuas
non exquisierunt. Misericordie tue multe dñe
fm iudicium tuum viuifica me. Multi qui per
sequuntur me et tribulant me: a testimonijs tu
is non declinaui. Aidi preuaricātes et tabesce
bam: quia eloquia tua non custodierunt. Aide
qm mādata tua dilexi domine: in misericordia
tua viuifica me. Principium verborū tuorū ve
ritas: in eternū omnia iudicia iusticie tue.

C Sin: dentium.

Dincipes persecuti sunt me gratis et
a verbis tuis formidauit cor meum.
Etabor: ego super eloquia tua: sicut
qui inuenit spolia multa. Iniquitatē
odō habui et abominatus sum: legem autē tu
am dilexi. Septies in die laudem dixi tibi sup
iudicia iusticie tue. Par multa diligentibus le
gem tuam: et non est illis scandalum. Expecta
bam salutare tuum domine: et mandata tua di
lexi. Custodiuit anima mea testimonia tua: et
dilexit ea uehementer. Seruaui mandata tua
et testimonia tua quia omnes vie mee in cons
pectu tuo.

C Lban: signa.

Appropinquet deprecatio mea in cons
pectu tuo domine: iuxta eloquiū tu
um da mihi intellectus. Intret postu
latio mea in cōspectu tuo fm eloqui
um tuum eripe me. Eructabūt labia mea hym
num: cum docueris me iustificationes tuas. Pro
nūciabit lingua mea eloquiū tuum: quia om
nia mādata tua equitas. Fiat man⁹ tua vt sal
uet me: quoniam mandata tua elegi. Concupi
ui salutare tuum domine: et lex tua meditatio
mea est. Aiuet anima mea et laudabit te: et iu
dicia tua adiuuabūt me. Errauit sicut ouis que
perit: quere seruum tuum quia mandata tua
nō sum oblit⁹. **Alia. C Lartū graduū. CXXIX**

**5 crvif. 2
Jofu. ij. a**

Ad dominum cum tribularer clamaui:
et exaudiuit me. Domine libera aīas
meam a labijs iniquis et a lingua do
losa. Quid detur tibi aut quid appo
natur tibi: ad linguam dolosam. Sagitte potē
tis acute: cū carbonibus desolatorijs. Iheu mi
bi quia incolatus meus prolōgatus ē habitauī

cum habitantibus cedar: multus incolā fuit a
nima mea. Cum bis qui oderunt pacem eram
pacificus: cum loquebar illis impugnabāt me
gratis. **C Lanticū graduū. CXX**

Auauī oculos meos in montes: vnde
veniet auxiliū mibi. Auxiliū meū
a dño: qui fecit celus et terrā. Nō det
in cōmotionem pedem tuū: neq: dor
mitet qui custodit te. Ecce non dormitabit ne
q: dormiet: qui custodit israel. Dominus custo
dit te: dñs protectio tua super manum dexterā
tuā. Per diem sol non uret te: neq: luna p noctē
Dominus custodit te ab omni malo: custodiat
aiam tuā domine. Dñs custodiat introitū tuū
et exitum tuū: et hoc nunc et vsq: in seculū.
C Lanticū graduū. CXXI

Itatus sum in his que dicta sunt mi
bi: in domū dñi ibimus. Stātes erāt
pedes nostri: in atrijs tuis hierusalem
hierusalem que edificatur vt ciuitas:
cuius participatio eius in idipsum. Illuc enī
ascenderunt tribus tribus domini: testimoniū
israel ad confitendum nomini dñi. Quia illic
federūt sedes in iudicio: sedes super domū da
uid. Rogate que ad pacem sunt hierusalem: et
abundantia diligentibus te. Fiat par in virtu
te tua: et abundantia in turribus tuis. Propter
fratres meos et proximos meos: loquebar pa
cem de te. Propter domum dñi dei nostri: ques
ui bona tibi. **C Lanticū graduū. CXXII**

Ad te leuaui oculos meos: qui habitas
in celis. Ecce sicut oculi seruoꝝ: in ma
nibus dominorū suorum. Sicut oculi
ancille in manibus dñe sue: ita oculi
ad dominū deū nostrū donec misereat nostri.
Misere nostri dñe misere nostri: q: multū
repleti sumus despectione. Quia multū reple
ta est aīa nostra opprobriū: abundantib⁹ et des
pectio supbis. **C Lanticū graduū. CXXIII**

Dixi quia dominus erat in nobis dicat
nunc israel: nisi quia dñs: erat in nob
tim exurgerent homines in nos: for
te viuos deglutissent nos. Quis irasce
retur furor eorū in nos: forsitan aqua obsorbuis
set nos. Torrentē pertransiuit anima nostra: for
sitan pertransisset aīa nostra aquā intollerabile
Benedictus dñs qui non dedit nos: in captio
nem dentibus eorum. Anima nostra sicut pas
ser erepta est: de laqueo venatiū. Laqueus cō
stritus est: et nos liberati sumus. Adiuuatiū no
strū in nomine dñi: qui fecit celum et terram.
C Lanticū graduū. CXXIII

Qui confidunt in dño sicut mons syon:
non cōmouebitur in eternū qui habi
tat in hierusalem. Montes in circuitu
eius: et dñs in circuitu populi sui: et
hoc nunc et vsq: in seculū. Non relinquet do
minus virgā peccatorū super fortem iustorum:
vt non extendant iusti ad iniquitatem manus
suas. Bene fac domine: bonis et rectis corde.
Declinantes autem in obligationes adducet

Esale. v. a

dn̄s cum operantibus iniquitatem par super is-
rael. Canticū graduū. CXXV

Tu uertendo dn̄s captiuitatē syon
facti sum⁹ sicut psolati. Tūc reple-
tus est gaudio os n̄r̄m: ⁊ lingua no-
stra exultatione. Tūc dicet inter gē-
tes. magnificauit dn̄s facere cū eis. Magnifi-
cauit dn̄s facere nobiscū: facti sum⁹ letantes.
Conuertere dn̄e captiuitatē n̄ram: sicut toures
in austro. Qui semināt in lacrymis: in exultatio-
ne metēt. Fūtes s̄bāt ⁊ flebāt mittētes semina
sua. Veniētes autē ueniēt cū exultatione portā-
tes manipulos suos. Canticū graduum
salomonis.

Nisi dn̄s edificauerit domū: inuanū
laborauerūt q̄ edificat eā. Nisi dn̄s
custodierit ciuitatē: frustra uigilat
q̄ custodit eam. Vanū est uob̄ aī lucem surge-
re: surgite postq̄ sederitis q̄ māducatis panē
doloris. Tū dederit dilectis suis somnus: ecce
hereditas dn̄i filij merces fruct⁹ vētris. Sicut
sagitte in manu potentis: ita filij excussoꝝ. Be-
atus uir q̄ impleuit desiderij suū ex ip̄is: non
p̄fundet cū loquet̄ inimicis suis in porta.

Beatū om̄s q̄ timēt dn̄m: q̄ ambulat
in uis ei⁹. Labores manū tuarū
q̄ māducabis: beat⁹ es ⁊ bene tibi
erit. Uxor tua sicut uitis abūdās in lateribus
dom⁹ tue. Filij tui sicut nouelle oliuay: in circū
tu mēse tue. Ecce sic b̄ndicet̄ hō: q̄ timet dn̄m.
B̄ndicat tibi dn̄s ex syon: ⁊ uideas bona b̄ne-
rusalem oībus diebus uite tue. Et uideas filij
os filioꝝ tuorum: pacem super israel.

Sepe expugnauerūt me a iuuetute
mea: dicat nūc isrl̄. Sepe expugna-
uerunt me a iuuetute mea: etenim
nō potuerūt mibi. Supra dorsū meū fabrica-
uerunt pctōres: plōgauerūt iniquitatem suam.
Dn̄s iust⁹ p̄cidet ceruices pctōꝝ: p̄fundant̄ et
uertant̄ retrosum oēs q̄ oderūt syon. Siant
sicut fenū tectorū: qd̄ priusq̄ euellatur exaruit.
De quo nō implebit manū suā q̄ metet: ⁊ si-
num suū q̄ manipulos colliget. Et nō dixerūt
q̄ p̄teribant b̄ndictio dn̄i sup̄ uos: b̄ndiximus
uobis in nomine domini.

De profundis clamanī ad te dn̄e: dn̄e
exaudi uocē meā. Fiat aures tue in-
tendētes: in uocē deprecationis mee
Si iniquitates obſuaueris dn̄e: dn̄e q̄s sustine-
bit. Q̄ apd̄ te p̄pitiatio est: et p̄pter legē tuā
sustinuit te dn̄e. Sustinuit ania mea in uerbo
ei⁹: sp̄auit aia mea in dn̄o. A custodia matutina
vsq̄ ad noctē: sp̄et isrl̄ in dn̄o. Q̄ apd̄ dn̄m mī-
sericordia et copiosa apud eū redēptio. Et ip̄e
redimet israel. ex oībus iniquitatibus eius.

Domine nō est exaltatū cor meū: ne-
q̄ elati sunt oculi mei. Neq̄ ambu-

laui in magnis: neq̄ in mirabilib⁹ super me.
Si nō b̄uilliter sentiebā: s̄ exaltaui aīas meas
Sicut ablactat⁹ est sup̄ m̄rem suā: ita retribu-
tio in aīam meā. Sp̄et isrl̄ in dn̄o ex hoc nūc et
vsq̄ in sc̄lm. Canticū graduū. CXXXI

Minēro dn̄e dō: et oīs māsfuetudis
eius. Sicut iurauit dn̄o: uotum uo-
uit deo iacob. Si in⁹trofero in taber-
naculum dom⁹ mee: si ascēdero in
lectū strati mei. Si dederō somnū oculis me-
is: ⁊ palpebris meis dormitationē. Et requies-
cipibus meis donec inueniā locū dn̄o: taberna-
culum deo iacob. Ecce audiui⁹ eā in effrata:
inuenimus eā in cāpis silue. Introibim⁹ in ta-
bernaculū ei⁹: adorabimus in loco: ubi steteft
pedes ei⁹. Surge dn̄e in requiē tuā: tu et arca
sanctificatōis tue. Sacerdotes tui induant̄ in
sticiā: ⁊ sancti tui exultēt. Propter dō seruū tuū
nō auertas faciē t̄p̄i tui. Iurauit dn̄s dō uerit-
tatem et nō frustrabit̄ eū: de fructu uentr⁹ tui
ponā sup̄ sedē tuā. Si custodierint filij tui tē-
stamentum meū: ⁊ testimonia mea bec q̄ do-
cebo eos. Et filij eoz vsq̄ in seculū: sedebūt su-
per sedē tuā. Qm̄ elegit dn̄s syon. elegit eā in
habitationē sibi. Hec req̄es mea in sc̄lm seculi
hic habitabo qm̄ elegi eā. Uiduā ei⁹ b̄ndicēs
b̄ndicā: paupes ei⁹ saturabo panib⁹. Sacerdo-
tes ei⁹ induā salutarē: ⁊ sci ei⁹ exultatiōe exul-
tabunt. Illuc p̄ducā cornu dō: paraui lucernā
x̄po meo. Inimicos ei⁹ induā p̄fusionē: sup̄ ip-
sum autem efflorebūt sanctificatio mea.

Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocūdū bitare fra-
tres in unū. Sicut unguētū in capti-
uitate: qd̄ descēdit in barbā barbā aarō
qd̄ descēdit in orā uestimētī ei⁹ sicut ros ber-
mō q̄ descēdit in montē syon. Qm̄ illic mādauit
dn̄s b̄ndictionē: ⁊ uitam vsq̄ in seculum.

Ecce Canticū gdn̄ū. CXXXIII
nūc b̄ndicite dn̄o: oēs sui dn̄i. Qui
statis in domo dn̄i: in atrijs domus
dei n̄ri. In noctib⁹ extollite man⁹
ūras in sc̄ā: ⁊ b̄ndicite dn̄o. B̄ndicat te dn̄s ex
syon: q̄ fecit celū ⁊ terrā. Canticū. CXXXIII

Laudate nomē dn̄i: laute sui dn̄m.
Qui statis in domo dn̄i in atrijs do-
mus dei n̄ri. Laudate dn̄m q̄ bon⁹
dn̄s: p̄fallite nomē ei⁹ qm̄ suauē est.
Qm̄ iacob elegit sibi dn̄s: isrl̄ in possessionem
sibi. Q̄ ego cognoui q̄ magn⁹ est dn̄s: ⁊ deus
n̄r̄: p̄re oīb⁹ dn̄s. Oīa q̄cūq̄ uoluit dn̄s fecit in
celo ⁊ in terra: in mari ⁊ in oībus abyssis. Pro-
ducēs nubes ab extremo terre: fulgura in plu-
uiam fecit. Qui p̄duxit uētos de thesauris su-
is: q̄ p̄cussit p̄mogenita egypti ab hoīe vsq̄ ad
pecus. Et misit signa ⁊ p̄digia in medio tui egypte:
in p̄baronē ⁊ in om̄s seruos ei⁹. Qui percussit
gētes multas: ⁊ occidit reges fortes. Se-
on regē amorreoz ⁊ og regē basan: ⁊ om̄ia re-
gna chanaan. Et dedit terrā eoz hereditatez:
hereditatē israel pplō suo. Dn̄e nomē tuum in

Para. vi. g.

l. cxxii. s.

l. cxxiii. s.

l. cxxii. s.

l. cxxiii. s.

Diere. r. c.

l. lxxvii. s.

l. lxxvii. s.

Exod. xii. d.

eternum : dñe memoriale tuum in generatione
 et generatione. Quia iudicabit dñs pplm suū:
 et in seruis suis deprecabit. Simulachra gētiū
 um argentum et aurū: opera manū hominū,
 Os habent et non loquentur : oculos hñt et nō
 videbūt. Aures hñt et nō audiet: neq; em̄ ē sp̄s
 ritus in ore ipsoꝝ. Similes illis fiāt qui faciūt
 ea: et oēs q̄ confidūt in eis. Domus israel bñdī
 cite dño: domus aaron bñdicite dño. Dom⁹ le
 ui bñdicite dño: qui timet; dñs. bñdicite do
 mino. Bñdictus dñs ex syon: qui habitat in bte
 rusalem. ¶ Alleluia. Alleluia. CXXXV

Confitemini dño qm̄ bon⁹: qm̄ in sc̄s
 mia eius. Confitemini deo deoꝝ: qm̄
 i eternū mia ei⁹. Confitemini dño do
 minoꝝ: qm̄. Qui facit mirabilia ma
 gna solus: qm̄. Qui fecit celos in intellectu: qm̄
 Qui firmavit terrā super aquas: qm̄. Qui fecit
 luminaria magna: qm̄. Solē in p̄tē diei: qm̄.
 Lunam et stellas in potestates noctis: quonīā
 Qui percussit egyptū cū primogenitis eoꝝ: qm̄.
 Qui eduxit israel de medio eoꝝ: qm̄. In manu
 potenti et brachio excelso: qm̄. Qui diuisit ma
 re rubrū in diuisiones: qm̄. Et eduxit isrl p̄ me
 diū eius: qm̄. Et percussit p̄araonem et virtutē
 eius in mari rubro: qm̄. Qui traduxit pplm su
 um p̄ desertū: qm̄. Qui percussit reges magnos:
 qm̄. Et occidit reges fortes: qm̄. Seon regem
 amor eoꝝ: qm̄. Et og regem basan: qm̄. Et de
 dit terram eoꝝ hereditatē: qm̄. Hereditatem
 isrl seruo suo: qm̄. Quia in humilitate n̄ra me
 mor fuit nostri: qm̄. Et redemit nos ab inimicis
 nostris: qm̄. Qui dat escam om̄i carni: qm̄. Cōfi
 temini deo celi: qm̄. Confitemini dño dñoꝝ
 qm̄ in eternū mia eius. ¶ Alleluia. Psalm⁹ dñs.

Super flumina babyloꝝ CXXXVI
 nis illic sedimus et fleuim⁹ dñi recor
 daremur syō. In salicibus in medio
 eius: suspendimus organa nostra. Quia
 illic interrogauerūt nos qui captiuos durerūt
 nos verba cantionū. Et q̄ abduxerūt nos: hym
 num cantate nobis de canticis syon. Quō cāta
 bimus cāticum dñi: in terra aliēna? Si oblit⁹
 fuero tui hierusalē: obliuioi detur dextera mea
 Adhereat lingua mea faucibus meis. si nō me
 minero tui. Si nō p̄posuero tui hierl: in p̄nci
 pio leticie mee. Memoz esto dñe filioꝝ edom:
 in die hierusalē. Qui dicūt erinante erinante
 vsq; ad fundamētū in ea. Filia babilonis mise
 ra: beatus q̄ retribuet tibi retributionē tuam
 quā retribuisti nobis. Beatus q̄ tenebit et allī
 det paruulos suos ad petram. ¶ Ps̄ ipsi dauid.

Confitebor tibi dñe in CXXXVII
 toto corde meo: qm̄ audisti oīa v̄ba os
 ris mei. In p̄spectu āgeloz psallā tibi
 adorabo ad templū sanctū tuū et cō
 fitebor nomini tuo. Sup misericordia tua et ve
 ritate tua: qm̄ magnificasti super omne nomē
 sanctū tuū. In quacūq; die inuocauero te et au
 di me: et multiplicabis in anima mea virtutes
 Confiteantur tibi domine omnes reges terre:
 quia audierunt om̄ia verba oris tui. Et cantēt

in vijs domini: qm̄ magna est gloria domini.
 Quā excelsus dominus et humilia respicit: et
 alta a longe cognoscit. Si ambulauero in me
 dio tribulationis uiuificabis me: et sup irā in
 micoꝝ meoꝝ et tēdisti manū tuā: et saluus me
 fecit dextera tua. Dominus retribuet pro me
 domine misericordia tua in seculum: opera ma
 nuum tuarum ne despicias. ¶ In finem psal
 mus dauid.

Domine p̄basti me et cognouisti me:
 tu cognouisti sessionē meam et resur
 rectionem meam. Intellexisti cogita
 tiones meas de longe: semitā meam
 et funiculum meū inuestigasti. Et omnes vias
 meas p̄uidisti: quia non est sermo in lingua
 mea. Ecce tu domine cognouisti omnia nouissi
 ma et antiqua: tu formasti me et posuisti super
 me manū tuā. Mirabilis facta est scientia tua
 et me: confortata est et non potero ad eā. Quo
 sibo a spiritu tuo et quō a facie tua fugiā? Si as
 scendero in celum tu illic es: si descendero in in
 fernum ades. Si sumpsero pennas meas dilu
 culo: et habitauero in extremis maris. Etenim
 illuc manus tua deducet me: et tenebit me dex
 tera tua. Et diri forsitan tenebre conculcabunt
 me: et nō illuminatio mea in delictis meis. Quia
 tenebre non obscurabunt a te et nō sicut dies
 illuminabis: sicut tenebre eius ita et lumē eius
 Quia tu possedisti renes meos: suscepisti me
 de utero matris mee. Confitebor tibi quonīā
 terribiliter magnificatus es: mirabilia opera
 tua et anima mea cognoscer nimis. Non est oc
 cultatum os meum a te quod fecisti in occulto:
 et substantia mea in inferioribus terre. Imp̄
 sectum meum viderunt oculi tua: et in libro tuo
 omnes scribentur: dies formabunt et nemo in
 eis. Nibi autem nimis honorificati sunt amī
 ci tui deus: nimis confortatus est principatus
 eorum. Dinumerabo eos et super arenā multi
 plicabuntur: erurret et adhuc sum tecum. Si
 occideris deus peccatores: viri sanguinā dedi
 nate a me. Quia dicitis in cogitatione: accipiat
 in vanitate ciuitates suas. Nonne qui oderunt
 te dñe oderam: et super inimicos tuos tabesce
 bam? Perfecto odio oderam illos: inimici facti
 sunt mibi. Proba me deus et scito cor meū: in
 terroga me et cognosce semitas meas. Et vide
 si via iniquitatis in me est: et deduc me in via eter
 na. ¶ In finē psalmus dauid CXXXIX

Eripe me dñe ab hoīe malo: a viro in
 equo eripe me. Qui cogitauerūt iniquitates
 in corde: tota die constituebāt p̄lia.
 Acuerūt linguas suas sicut serpētes:
 venenū aspidū sub labijs eoꝝ. Custodi me dñe
 de manu peccatoꝝ: et ab hominibus iniquis
 eripe me. Qui cogitauerunt supplantare gress
 sus meos absconderunt superbi laqueum mī
 bi. Et fumes extenderūt in laqueum: iuxta iter
 scandalum posuerunt mibi. Diri domino deus
 meus es tu: exaudi domine vocem deprecatio
 nis mee. Domine domine virtus salutis mee:
 obumbrasti super caput meum in die belli. Nō

̄. clj.
 Sap. xv. d
 ̄. clj.
 ̄. cl. r. cv.
 r. cv.

̄. ix. r. ̄. cl.
 ̄. clj.
 ̄. cl.

̄. clj.

̄. clj.

̄. cl.

tradas me domine a desiderio meo peccatori: cogitauerunt contra me ne derelinquas me ne forte exalcentur. Caput circuitus eorum: labor labiorum ipsorum operiet eos. Cadent super eos carbones in ignem deiecis eos: in miseris non subsistent. Vir linguosus non dirigetur in terra. Virum iniustus mala capient in uisceribus. Et cognoui quia faciet dominus iudicium inopis et vindictam pauperum. Veruntamen iusti confitebuntur nomini tuo: et habitabunt recti cum vultu tuo. **Psalmus dauid.**

Eccl. xxi. d

Domine clamaui ad te exaudi me: intende voci mee cum clamauero ad te. Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo: eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum. Pone domine custodiam ori meo: et ostium circumstantie labijs meis. Non declines cor meum in verba malicie: ad excusandas excusationes in peccatis. Cum bonis operantibus iniquitatem: et non communicabo cum electis eorum. Corripit et me iustus in misericordia et increpabit me: oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. Quoniam adhuc et oratio mea in beneficium eorum absorpti sunt iuncti petre iudices eorum. Audient verba mea quoniam poterunt sicut crassitudo terre: erupta est super terram. Dissipata sunt ossa nostra secus infernum: quia ad te domine domine oculi mei: in te speraui non auferas animam meam. Custodi me a laqueo quem statuerunt mihi: et a scandalis operantium iniquitatem. Cadent in retiaculo eius peccatores: singulariter sum ego donec transeam. **Intellectus dauid cum esset in spelunca. Oratio.**

Is. lxxvi.

Ad te mea ad dominum clamaui: voce mea ad dominum deprecatus sum. Effundo in conspectu eius orationes meas: et tribulationem meam ante ipsum pronuncio. In deficiendo ex me spiritum meum: et tu cognouisti semitas meas. In uia hac qua ambulabam: absconderunt superbi laqueum mihi. Considerabam ad dexteram et uidebam: et non erat qui cognosceret me. Perijt fuga a me: et non est qui requirat animam meam. Clamaui ad te domine dixi tu es spes mea: portio mea in terra uiuentium. Intende ad deprecationem meam: quia humiliatus sum nimis. Libera me a persecuentibus me: quia confortati sunt super me. Educ de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo: me expectant iusti donec retribuas mihi. **Psalmus dauid quando persequeretur eum filius suus absalon.**

Is. cl.

Domine exaudi orationem meam: auribus percipe obsecrationem: in ueritate tua exaudi me in tua iusticia. Et non intres in iudicium cum seruo tuo: quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis uiuens. Quia persecutus est inimicus animam meam: bullauit in terra uirum meam. Collocauit me

in obscuris sicut mortuos seculi: et auxiliatus est super me spiritus meus: in me turbatum est cor meum. Nemo: fuit dierum antiquorum meditat' sum in omnibus operibus tuis in factis manuum tuarum meditabar. Expandi manus meas ad te: anima mea sicut terra sine aqua tibi. Uelociter exaudi me domine: defecit spiritus meus. Non auertas facies tuas a me: et similis ero descendentibus in lacum. Audiam fac mihi mane misericordiam tuam: quia in te speraui. Notam fac mihi uiam in qua ambulem: quia ad te leuaui animam meam. Eripe me de inimicis meis domine ad te confugi doce me facere uoluntatem tuam quia deus meus es tu. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam propter nomen tuum domine uiuificabis me in equitate tua. Educes de tribulatione animam meam: et in misericordia tua disperdes omnes inimicos meos. Et perdes omnes qui tribulant animam meam quoniam ego seruus tuus sum. **Psalmus dauid aduersus goliath.**

Is. cl.

Benedictus dominus deus meus qui docet manus meas ad prelium: et digitos meos ad bellum. Misericordia mea et refugium meum: susceptor meus et liberator meus. Protector meus in te speraui: qui subdit populum meum sub me. Domine quid est homo quia innotuisti ei: aut filius hominis quia reputas eum? Homo uanitati similis factus est: dies eius sicut umbra pretereunt. Domine inclina celos tuos: et descende: tange montes et fumigabunt. Fulgura coruscationem et dissipabis eos. Emitte sagittas tuas et conturbabis eos. Emitte manum tuam de alto: eripe me et libera me de aquis multis: et de manu filiorum alienorum. Quorum os locutus est uanitate: dextera eorum dextera iniquitatis. Deus canticum nouum cantabo tibi: in psalterio decachordo psallam tibi. Qui das salutem regibus: qui redemisti dauid seruum tuum de gladio maligno eripe me. Et erue me de manu filiorum alienorum quorum os locutus est uanitatem et dextera eorum dextera iniquitatis. Quorum filij sicut nouelle plantationes: in uenture sua. Flos eorum compositus: circumornate ut similitudo templi. Promptuaria eorum plena eructantia ex hoc in illud. Oues eorum fetose abundantes in gressibus suis: boues eorum crasse: non est ruina macerie neque transitus: neque clamor in plateis eorum. Beatum dixerunt populum cui hec sunt beatus populus cuius dominus deus eius. **Laudatio ipsi dauid.**

Is. cvij.

Is. viij.

Job. viij.

Aleph. **Alt**abo te deus meus rex: et uindictam nomini tuo in seculum et in seculum seculi. **B**erth. **B**er singulos dies benedicam tibi: et laudabo nomen tuum in seculum: et in seculum seculi. **B**ymel. **M**agnus dominus et laudabilis nimis. et magnitudinis eius non est finis. **D**eletb. **B**eneratio et generatio laudabant opera tua. et potentiam tuam pronuntiabunt. **D**e **M**agnificentiam glorie factitatis tue loquentur. et mirabilia tua narra-

Is. xlvij.

Psalterium

bunt. **T**au. Et virtutē terribilium tuorum dicent: et magnitudinē tuā narrabunt. **Zai.** Memoria abundantie suauitatis tue eructabunt: et iusticia tua exultabunt. **Ueth.** Miserator: et misericors dominus: patiens et multum misericors. **Letb.** Suavis dominus vniuersis: et miserationes eius super omnia opera eius. **Yoth.** Confiteantur tibi domine omnia opera tua: et sancti tui benedicant tibi. **Laph.** Gloria regni tui dicent: et potentiam tuam loquentur. **Ramech.** Ut nota faciant filiis hominum potentiam tuam et gloriam magnificentie regni tui. **Mem.** Regnum tuum regnum omnium seculorum: et dominatio tua in omni generatione et generatione. **Nun.** Fidelis dominus in omnibus suis verbis: et sanctus in omnibus operibus suis. **Samech.** Alleuat dominus omnes qui corruunt: et erigit omnes elisos. **Hin.** Oculi omnium in te sperant domine: et tu das escam illorum in tempore oportuno. **Pbe.** Aperis tu manum tuam: et implebis omne aial benedictione. **Sadi.** Iustus dominus in omnibus viis suis: et sanctus in omnibus operibus suis. **Laph.** Prope est dominus omnibus inuocantibus eum: omnibus inuocantibus eum in veritate. **Res.** Voluntates timentium se faciet: et deprecationem eorum exaudiet: et saluos faciet eos. **Sin.** Custodit dominus omnes diligentes se: et omnes peccatores disperdet. **Tbau.** Laudationem domini loquetur os meum: et benedicat omnis caro noī sancto eius in seculum: et in seculum seculi. **Alla.** **CXLV**

s. ciiij.

Lauda aia mea dominum: laudabo dominum in vita mea psallam deo meo quod diu fuero. Nolite confidere in principibus neque in filiis hominum in quibus non est salus. Exhibebit spiritus eius et reuertetur in terram suam: in illa die peribunt omnes cogitationes eorum. **Beat.** cuius deus iacob adiutor eius: spes eius in domino deo ipse eius qui fecit celum et terram mare et omnia que in eis sunt. Qui custodit veritatem in seculis: facit iudicium iniuriam patientibus: dat escam esurientibus. Dominus soluit copeditos: dominus illuminat cecos. Dominus erigit elisos: dominus diligit iustos. Dominus custodit aduenas: pupillum et viduam suscipiet: et vias peccatorum disperdet. Regnabit dominus in secula deus syon: in generatione et generationem. **Alleluia.** **CXLVI**

Laudate dominum quoniam bonus est psalmus deo nostro sit iocunda decoraque laudatio. Edificans hierusalem dominus: disperdet filios israel congregabit. Qui sanat contritos corde: et alligat contritiones eorum. Qui numerat multitudinem stellarum: et omnibus eis nomina vocans. Magnus dominus noster et magna virtus eius et sapientie eius non est numerus. Suscipiens mansuetos dominus: humilians autem peccatores usque ad terram. Precinite domino in confessione: psallite deo nostro in cithara. Qui operit celum nubibus: et parat terre pluuiam. Qui producit in montibus fenum et herbam: seruituti hominum. Qui dat iumentis escam ipsorum: et pullis cornuorum inuocantibus eum. Non in fortitudine eorum

Act. xliij. c
Apoc. xliij. b

s. ciiij.

voluntatem habebit: neque in tribus viri beneplacitum erit ei. Beneplacitum est domino super timentes eum: et in eis qui sperant super misericordia eius. **Alla.** Aggei et zacharie. **CXLVII**

Lauda hierusalem dominum: lauda deum tuum syon. Quoniam confortauit seras portarum tuarum: benedixit filiis tuis in te. Qui posuit fines tuos pacem: et adipe frumenti satiat te. Qui emittit eloquium suum terre: velociter currit sermo eius. Qui dat niuem sicut lanam: nebulam sicut cineres spargit. Mittit crystallum suum sicut bucellas ante faciem frigiditatis eius quis sustinebit. Emittet verbum suum et liquefaciet ea: stabit spiritus eius et fluent aque. Qui annunciat verbum suum iacob iusticias et iudicia sua israel. Non fecit taliter omni nationi et iudicia sua non manifestauit eis. **Alla.** Aggei et zacharie. **CXLVIII**

Laudate dominum de celis: laudate eum in excelsis. Laudate eum omnes angeli eius: laudate eum omnes virtutes eius. Laudate eum sol et luna: laudate eum omnes stelle celum. Laudate eum celi celorum: et aque omnes que super celos sunt laudent nomen domini. Quia ipse dixit et facta sunt: ipse mandauit et creata sunt. Statuit ea in seculum et in seculum seculi: preceptum posuit et non peribit. Laudate dominum de terra: dracones et omnes abyssi. Ignis grando nix glacies spiritus psallarum: qui faciunt verbum eius. Montes et omnes colles ligna fructifera et omnes cedri. Bestie et vniuersa peccora: serpentes et volucres pennate. Reges terre et omnes populi principes et omnes iudices terre. Iuvenes et virgines senes cum iunioribus laudent nomen domini: quia exaltatum est nomen eius solius. Confessio eius super celum et terram et exaltauit cornu populi sui. Hymnus omnibus sanctis eius: filiis israel populo appropinquanti sibi. **Alla.** **CXLIX**

Quante domino canticum nouum: laus eius in ecclesia sanctorum. Letetur israel in eo qui fecit eum: et filie syon exultent in rege suo. Laudent nomen eius in choro: in tympano et psalterio psallat ei. Quia beneplacitum est domino in populo suo: et exaltauit mansuetos in salutem. Exultabunt sancti in gloria: letabuntur in cubilibus suis. Exultationes de in gutture eorum: et gladij ancipites in manibus eorum. Ad faciendam vindictam in nationibus: increpationes in populis. Ad alligandos reges eorum in copeditibus: et nobiles eorum in manibus ferreis. Ut faciant in eis iudicium conscriptum: gloria hec est omnibus sanctis eius. **Alleluia.** **CL**

Laudate dominum in sanctis eius: laudate eum in firmamento virtutis eius. Laudate eum in virtutibus eius: laudate eum secundum multitudinem magnitudinis eius. Laudate eum in sono tube: laudate eum in psalterio et cithara. Laudate eum in tympano et choro: laudate eum in chordis et organo. Laudate eum in cymbalis benesonantibus laudate eum

Dan. iij. e
s. cccij.
Judith. iij.

cymbalis inubilationis: ois spūs laudet dñm.
 Alleluia.
 Explicít psalterium.

Epistola sancti hieronymi presbyteri ad
 Thromactium et heliodorum episcopos. de
 libris Salomonis.

Incipit epistola

H quos iungit sacerdotium: im-
 mo charta si diuidat quos rpi
 nectit amor. Omētaríos i ofee
 amos et zachariā malachiā q̄
 poscit. Scripsisse si licuisset
 n̄ validudine. Mittitis solaria
 sumptuum: notarios nostros et librarios sustē
 tatis: vt vobis potissimū nostrū desudet inge-
 nium. Et ecce et latere frequēs turba diuersa
 poscētū quasi aut equum sit me vobis esuriē-
 tib⁹ et alijs laborare: aut i ratiōe dati et accepti
 cuiq̄ p̄tervos obnoxio⁹ sis. Itaq̄ lōga egro ta-
 rione fractus. ne penitus hoc anno reticerem:
 et apud vos mutus essem. tridui opus nomini
 vestro cōsecraui: interpretationē videlz triuz.
 Salomonis voluminum: massot: quod hebrei
 parabolās: vulgata autem editio puerbia vo-
 cat. coeleth. que grece ecclesiasten. latine cō-
 tionatores possumus dicere. syrahim: qd̄ in li-
 gua nostra vertitur canticū canticorū. Ferē et
 panaretos iesu filij syrach liber. et alius pseu-
 dographus: qui sapiētia salomonis inscribit.
 Quoz p̄iorem hebraicum repperi: nō ecclesia-
 sticum vt apud latinos. sed parabolās p̄nota-
 tum. Qui iuncti erant ecclesiastes et canticum
 canticorum. vt similitudinē salomonis nō solū
 numero librorū: sed etiam materiarum genere
 coequaret. Secundus apud hebreos nusq̄ est:
 q̄ et ipse stilus grecam eloquentiam redolet: et
 nōnulli scriptoz veterum: bunc esse iudei p̄bi-
 lonis affirmant. Sicut ergo iudith et thobie et
 machabeoz libros legit q̄dez eos ecclesia. sed
 inter canonicas scripturas nō recipit. sic et bec
 duo volumina legat ad edificatiōez plebis.
 nō ad auctoritatē ecclesiasticorū dogmatū cō-
 firmādam. Si cui sane septuaginta interpre-
 tum magis editio placet: habet eam a nobis
 olim emendatam. Neq̄ em̄ noua sic cudimus
 vt vetera destruamus. Et tamē cū diligētissi-
 me legerit: sciat magis nostra scripta intelligi
 que nō in tertium vas transfusa coacuerint: s̄
 statim de prelo purissime cōmendate teste: su-
 um saporem seruauerint

Explicít epistola facti hieronymi
 Incipit plogus in libros eosdem.

Tribus nominibus. vocatum fuisse
 salomonē scripture manifestissime
 docent. Pacificū. id ē. salomonem. et
 idida. hoc ē dilectū dñi: et q̄ nunc dī-
 citur coeleth. id ē. ecclesiasten. Ecclesiastes autē

greco s̄moue est appellat⁹ qz cetū. id ē. ecclesiāz
 congregat: quē nos nuncupare possumus con-
 tionatorem. eo q̄ loquatur ad populū. et sermo
 eius nō specialiter ad vñū: sed ad vniuersos dī-
 rigatur generaliter. Porro pacific⁹ et dilectus
 dñi ab eo q̄ regno eius par fuerit: et eū dñs dī-
 lexit. appellat⁹ est. Nam et ps. xliiij. et. lxxi. dī-
 lecti et pacifici titulo p̄notatur. Qui tamen et
 si ad prophetiā christi ecclesieq̄ p̄tinentes: felicitate
 et vires salomonis excedūt: tñ s̄m bistori-
 am sup salomonē scripti sūt. Itaq̄ iuxta nuēz
 vocabulorū: tria volūa edidit. puerbia. ecclesia-
 sten. canticū canticorū. In puerbijs puulū docēs:
 et quasi d̄ officijs p̄ sentētiās erudiēs. Unde et
 ad filiū sermo crebro repetitur. In ecclesiastē
 vero mature vix etatis institūēs ne quicq̄ in
 mūdī reb⁹ putet esse p̄petuū: sed caduca et bre-
 uia vniuersa que cernimus. Ad extremum taz
 cōsummatum vix et calcato seclō preparatū: in
 canticis canticorū sponse iūgit amplexibus. Nisi
 enim p̄iūs reliquerim⁹ vitia: et pompis seculi
 renūciātes: expeditos nos ad aduētū p̄paraue-
 rimus nō possumus cātare canticū canticorum.
 Sed et hoc diligētius attēdēdum. tres libros
 auctore diuerso esse intitulos. In prouerbijs
 enim notantur puerbia salomonis filij dauid
 regis israel. In ecclesiasten vero verba ecclesi-
 astes filij dauid regis hierlem. Supflui q̄ppe
 est isrl' hic q̄ male in grecis et latinis codicib⁹
 iuenitur. In canticō autē canticorū nec fili⁹ dauid
 nec rex israel siue hierusalem p̄scribit: sed tñ
 canticorū salomonis. Sicut em̄ p̄uer-
 bia et rudis institutio ad. xij. tribus: et ad totuz
 pertinet israel. et quomodo cōtemptus mundi
 nō nisi metropolitē cōuenit hoc est habitato-
 ribus hierusalem. Ita canticum canticorū ad
 eos p̄prie pertinet qui tantum superna deside-
 rant. Ad incipientes et p̄ficientes et paterna
 dignitas: et regni p̄prij merito vendicat au-
 ctoritas. Ad perfectos vero vbi nō timore eru-
 ditur sed amore. p̄prium nomē sufficit: et equa-
 lis magister est. et nescit se esse regē. Que om-
 nia referuntur ad christum.

Incipit alius prologus.

Tres libros Salomonis. i. prouer-
 bia ecclesiasten. et canticum cantī-
 corum: veteri septuaginta interpre-
 tum auctoritati reddidit. vel antepo-
 sitis lineis: superflua queq̄ designās: vel stel-
 lis titulo p̄notatis. ea que minus habe-
 antur interferens. vt plenius paula et eustochiā
 cognoscatis quid in libris nostris minus sit.
 quidue redundet. Necnon etiam illa que im-
 periti transitores male in linguam nostram d̄
 greco sermone verterant: obliterans et anti-
 quans curiosissima veritate corerit. Et vbi p̄-
 postero ordine atq̄ peruerso sententiaruz fue-
 rat lumen ereptum: suis locis restituens feci
 intelligi quod latebat. Porro in eo libro qui a

plerisque sapientia salomonis inscribitur. et in ecclesiastico quem esse iesu filii syrach nullus ignorat. calamū tempant: tantūmodo canonis cas scripturas vobis emendare desiderans: et studium meum certis magis q̄ dubijs commē dare. Ideo greco et hebreo prefatiuncula vtraq̄ in libro premissa est: quia nonnulla de greco hoc ad illuminationem sensus et legentis edificationem vel inserta hebraice translationi. vel extrinsecus iuncta sunt. Et idcirco q̄ legis semper peregrina memento.

Incipit liber proverborum.

¶ S. Titulatio inscribit: prelibatur utilis tas operis. auditus sapientie commendatur. prohibetur filius ne acquiescat blanditijs. nec eat in vijs peccatorum vel hereticorum: sapientia clamat.

Capitulum I

A

Parabole salo

Parabole salomonis filij dauid regis israel: ad sciendum sapientiam et disciplinam. ad intelligenda verba prudentie: et suscipienda eruditio nem doctrine iusticia et iudicium et equitate. Ut de tur puulis astutia et adole

lescēti scientia et intellectus. Audiens sapiens sapientior erit et intelligens gubernacula possidebit. Aduertet parabolam et interpretatio nem: verba sapientum et enigmata eorum. Timor dñi principium sapientie. Sapientiam atq̄ doctrinam stulti despiciunt. Audi filii mi disciplinam patris tui: et ne dimittas legem matris tue vt addas gratia capiti tuo et torques collo tuo. Filii mi si te lactauerint peccatores. ne acquiescas eis. Si dixerint: veni nobiscum. insidiamur sanguini. abscondamus tendiculas contra insontem frustra: de glutiamus eum sicut infernus viuentem et integrum quasi descendere in lacum: oem preciosam subtilitiam reperiemus. implebimus domos nostras spolijs: sortes mitte nobiscum. marsupium sit vnum omnium nostrum. filii mi ne ambules cum eis: prohibe pedem tuum a semitis eorum. Pedes enim illorum ad malum currunt: et festinant vt effundat sanguinem. Frustra autem iacis robete ante oculos pennatorum. Ipsi quoque contra sanguinem suum insidiant: et molliunt fraudes contra animas suas. Sic semite omnis auarum: animas possidentium rapiunt. Sapientia foris predicat: in plateis dat vocem suam. In capite turbarum clamat: in foribus portarum vrbis profert verba sua: dicens Usquequo paruuli diligitis infantias et stulti ea que sibi sunt notia cupient: et imprudentes odibunt scientiam: conuertimini ad correptiones meam. En proferam vobis spiritum meum: et ostendam vobis verba mea. Quia vocant et reuultis: extendi manum meam: et non fuit qui aspiceret.

Ps. cx. Ecc. i. b. i. ix. b

i. vi. c. Esai. li. b

i. viii. a

Esai. li. b. Dicere. vii. c

ceret. Desperistis omne consiliū meū: et in crepationes meas neglexistis. Ego quoque in interitu vestro ridebo: et subsannabo cum vobis id quod timebatis aduenerit. Cum irruerit repentina calamitas: et interitus quasi tempestas ingruerit: qui venerit super vos tribulatio et angustia. Tunc inuocabunt me et non exaudiam: mane consurgent: et non inueniet me: eo quod exosam habuerint disciplinam et timorem dñi non susceperint: nec acquirerint consilio meo: et detraxerint vniuersę correptioni mee. Comedent igitur fructus vite sue: suisque consilijs saturabunt. Aversio paruulorum interficiet eos: et prosperitas stultorum perdet eos. Qui autem me audierit absque terrore requiescet: et abundantia perfructus timore malorum sublato.

¶ S. Sapientia monet suscipere sermones suos. querere sapientiam sicut thesaurum que ab omni insania reuocat. contemptoribus contrariatur. liberat a via mala: et muliere adultera: et reducit in viam rectam.

¶ S. Si mihi susceperis sermones meos: et mandata mea absconderis penes te vt audiat sapientiam auris tua: inclina cor tuum ad cognoscendam prudentiam

Si enim sapientiam inuocaueris: et inclinaueris cor tuum prudentie: si quesieris eam quasi pecuniam. et sicut thesauros offoderis illas: tunc intelliges timorem dñi: et scientiam dei inuenies: quia dñs dat sapientiam: et ex ore eius prudentia et scientia. Custodiet rectorum salutem: et proteget gradus simplices: seruans semitas iusticie: et vias sanctorum custodiens. Tunc intelliges iusticiam et iudicium et equitatem et oem semitam bonam. Si intrauerit sapientia cor tuum: et scientia anime tue placuerit: consilium custodiet te: et prudentia seruabit te: vt eruaris a via mala et ab homine qui peruersa loquitur. Qui relinquunt iter rectum et ambulat per vias tenebrosas. Qui letantur cum malefecerint: et exultant in rebus pessimis. Quorum via peruersa sunt: et infames gressus eorum. Ut eruaris a muliere aliena: et ab extranea que mollit sermones suos: et relinquit ducem pubertatis sue: et pacti dei sui oblita est. Inclinata est enim ad mores domus eius. et ad inferos semite ipsius. Omnes qui ingrediuntur ad eam non reuertentur. nec apprehendent semitas vite. Ut ambules in via bona: et calles iustorum custodias. Qui enim recti sunt habitabunt in terra: et simplices permanebunt in ea. Impii vero de terra perdentur: et qui inique agunt auferentur ex ea.

¶ S. De preceptis memorandis: et fiducia habenda in deum non in propria prudentia. de timendo et honorando deum. de amando disciplinam. de laude sapientie. de impio non timendo. et bono opere non differendo. de impio illudore non mirando.

¶ S. Si mihi ne obliuiscaris legis mee: et precepta mea cor tuum custodiat. Longitudo enim dierum et annos vite et pa-

b

A

A

E

i. vii. a

b

A

cem apponent tibi. Misericordia et veritas te non deserant. Circunda eas gutturi tuo: et describe in tabulis cordis tui: et inuenies gratias et disciplinam bonam coram deo et hominibus. Habe fiduciam in domino et toto corde tuo: et ne imitaris prudentie tue. In omnibus viis tuis cogita illud: et ipse diriget gressus tuos. Ne sis sapiens apud te ipsum. Time deum et recede a malo. Sanitas quippe erit umbilico tuo: et irrigatio ossium tuorum. Honora deum de tua substantia: et de primitiis omnium frugum tuarum da pauperibus: et implebuntur horrea tua saturitate: et vino torcularia redundabunt. Disciplinam domini filii mi ne abicias: nec deficias cum ab eo corripis. Quem enim diligit deus corripit: et quasi pater in filio complacet sibi. Beatus homo qui inuenit sapientiam et qui affuit prudentia. Melior est acquisitio eius negociatione auri et argenti: primi et purissimi fructus eius. Preciosior est cunctis opibus sapientia: et omnia que desiderantur: huic non valent comparari. Longitudo dierum in dextera eius: et in sinistra illius diuitie et gloria. Uie eius uie pulchre: et omnes semite eius pacifice. Lignum uite est his qui apprehenderint eam: et qui tenuerint eam beati. Dominus sapientia fundauit terram: stabiliuit celos prudentia. Sapientia illius eruperunt abyssi: et nubes rore concrescunt. Filii mi ne effluant hec ab oculis tuis. Custodi legem meam atque consilium meum: et erit uita anime tue: et gratia faucibus tuis. Tunc ambulabis fiducialiter in uia tua: et pes tuus non impinguet. Si dormieris non timebis: quiesces et suavis erit somnus tuus. Ne panceas repente terrore: et irruentes tibi potentias impiorum. Dominus enim erit in latere tuo: et custodiet pedem tuum ne capiaris. Noli prohibere benefacere eum qui potest: si uales et ipse benefac. Ne dicas amico tuo: vade et reuertere: et cras dabo tibi: cum statim possis dare. Ne moliaris amico tuo malum: cum ille in te habeat fiduciam. Non contendas aduersus hominem frustra cum ipse tibi nihil mali fecerit. Ne emuleris hominem iniustum: nec imiteris uias eius quia abominatio est domini omnis illusio: et cunctis simplicibus sermocinatio eius. Egestas a domino in domo impij: habitacula autem iustorum benedicentur. Ipse deludet illos: et mansueris dabit gratiam. Gloriam sapientes possidebunt: stultorum exultatio ignominia.

¶ Salomon ostendit querendam sapientiam per exemplum sui: et fructum sapientie: et uiam sapientie: et uiam impiorum. loquitur alternatis de custodiendis eloquijs dei. de custodia cordis: oris et gressuum.

¶ **A**udite filii disciplinam patris: et attendite ut sciat is prudentiam. Donum bonum tribuam uobis: legem meam ne derelinquatis. Nam et ego filii sui patris mei: tenellus et unigenitus coram matre mea. et

docebat me atque dicebat. Suscipiat uerba mea cor tuum: custodi precepta mea et uiues. Posside sapientiam: posside prudentiam. Ne obliuiscaris neque declines a uerbis oris mei. Ne dimittas eam et custodiet te: dilige eam et conseruabit te. Principium sapientie posside sapientiam: et in omni possessione tua acquire prudentiam. Arripe illas et exaltabit te: glorificaberis ab ea cum eas fueris amplexatus. Dabit capiti tuo augmenta gratiarum: et corona indytra preget te. Audi filii mi et suscipe uerba mea: ut multiplicent tibi anni uite. Uiam sapientie monstrabo tibi: et ducam te per semitas equitatis: quas cum ingressus fueris: non artabunt gressus tui: et currens non habebis offendiculum. Tene disciplinam: ne dimittas eas. Custodi illam: quia illa est uita tua. Ne delecteris in semitis impiorum: nec tibi placeat malorum uia. Fuge a ea nec transeas per illam: declina et desere eam. Non enim dormiunt nisi cum malefecerint et non capit somnus ab eis nisi supplantauerint. Comedunt panem impietatis: et uinum iniquitatis bibunt. Iustorum autem semita quasi lux splendens: preedit et crescit usque ad perfectam diem. Uia impiorum tenebrosa nesciunt ubi corruat. Filii mi ausculta sermones meos: et ad eloquia mea inclina aurem tuam. Ne recedat ab oculis tuis: custodi ea in medio cordis tui. Uita enim sunt inuenientibus ea. et uniuerse carni sanitas. Omni custodia serua cor tuum: quia ex ipso uita preedit. Remoue a te os prauum: et detrahentia labia sint procul a te. Oculi tui recta uideant: et palpebre tue preecedant gressus tuos. Dirige semitas pedum tuorum: et omnis uie tue stabilientur. Ne declines ad dexteram neque ad sinistram. Auerte pedem tuum a malo. Uias enim que a dextris sunt: non ouit dominus: uerse uero sunt que sunt a sinistris. Ipse enim rectos faciet gressus tuos: et uia tua in pace producet.

¶ De uitanda meretrice. de honore et laboribus et annis non perdendis. de bibendis aquis cisterne proprie. de diligenda uxore: et fugienda aliena.

¶ **F**ilii mi attende ad sapientiam meam et prudentie mee inclina aures tuas ut custodias cogitationes: et disciplinam labia tua conseruent. Ne intenderis fallacie mulieris. Fauus enim distillat labia meretricis: et nitidius oleo guttur eius. Nouissima autem illi amara quasi absinthium et lingua eius acuta quasi gladius biceps. Pedes eius descendunt in mortem. et ad inferos gressus eius penetrant. Per semitas uite non ambulat. uagi sunt gressus eius et inuestigabiles. Nunc ergo filii mi audi me. et ne recedas a uerbis oris mei. Longe fac ab ea uiam tuam. et ne appropinques foribus domus eius. Ne des alienis honorem tuum: et annos tuos crudeli. Ne forte impleant extranei uiribus tuis et labores tui sint in domo aliena: et gemas in nouissimis

quando consumpseris carnes tuas et corp^u tuū
et dicas. Cur detestatus sum disciplinam: et in
crepationibus nō aculevit cor meum. Nec au
divoicem docentium me: et magistris non in
clinavi aurem meam. Pene fui in omni malo:
in medio ecclesie et synagoge. Bibe aquā de cū
sterna tua: et fluenta putei tui. Derivent fon
tes tui foras: et in plateis aquas tuas divide.
Habeto eas sol⁹. nec sint alieni participes tui.
Sit vena tua benedicta: et letare cū muliere
adolescentie tue. Serva charissima: et gratissi
mus hinnulus. Ubra eius inebrient te omni tē
pore: et in amore eius delectare iugiter. Qua
re seduceris fili mi ab aliena: et foueris in sinu
alterius. Respicit dñs viam hominis. et om̄s
gressus ei⁹ considerat. Iniquitates sue capiūt
impium: et funibus peccatōū suorum constringit
Ipse moriet. quia non habuit disciplinā: et in
multitudine stulticie sue decipietur.

C. L. S. Instruit p̄ceptorē siue creditorem ani
marum: excitat p̄grus: arguit scismaticū. de vi
gili custodia legis. de fugienda adultera. de be
refi et eius fallacia.

Cap. VI

Ali mi si sponderis pro amico tuo.
F deficisti apud extraneum manū tuas
Illaqueatus es verbis oris tui: et ca
ptus proprijs sermonibus. Fac ergo

quod dico fili mi et temetipm libera. q: incidi
sti in manū primī tui. Discurre festina: suscita
amicū tuū. Ne dederis somnū oculis tuis: nec
dormitent palpebre tue. Erue quasi damula
de manu. et quasi avis de insidijs aucupis. Va
de ad formicā o piger: et considera vias eius et
disce sapientiā. Que cū non habeat ducem nec
p̄ceptorē nec p̄ncipem: parat in estate cibū
sibi. et congregat in messe qd̄ comedat. Usq:
quo piger dormies? Quando consurges e som
no tuo? Paululum dormies: paululū dormitab:
paululū coseres manus tuas vt dormias: et ve
niet tibi. quasi viator egestas: et pauperies q̄si
vir armatus. Si vero impiger fueris: veniet vt
fons messis tua: et egestas longe fugiet a te.
Homo apostata vir inutilis graditur ore puer
so: annuit oculis. terit pede. digito loquit. p̄uo
corde machinat malum: et om̄i temporeurgia
seminat. Hūc extemplo veniet perditio sua et
subito conteretur. nec habebit vltra medicinā

Ser sunt que odit dominus: et septimum de
testatur anima eius. Oculos sublimes: linguā
mendacem manus effundentes innoxium san
guinē. cor machinans cogitationes pessimas:
pedes veloces ad currendū in malum: p̄feren
tē mendacia. testē fallacem: et eū q̄ seminat in
ter fratres discordias. Conserua fili mi p̄cepta
patris tui: et ne dimittas legē matris tue. liga
eas in corde tuo iugiter: et circūda gutturi tuo
Eū ambulaueris gradientur tecū. cū dormier
custodiant te et euigilans loquere cur eis. Q:
mandatū lucerna est: et let lux: et via vite incre
patio disciplinē vt custodiāt te a muliere mala
et a blanda lingua extranee. Non concupiscat

pulchritudinem eius cor tuū: ne captaris nutu
bus illius. Precium em̄ scorti vir est vni⁹ panis
mulier aut viri preciosam aiām capit. Nūquid
potest homo abscondere ignē in sinu suo vt ve
stimēta illius non ardeant: aut ambulare sup
punas vt nō plante comburant^r eius. Sic qui
ingredit^r ad mulierē primī sui: non erit mūd⁹
cū tetigerit eā. Non grādis est culpa cum quis
furatus fuerit. Furat^r em̄ vt esurientē impleat
aiās. Dep̄hensus quoq; reddet septuplū: et oēs
substantiā dom⁹ sue tradet: et liberabit se. Qui
aut adulter est p̄pter cordis inopiā p̄det aiām
suā. Turpitudinē et ignominia cōgreget sibi: et
opprobriū illi⁹ nō delebit. Quia zelus et furor
viri nō parcat in die vindicte: nec acquiescet cu
iustq; precibus: nec suscipiet pro redemptione
dona plurima.

C. L. S. Annuat ad timorē dñi et custodiā mā
datorū eius. describit mulierē adulterā. refert
verba eius: et dehortat a vijs ei⁹.

Ca. VII

Ali mi custodi sermones meos: et p̄
cepta mea recōde tibi. Fili honora do
minū et valebis: p̄ter eū vero nō ti
mueris alienū. Serva mandata mea
et viues: et legē meā quasi pupillā oculi tui. Li
ga eā in digit^r tuis scribe illā in tabulis cordis
tui. Dic sapientie: soror mea es: et prudētiā vo
ca amicā tuā. Ut custodiat te a muliere extra
nea et ab aliena: que verba sua dulcia facit. De
fenestra em̄ domus mee per cancellos p̄feri
iuuenē: et video paruulos. Considero vecordes
iuuenē q̄ transit per plateas iurta angulū: et p
pe viā dom⁹ illi⁹ graditur in obscuro aduēspas
scente die in noctis tenebris et caligine. Et ec
ce occurrit illi mulier in ornatu meretricio: p̄e
parata ad decipiēdas animas. Barrula et vaga
quietis impatiens: nec valens in domo cōsiste
re pedibus suis. Nūc foris: nūc in plateis: nūc
iurta angulos insidiās. App̄hensumq; de oscu
latur iuuenē et procaci vultu blandit: dicens.
Victimas p̄ salute deuoni: hodie reddidi vota
ta mea. Idcirco egressa sum in occursum tuū:
desiderans te videre et repperi. Interui funis
bus lectulū meū: stravi tapetib⁹ pictis et egypto.
asperū cubile meū myrrba et aloe et cina
momo. Veni inebriemur vberibus et fruamur
cupitis āpleribus donec illucescat dies. Non ē
em̄ vir in domo sua: abist via longissima. Sac
culū pecunie secus tulit: in die plene lune reuer
surus est in domū suā. Irretiuit eū multis ser
monibus: et blanditijs labiorū p̄tratit illum.
Statim eam sequit^r quasi bos ductus ad victi
mā: et quasi agnus lasciuens et ignorās: et ne
scit q̄ ad vincula stultus trabatur: donec trans
figat sagitta secur eius. Velut si avis festinet
ad laqueum: et nescit q̄ de periculo anime il
lus agitur. Nunc ergo fili mi audi me: et atten
de verbis oris mei. Ne abstrahatur in vijs illi⁹
mens tua: neq; decipiaris semitis eius. Dul
tos enim vulneratos deiecit: et fortissimi quib⁹
interfecti sunt ab ea. Ute inferi domus eius: pe

Job. xxxiii. c

A
I. xvii. c

I. xxi. d

B
I. xxiii. d

E

S. i. d

D

A

S. ii. c

B

E

D

D

netrantes interiora mortis.

C. S. Sapientia commendat suam et pre-
fert cunctis opibus. et dicit q̄ coeterna est deo
patri: et cum ipso creavit omnia: et se probat
audire deum.

Ca. VIII

Quoniam non sapientia clamitat: et pru-
dentia dat vocem suam? In summis
excelsisq; verticibus: supra vias in me-
dis semitis stans iuxta portas civita-
tis: in ipsis foribus loquitur: dicens. **O** viri ad-
vos clamato: et vox mea ad filios hominum. In-
telligite parvuli astutiam: et insipientes animad-
vertite. Audite quoniam de rebus magnis lo-
cutura sum: et aperientur labia mea ut recta p̄-
dicent. Veritatem meditabitur guttur meum
et labia mea detestabuntur impium. Iusti sunt
omnes sermores mei non est in eis pravum qd̄
neq; peruersum. Recti sunt intelligentibus et
equi inuenientibus scientiam. Accipite disci-
plinam meam et non pecuniam. doctrinas ma-
gis q̄ aurum eligite. Melior est enim sapien-
tia: cunctis opibus preciosissimis: et omne de-
siderabile ei non potest comparari. Ego sapien-
tia habito in consilio: et eruditus intersum co-
gitationibus. Timor domini odit malum. arro-
gantiam et superbiam: et viam pravam: et os
bilingue detestor. Neum est consilium et equi-
tas. Nea est prudentia: mea est fortitudo. Per
me reges regnant: et legum conditores iuxta de-
cernunt. Per me principes imperant et poten-
tes decernunt iusticiam. Ego diligentes me di-
ligo: et qui mane vigilauerint ad me inueniet
me. Ne cum sunt diuitie et gloria: opes super-
ne et iusticia. Melior est fructus meus auro et
lapide precioso: et gemina mea argento ele-
cto. In viis iusticie ambulo: in medio semita-
rum iudicij: ut ditem diligentes me: et thesau-
ros eorum repleam. Dominus possedit me in
initio viarum suarum: anteq̄ quisq; faceret a
principio: ab eterno ordinata sum: et ex anti-
quis anteq̄ terra fieret. Nondum erant abyssi
et ego iam concepta eram. Necdum fontes aq̄-
rum eruperant: necdum montes graui mole co-
stituerant. Ante omnes colles ego parturiebar
ad huc terram non fecerat: et flumina et cardis-
nes orbis terre. Quando preparabat celos ade-
ram. quando certa lege et gyro vallabat abyssos.
Quando etbera firmabat sursum: et libra-
bat fontes aquarum. Quando circumdabat ma-
ri terminum suum: et legem ponebat aquis ne
transirent fines suos. Quando appendebat fun-
damenta terre: cum eo eram cuncta compo-
nens. Et delectabar per singulos dies ludens
coram eo omni tempore: et ludens in orbe ter-
rarum: et delitisse mee esse cum filiis hominum.
Nunc ergo filij audite me. Beati qui custodi-
unt vias meas. Audite disciplinam et estote sa-
pientes: et nolite abijcere eam. Beatus homo
qui audit me: et qui vigilat ad fores meas quo-
tidie: et obseruat ad postes ostij mei. Qui me
inuenit: inueniet vitam. et bauriet salutem

a domino. Qui autem in me peccauerit. le-
det animam suam. Omnes qui me oderunt. di-
ligunt mortem.

C. S. Sapientia carne assumpta edifica-
uit sibi domum: reuocat ab infantia: pmittit an-
nos vite: describit mulierem adulteram siue
beresim.

IX

Sapientia edificauit sibi domum: exci-
dit columnas septem. Immolauit vi-
ctimas suas: miscuit vinum: et ppo-
suit mensam suam. Misit ancillas su-
as ut vocarent ad arcem: et ad mensa civitatis.
Si quis e parvulus veniat ad me. Et insipientib;
locuta est. Venite comedite panem meum: et bi-
bite vinum quod miscui vobis. Relinq̄te infan-
tiam et venite et ambulate p vias prudentie.
Qui erudit derisorem: ipse iniuriam sibi facit. et q̄
arguit impium: sibi maculam generat. Noli argue-
re derisorem ne oderit te. Argue sapientes: et
diliget te. Da sapienti occasionem: et adde ei sa-
pientia. Doce iustum et festinabit accipere. Princi-
pium sapientie timor dñi: et scia sanctorum pruden-
tia. Per me enim multiplicabunt dies tui: et addet-
ur tibi: anni vite. Si sapiens fueris tibi met-
ipsum eris. si aut illusor: solus portabis malum.
Mulier stulta et clamosa: plenaq; illecebris: et
nihil oino sciens: sedet in foribus domus sue su-
per sellam in excelso vrbis loco: ut vocaret tran-
seuntes p viam: et pgentes itinere suo. Quis
est parvulus declinet ad me. Et recordi locuta
est. Aque furtive dulciores sunt: et panis absco-
ditus suauior. Et ignorauit q̄ ibi sunt gigantes:
et in profundis inferni conuie ei. Qui enim ap-
plicabit illi: descendet ad inferos. nam q̄ ab-
scesserit ab ea: saluabitur.

C. S. Alternatim loquitur de filio sapiente et
stulto. iusto et impio: simplici et prauo: de cha-
ritate et odio: et bono ligue et malo.

X

Filius sapiens letificat preem: filius
vero stultus mesticia est mris sue.
Nil proderunt thesauri impietatis
iusticia vero liberabit a morte. Non
affliget dñs fame animam iusti: et insidias impio-
rum subuertet. Egrestate opata est manus re-
missa: manus aut fortium diuitias parat. Qui
nititur medacijs hic pascit ventos: idem autem
ipse sequit aues volates. Qui congregat in mes-
se: filius sapiens est. q̄ aut stertit estate: filius con-
fusionis. Benedictio dñi sup caput iusti: os autem
impioꝝ operit iniquitatem. Memoria iusti cum
laudibus: et nome impioꝝ putrescet. Sapiens
corde precepta suscipiet: stultus cedet labijs. Qui
ambulat simpliciter: ambulat confidenter: q̄ aut
depravat vias suas: manifestus erit. Qui an-
nuat oculo dabit dolorem: et stultus labijs ver-
berabitur. Vena vite os iusti: et os impioꝝ ope-
rit iniquitatem. Odium suscitatur rixas: et vniuersa
delicta operit charitas. In labijs sapientis iue-
nitur sapientia: et virga in dorso eius q̄ indiget
corde. Sapientes abscondunt sciam: os autem
stulti pfusioni primum est. Substantia diuitis

A

B

D

A

B

C

E

F

Eccl. i. a. ps. cr.
Ecclesia. i. b

Eccl. v. b
i. xij. d

i. xvij. c

Eccl. xvij.
i. pe. iij. b

i. xvij. b

B
s. iij. b

E
Sap. i. b

D

E vrbis fortitudinis eius: paucior pauperum egestas eorum. Opus iusti ad vitam: fructus autem impij ad perniciem. Vita vite custodienti disciplinam. qui autem increpationes relinquit errat. Abscondit odium labia mendacia: qui prefert contumeliam: insipiens est. In multiloquio non deerit peccatum qui autem moderat labia sua: prudentissimus est. Argentum electum lingua iusti: cor autem impiorum pro nihilo. Labia iusti erudiunt plurimos qui autem indocti sunt in cordis egestate moriuntur. Benedictio domini diuites facit nec sociabitur eis afflictio. Quasi per risum stultus operatur scelus: sapientia autem est viro prudentia. Quod timeat impius veniet super eum desiderium suum iustis dabitur. Quasi tempestas transiens non erit impius. Iustus autem quasi fundamentum semper ternum. Sicut acetum dentibus: et fumus oculis sic piger bis qui miserunt eum. Timor domini apponet dies: et anni impiorum breuiabuntur. Expectatio iustorum leticia: spes autem impiorum peribit. Fortitudo simplicis via domini: et paucior bis qui operantur malum. Iustus autem in eternum non commovebitur: impij autem non habitabunt super terram. Os iusti parturiet sapientiam: lingua pravorum peribit. Labia iusti considerant placita: et os impiorum peruersa.

C. S. De equitate et humilitate: simplicitate et iusticia. de gubernatore et dispensatore. de misericordia et clementia: et eorum contrariis. de diuidentibus propria. de venundatione. de querente bonum. de vtroque iusti. de flagello iusti et eorum contrariis **Ca. XI**

H **S** latera dolosa abhominatio est apud deum: et podus equum voluntas eius. Ubi fuerit superbia: ibi erit et contumelia. ubi autem est humilitas: ibi est sapientia. Simplicitas iustorum diriget eos: et superplantatio perversorum vastabit illos. Non proderunt diuitie in die ultionis: iusticia autem liberabit a morte. Iusticia simplicis diriget viam eius: et in impietate sua corruet impius. Iusticia rectorum liberabit eos: et in insidiis suis captentur iniqui. Hortus hominis impio nulla erit ultra spes: et expectatio sollicitorum peribit. Iustus de angustia liberatus est: et tradet impius pro eo. Simulator ore decipit amicum suum: iusti autem liberabuntur scientia. In bonis iustorum exaltabitur ciuitas: et in perditione impiorum erit laudatio. Benedictione iustorum exaltabitur ciuitas: et ore impiorum subuertetur. Qui despicit amicum suum indigens corde est: vir autem prudens tacebit. Qui ambulat fraudulenter reuelat arcana. qui autem fidelis est: celat amici commissum. Ubi non est gubernator: populus corruet: salus autem ubi multa consilia. Adhigetur malo qui fidem facit per extraneo. qui autem cauet laqueos: securus erit. Mulier gratiosa inueniet gloriam. et robusti habebunt diuitias. Benefacit anime sue vir misericors qui autem crudelis est: etiam propriis

quos abicit. Impius facit opus instabile: seminatum autem iusticiam merces fidelis. Clementia preparat vitam: et sectatio malorum mortem. Abominabile domino cor prauum: et voluntas eius in bis qui simpliciter ambulat. Non in manu non erit innocens malus: semen autem iustorum saluabitur. Circulus aureus in naribus suis mulier pulchra et fatua. Desiderium iustorum omne bonum est: preteritio impiorum furor. Alii diuidunt propria: et distores fiunt. alij rapiunt non sua: et semper in egestate sunt. Aia que benedicit impinguabit. et qui inebriat ipse quoque inebriabit. Qui abscondit frumenta maledicet in populis benedictio autem super caput vendentium. Bene surgit diluculo qui querit bona. qui autem inuestigat malorum est. opprimes ab eis. Qui confidit in diuitiis suis: corruet. Iusti autem quasi virens folium germinabunt. Qui turbat domum suam possidebit ventos: et qui stultus est seruet sapienti. Fructus iusti lignum vite. et qui suscipit animas sapiens est. Si iustus in terra recipit quomodo magis impius est peccator.

C. S. De agenda gratia. et iusticia iudicanda. de doctore vero. de cognoscendis in mentis propriis: et eorum contrariis. de terra collenda. de bonis et malis qui sunt in lingua. de securitate iusti. de manu fortius. de meroze viri. de negligendo damnum propter amicum. **Ca. XII**

Qui diligit disciplinam diligit scientiam. qui autem odit increpationes insipiens est. Qui bonus est bauri et sibi gratiam a domino. qui autem confidit in cogitationibus suis: impie agit. Non roborabitur homo ex impietate: et radix iustorum non commouebitur. Mulier diligens corona est viro suo: et putredo in ossibus eius: que confusione res dignas gerit. Cogitationes iustorum iudicia: et consilia impiorum fraudulenta. Verba impiorum insidiantur sanguini: os iustorum liberabit eos. Uerte impios et non erunt: domus autem iustorum permanebit. Doctrina sua non scitur vir. qui autem vanus et excors est: patet sibi contemptui. Melior est pauper et sufficiens sibi: quam gloriosus et indigens pane. Nouit iustus inuentorum suorum animas: viscera autem impiorum crudelia. Qui operatur terram suam satiabitur panibus. qui autem seclatur oculus: stultissimus est. Qui suavis est. uiuit in moderationibus: in suis monitionibus reliquit contumeliam. Desiderium impij monumentum est pessimorum radix autem iustorum proficiet. Propter peccata labiorum ruina proximat malo: effugiet autem iustus de angustia. De fructu oris sui unusquisque replebitur bonis: et iuxta opera manuum suarum retribuet ei. Vita stulti recta in oculis eius: qui autem sapiens est: audit consilia. Fatuus statim indicat iram suam: qui autem dissimulat iniuriam callidus est. Qui quod nouit loquitur: iudex iusticie est. qui autem mentis

Ecclesi. fr. d

l. pe. iij. d

ii

Eccle. x. d

Eccle. xx. d

l. xxvii. d

l. xii. a

E

Eccle. v. b
Sap. v. c
b

S. r. a

l. xiiij. a
L

titur: testis est fraudulentus. Et qui pmitit: et quasi gladio pungitur conscientie. Lingua autem sapientium sanitas. Labium veritatis firmum erit in perpetuum. qui autem testis est repentinus: concinnat linguam mendacii. Dolus in corde cogitanti mala. qui autem pacis inest consilia: sequitur eos gaudium. Non contristabit iustum quisquid ei acciderit: impij autem replebuntur malo. Abominatio est domus labia mendacia qui autem fideliter agunt: placent ei. Homo versutus celat scientiam: et cor insipientium provocat stultitiam. Manus fortium dominabitur: que autem remissa est tribuitis serviet. Meror in corde viri humiliabit illu et sermone bono letificabitur. Qui negligit danum propter amicum: iustus est: iter impiorum decipiet eos. Non inueniet fraudulentus lucrum: et substantia hominis erit auri precium. In semita iusticie vita. Iter autem deulium ducit ad mortem.

C. L. S. De custodia oris et duplici corde. d. falsis diuitijs. de lucerna impiorum. de substantia festinata. de contempnentium voragine. de nuncio de similitudine. coniuuantium et filijs iusti. d. cibus qui a parentibus congregati sunt.

Ca. XIII

His sapiens doctrina patris. qui autem illud est: non audit cum arguitur. De fructu oris sui homo satiabitur bonis: anima autem impiorum iniqua. Qui custodit os suum: custodit animam suam qui autem inconsideratus est ad loquendum sentiet mala. Vult et non vult piger: anima autem operantium impinguabitur. Verbum mendacium detestabitur. impius autem confundit et confundetur. Iusticia custodit innocetis vitam: impietas autem peccatorem supplantat. Est quasi diues cum nihil habeat: et est quasi pauper cum in multis diuitijs sit. Redemptio anime viri diuitie sue: qui autem pauper est increpationem non sustinet. Lux iustorum letificat: lucerna autem impiorum extinguetur. Inter superbos semper iurgia sunt: qui autem agunt omnia cum consilio: reguntur sapientia. Substantia festinata minuetur: que autem paulatim colligitur manu multiplicabit. Spes que differitur affligit animam: lignum vite desiderium veniens. Qui detrahit alicui rei: ipse se in futurum obligat: qui autem timet preceptum: in pace versabitur. anime dolose errant in peccatis: iusti autem misericordes sunt: et miserantur. Lex sapientis fons vite: ut declinet a ruina mortis. Doctrina bona dabit gratiam: in itinere contemptorum vorago. Astutus omnia agit cum consilio: qui autem fatuus est aperit stultitiam. Nuncius impij cadet in malum. Legatus fidelis sanitas. Egestas et ignominia ei qui deserit disciplinam. qui autem acquiescit arguenti: glorificabitur. Desiderium si compleatur delectat animam: detestantur stulti eos qui fugiunt ma-

la. Qui cum sapientibus graditur: sapiens erit. amicus stultorum similis efficietur: peccatores persequitur malum. et iustis retribuentur bona. Bonus reliquit heredes filios et nepotes. et custoditur iusto substantia peccatoris. Multi cibi in nonalibus patrum: et alij congregantur absque iudicio. Qui parcat virge odit filium suum qui autem diligit illum: instanter erudit. Iustus comedit et replet animam suam: venter autem impiorum insaturabilis.

C. L. S. De sapiente muliere: de fortitudine boni. de stulto nesciente: et via fallaci. de stulto et astuto. de despectu primi. de misericordia. de diuitijs boni operis: de timore domini. de patientia. de inuidia. de calumnijs pauperis. de iusticia et accepto ministro.

Ca. XIII

Sapienter mulier edificat domum suam: insipienter extructam quoque manibus destruet. Ambulans recto itinere: et timens deum: despicitur ab eo qui infamam graditur via. In ore stultivirga superbie labia sapientum custodiunt eos. Ubi non sunt boues: presepe vacuum est: ubi autem apparerit plurtime segetes: ibi manifesta est fortitudo bonis. Testis fidelis non mentietur. profert autem mendacium dolosus testis. Querit derisor sapientiam et non inuenit: doctrina prudentium facilis. Tade contra virum stultum: et nescit labia prudentie. Sapiencia callidi est intelligere viam suam: et prudentia stultorum errans. Stultus illudet peccatum: et inter iustos morabitur gratia. Cor quod nouit amaritudinem anime sue: in gaudio eius non miscebitur extraneus. Domus impiorum delebitur: tabernacula iustorum germinabunt. Est via que videtur homini iusta nouissima autem eius deducunt ad mortem. Irasus dolore miscebitur. et extrema gaudij luctus occupat. Uis suis replebitur stultus: et super eum erit vir bonus. Innocens credit omni verbo. astutus considerat gressus suos. Filio doloso nihil erit boni: seruo autem sapienti prosperi erunt actus et dirigetur via eius. Sapiens timet et declinat a malo: stultus transiit et confidit. Impatiens operabitur stultitiam: et vir versutus odiosus est. Possidebunt paruuli stultitiam: et expectabunt astuti scientiam. Facebunt mali ante bonos: et impij ante portas iustorum. Etiam primo suo pauper odiosus est: amicum vero diuitum multi. Qui despicit primum suum peccat: qui autem miseretur pauperi beatus erit. Qui credit in domino misericordiam diligit. errant qui operantur malum. Misericordia et veritas preparant bona. In omni opere bono erit abundantia. ubi autem verba sunt plurima. ibi frequenter egestas. Corona sapientum diuitie eorum: fatuitas stultorum impudentia. Liberat animas testis fidelis: et profert mendacia versipellis. In timore domini fiducia fortitudinis: et filijs eius erit spes. Timor domini fons

7
I. xxii. d
Ecc. xxx. a

H
Job. xii. c

B

I. xvi. d

L

D

vite: vt declinet a rufna morte. In multitudie ppli dignitas regis: et in paucitate plebis ignominia principis. Qui patiens est: multa gubernatur sapientia. qui aut impatiens est: exaltat stulticiaz suam. Vita carniu sanitas cordis: putredo ossium inuidia. Qui calunias egentem: exprobrat factori ei: bonorat aut eum qui miseretur paupis. In malicia sua repellitur impius: sperat aut iustus in morte sua. In corde prudens requiescit sapientia: et indoctos quosq erudiet. Iusticia eleuat gentes: miseros autem facit populos peccatu. Acceptus est regi: minister intelligens: iracundiam eius inutilis sustinebit.

¶ L. S. De effectu sermonis boni. de cognitione dei. de victimis impiorum. de doctrina obedientie. de hilaritate conscientie. laus timoris et castitatis. de iracundia. pigritia. sapientia et viciis duae ecclesia. de auaricia et oratione iustorum. de fama bona. de discipulo obediente. **¶ La. XV**

A
i. xxv. b

Responso mollis frangit iram: sermo durus suscitatur furore. Lingua sapientum ornat scientiam: os fatuorum ebullit stulticiam. In omni loco oculi domini contemplantur bonos et malos. Lingua placabilis lignum vite: que aut imoderata est conteret spiritum. Stultus irridet disciplinam patris sui: que autem custodit increpationes astutior fiet. In abundanti iusticia virtus magna est: cogitationes aut impiorum eradicabuntur. Domus iusti plurima fortitudo: et in fructibus impij conturbatio. Labia sapientum disseminabunt scientias: cor stultorum dissimile erit. Victimae impiorum abominabiles domino: vota iustorum placabilia. Abominatio est domino via impij: qui sequitur iusticiam diligitur ab eo. Doctrina mala deserentium via vite. qui increpationes odit morietur. Infernus et perditio coram domino: quantomagis corda filiorum hominum. Non amat pestilens cum qui se corripit: nec ad sapientes gradit. Cor gaudens exultat facie: in merore animi deific spiritus.

B
i. xxi. d
Ecc. xxxiii. c

i. xvij. d

Cor sapientis querit doctrinam: et os stultorum pascitur imperitia. Omnes dies paupis malis: securamens quasi iuge conuiuius. Melius est parum cum timore domini: quam thesauri magni et insatiabiles. Melius est vocari ad olera cum charitate: quam ad vitulum saginatum cum odio. Vir iracundus provocat iras: que patiens est mitigat suscitatas. Iter pigrorum quasi sepes spinarum. via iustorum absque offenculo. Filius sapiens letificat patrem: et stultus homo despiciat matrem suam. Stulticia gaudium stulto: et vir prudens dirigit gressus suos. Dissipantur cogitationes ubi non est consilium: ubi vero sunt plures consilii: confirmantur. Letus homo in sententia oris sui: et sermo opportunus est optimus. Semita vite super eruditum ut declinet de inferno nouissimo. Domum superborum demolietur dominus: et firmos faciet terminos vidue. Abominatio domini cogitationes male: et purus sermo pulcherrimus firmabit ab eo. Con-

L
s. x. a

turbat domum suam que sectatur auariciaz. que autem odit munera viuet. Per mias et fide purgantur peccata. per timorem autem domini declinat omnis a malo. Mens iusti meditabitur obedientiam: os impiorum redundat malis. Longe est dominus ab impijs: et orationes iustorum exaudiet. Auribus letificat aiam: fama bona impinguat ossa. Auris que audit increpationes vite: in medio sapientum commorabitur. Qui abiicit disciplinam: despiciat animam suam. qui autem acquiescit increpationibus: possessor est cordis. Timor domini disciplina sapientie: et gloriam precedit humilitas.

¶ L. S. q. dominus dirigit vias hominum: videt et ponderat. de via bona et laude paupertatis. de indignatione regis: et clementia et laude: et sapientia et humilitate. de scismatico et adultero. de laude senectutis et patientie. **¶ La. XVI**

Dominus est animas preparare: et dominus gubernare linguam. Omnes vias hominum patent oculis eius. spiritus ponderator est dominus. Reuelata domino opera tua: et dirigentur cogitationes tue. Uniuersa propter semetipsum operatus est dominus. impium quoque ad diem malum. Abominatio domini est omnis arrogans: etiam si manus ad manum fuerit: non est innocens. Initium vite bone facere iusticiam. accepta est apud deum magis quam immolare hostias. Misericordia et veritate redimitur iniquitas: et in timore domini declinatur a malo. Cum placuerit domino via hominis: inimicos quoque eius conuertet ad pacem. Melius est parum cum iusticia: quam multi fructus cum iniquitate. Cor hominis disponit viam suam: sed dominus est dirigere gressus eius. Diuinitas in labijs regis: in iudicio non errabit os eius. Pondus et statera iudicia domini sunt: et opera eius omnes lapides seculi. Abominabiles regi qui agunt impie: quam iusticia firmatur solium. Voluntas regum labia iusta: qui recta loquitur dirigetur. Indignatio regis nuncius mortis: et vir sapiens placabit eum. In hilaritate vultus regis vita: et clementia eius quasi imber serotinus. Posside sapientiam: quia auro melior est: et acquire prudentiam: que preciosior est argento. Semita iustorum declinat mala. custos anime sue seruat vitam suam. Contritionem precedit superbia: et ante ruinam exaltabitur spiritus. Melius est humiliari cum mitibus quam diuidere spolia cum superbis. Eruditus in verbo reperiet bona. et qui sperat in domino beatus est. Qui sapiens est corde: appellabitur prudens: et qui dulcis eloquio: maiora reperiet. Fons vite eruditio possidentis. Doctrina stultorum fatuitas. Cor sapientis erudit os eius: et labijs eius addet gratiam. Fama mellis composita verba. dulcedo anime sanitas ossium. Est via que videtur homini recta et nouissima eius ducit ad mortem. Aia laborantis laborat sibi: quia compulit eum os suum. Vir iustus

B
s. xiii. c

piens fodit malum: et in labijs eius ignis ardescit. Homo perversus suscitatur lites: et verbo suo separat principes. Vir iniquus lactat amicum suum: et ducit eum per viam non bonam. Qui artonitis oculis cogitat prava. mordens labia sua perficiet malum. Corona dignitatis senectus que in vijs iusticie reperietur. Melior est patiens viro forti: et qui dominatur animo suo. expugnatores urbium. Sortes mittuntur in finem sed a domino temperantur.

¶ L. S. De leta conscientia. de probatione iusti et gemma gratissima. de stulto incorrigibili. de stulto diuite. de vero amico et rectore animarum de oculis stultorum. de consilio stulto. de modo ramine lingue.

Capitulum XVII

Melior est buccella sicca cum gaudio: quam domus plena victimis cum iurgio. Sermus sapiens dominabitur stultis filiis et inter fratres hereditatem dividet

Sicut igne probatur argentum: et aurum calidius: ita corda probat dominus. Malus obedit lingue inique: et fallax obtulerat labijs meda cibis. Qui despicit pauperem. et probat factorem eius. et qui in ruina letatur alterius non erit impunitus. Corona senum filij filiorum: et gloria filiorum patres eorum. Non decent stultum verba composita: nec principem labium mentis. Bema gratissima expectatio prestolantis: quocumque se vertit prudenter intelligit. Qui celat delictum: querit amicitias: qui altero sermone reperit: separat federatos. Plus proficit correctio apud prudentem. quam centum plage apud stultum. Semper iurgia querit malus: angelus autem crudelis mittetur contra eum. Expediit magis vire occurrere raptis fetibus: quam fatuo confidere sibi in stulticia sua. Qui reddit mala pro bonis: non recedet malum de domo eius. Qui dimittit aquam caput est iurgiorum: et antequam patitur contumeliam iudicium deserit. Et qui iustificat impium: et qui condemat iustum: abominabilis est vterque apud deum. Quid prodest stulto habere divitias: cum sapientiam emere non possit? Qui altam facit domum suam: querit ruinam et qui evitat discere incidet in malum. Omni tempore diligit qui amicus est: et frater in angustijs comprobatur. Stultus homo plaudet manibus suis: cum sponderit pro amico suo. Qui meditat discordias: diligit ritas: et qui exaltat os suum querit ruinam. Qui perversi cordis est: non invenit bonum: et qui vertit linguas incidet in malum. Natus est stultus in ignominiam suam: sed nec pater in fatuo letabitur. Animus gaudens etates florida facit: spiritus tristis ericcat ossa. Munera de sinu impius accipit: ut pervertat semitas iudicij. In facie prudentis lucet sapientia: oculi stultorum in finibus terre. Ira patris filius stultus: et dolor matris que genuit eum. Non est bonum damnum inferre iusto nec percutere principem qui recta iudicat. Qui moderatur sermones suos: doctus et prudens est: et preciosi spiritus vir eruditus. Stultus quod si tac-

uerit: sapiens reputabitur: et si compresserit labia sua: intelligens. ¶ L. S. De recessu ab amico. de desperato. de verbis viri. de non deviendo a veritate de ore stulti. de iusto se accusante. de fratre iuvare fratrem. de fructu oris. de muliere bona et de mala. de locutione divitis et pauperis. de amico sociali.

Occasionem querit qui vult recedere ab amico: omni tempore erit improbrabilis. Non recipit stultus verba prudentie: nisi ea dixeris que versantur in corde eius. Impius cum in profundum venerit peccatorum committit: sed sequitur eum ignominia et obprobrium. Aqua profunda verba ex ore viri: et torrens redudans fons sapientie. Accipe personam ipsius in iudicio non est bonum: ut declines a veritate iudicij. Labia stulti miscet se ritibus: ros eius iurgia provocat. Os stulti contritio eius: et labia ipsius ruina anime eius. Verba bilinguis quasi simplicia: et ipsa perveniunt usque ad interiora ventris. Pigrum desinit timore aut effeminatorum esuriet. Qui mollis et dissolutus est in opere suo: frater est sua opera dissipat. Turris fortissima nomen dicitur: ad ipsam currit iustus et exaltabitur. Suba divitis verba roborem eius: et quasi murus validus circumdabit eum. Anquam proterat exaltat cor hominis et anquam glorificet humilitatem. Qui prius ridet quam audiat. stultum se esse demonstrat confusione dignum. Spiritus viri sustentat imbecillitatem suam: spiritum vero ad transcendendum facile: quod poterit sustinere. Cor prudentis possidebit scientiam: et auris sapientium querit doctrinam. Donum bovis dilatatur via eius: et ante principes spatium ei facit. Iustus prior est accusator sui: venit amicus eius et investigabit eum. Contradictiones comprimit foras: et inter potentes quod iudicat. Frater qui adiuvatur a fratre quasi civitas firma: et iudicia quasi vestes vestium. De fructu oris viri replebitur venter eius: et gemina labiorum ipsius saturabunt eum. Honor et vita in manibus lingue: que diligunt eam comedent fructum eius. Qui invenit mulierem bonam: invenit bonum et hauriet iocunditates a domino. Qui expellit mulierem bonam expellit bonum qui autem tenet adulteras stultus est et insipiens. Cum obsecrationibus loquitur pauper: et dives effabitur rigide. Vir amicus ad societatem: magis amicus erit quam frater.

¶ L. S. De paupere simplici: et de festinatione. de stulticia. de amicis divitis et pauperis. de falso teste. de gloria patientis et pauperis de ira regis. de litigiosa muliere. de pigredine operandi. de fervore misericordie: et de erudiendo filio. de pigro et de malleis derisorum. XIX

Melior est pauper qui ambulat in simplicitate sua: quam dives torquens labia sua et insipiens. Ubi non est scientia anime: non est bonum: et que festinatio est pedibus offendet. Stulticia bovis supplantat gressus eius: et contra deum fervet animo suo. Divitie addunt amicos plurimos: a paupere autem et hi quos habuit separantur. Testis falsus

Eccl. x. d

Job. xxi. c
J. xxi. c

Eccl. v. c

s. vi. a

s. xv. b

Eccl. viij. a

A

J. xxi. c

B

s. t. b
L

Eccl. xi.

D

A
J. xvij. a

nō erit impunitus: et q̄ mendacia loq̄tur nō ef-
 fugiet. Multi colunt p̄sonam potentis: et am-
 ci sunt dona tribuentis. Fratres boīs paup̄is
 oderunt eū: insuper et amici p̄cul recesserūt ab
 eo. Qui tantū verba sectat n̄b̄il habebit: qui
 aut̄ possessor: est mentis diligit aiam suā: et cu-
 stos prudentie inueniet bona. Falsus testis n̄
 erit impunitus: et q̄ loquit mendacia p̄bit. Nō
 decent stultum diuitie: nec seruum dñari p̄nci-
 pibus. Doctrina viri p̄ patientiaz noscitur: et
 gl̄ia eius est iniqua p̄tergredi. Sicut fremit
 leonis: ita et regis ira: et sicut ros sup̄ herbam
 ita et hilaritas ei. Dolo: patris fili⁹ stultus: et
 tecta ingiter p̄ stillantia litigiosa mulier. Do-
 mus et diuitie dantur a parentib⁹: a dño autē
 pp̄rie vroz prudēs. Pigredo immittit sopores: et
 aia dissoluta esuriet. Qui custodit mandatum
 custodit aiam suā. q̄ aut̄ negligit viā suā morti-
 ficabit. Feneratur dño q̄ miseretur paup̄is: et
 vicissitudinem suā reddet ei. Erudi filiū tuū:
 ne desperes: ad interfectionem autez eius ne
 ponas aiam tuā. Qui em̄ impatiēs est sustine-
 bit dānum: et cū rapuerit aliud apponet. Audi
 p̄siliū et suscipe disciplinam: vt sis sapiens in
 nouissimis tuis. Multe cogitationes in corde
 viri voluntas aut̄ dñi in eternum p̄manebit.
 Homo indigēs misericors est: et melior ē paup̄
 iustus q̄ vir mendax. Timor dñi ad vitam: et
 in plenitudine comorabitur absq̄ visitatione
 pessimi. Abscondit piger manū suaz sub ascel-
 la: nec ad os suuz applicat eam. Pestilente fla-
 gellato stult⁹ sapientior erit: si aut̄ corripueris
 sapientē: intelliget sapientiā. Qui affligit pa-
 trem et fugit m̄rem: ignominiosus erit et infel-
 ix. Nō cesses audire fili doctrinā: nec ignores
 f̄mones scientie. Testis iniquus deridet iudi-
 cium: et os impioꝝ deuorat iniquitatem. Parata
 sunt derisoribus iudicia: et mallei percutiētes
 stultorum corporibus.

¶ De vino et cōtentionibus de rege dis-
 sipante maluz: de pondere et mensura. de som-
 no fugiendo. de emptore vilipendēte: de pane
 mendaci⁹. de hereditate festinata. de duplici
 pondere. de maledictione patris et matris. de
 voto reddendo. de fortitudine. de lucerna mē-
 tis. de mundicia mentis.

¶ Ca. XX

Iuriosa res vinum: et tumultuosa
 ebrietas. Quicūq̄ bis delectatur n̄
 erit sapiens. Sicut rugitus leonis
 ita et terror regis: q̄ puocat eū pec-
 cat in aiam suam. Honor est homini q̄ separat
 se a p̄tentionibus om̄s aut̄ stulti p̄miscēt cō-
 tumelijs. Propter frigus piger arare noluit:
 medicabit ergo estate et nō dabitur illi. Sicut
 aqua p̄funda: sic p̄siliū in corde viri: sed nō
 sapiens exhauriet illud. Multi boīes miser-
 cordes vocant: virum aut̄ fidelem quis inue-
 niet? Iustus q̄ ambulat in simplicitate sua: be-
 atos post se filios relinquit. Rex qui sedet in

solio iudici⁹ dissipat omne malum intuitu suo
 Quis potest dicere: mundum est cor meus: pu-
 rus sum a peccato? Pondus et pondus. mensu-
 ra et mensura: vtrūq̄ abomiabile est ap̄d deū
 Ex studijs suis intelligitur puer si munda et re-
 cta sunt opera eius. Aures audientem et ocu-
 lum videntem dñs fecit vtrūq̄. Noli diligere
 somnum ne te egestas opprimat. Aperi oculos
 tuos et saturare panibus. Malum est: mas-
 lum est: dicit omnis emptor. Et cū recesserit
 tunc gloriabitur. Est aurum et multitudo gem-
 marum: vas autem p̄ciosum labia scientie.
 Tolle vestimentum eius q̄ fideiussor extirrit a-
 lient: et p̄ extraneis aufer pignus ab eo. Quas-
 uis est homini panis mendaci⁹: et postea imple-
 bitur os eius calculo. Cogitationes consilij ro-
 borantur: et gubernaculis tranctanda sūt bel-
 la. Et qui renellat mysteria et ambulat fraudu-
 lenter: et dilatat labia suame comiscearis. Qui
 maledicit patri suo et matri: extinguetur lu-
 men eius in medijs tenebris. Hereditas ad
 quam festinatur in principio: in nouissimo be-
 nedictione carebit. Nec dicas reddam maluz
 pro malo: expecta dominum et liberabit te.
 Abominatio est apud deum pondus et pond⁹
 statera dolosa nō est bona. A domino dirigitur
 gressus viri. quis autem hominum intelli-
 gere potest viam suam? Ruina est homini de-
 uotare sanctos: et post vota retractare. Dissi-
 pat impios rer sapiens: et incuruat super eos
 fornicem. Lucerna domini spiraculum homi-
 nis que inuestigat omnia secretavertris. Mi-
 sericordia et veritas custodiunt regem: et robo-
 ratur clementia thron⁹ ei. Exultatio iuuenū
 fortitudo eorum: et dignitas senum canicies.
 Vinor vulneris absterget mala. et plage in se-
 cretioribus ventris.

¶ De corde regis. laus misericordie et iu-
 dici⁹. de potentia iniqua. de muliere litigiosa.
 de victoria christi. de superbo. de pigro et bo-
 stis impioꝝ. de viro obediēte. de laude gre-
 et teste mendaci⁹.

¶ XXI

Sicut diuisiones aquarum: ita cor
 regis in manu domini: quocūq̄
 voluerit inclinabit illud. Omnis
 via viri recta sibi videtur: appendit
 autem corda dominus. Facere misericordiam
 et iudicium: magis placet domino q̄ victime.
 Exaltatio oculorum est dilatio cordis: lucer-
 na impioꝝ peccatum. Cogitationes robu-
 sti semper in abundantia. omnis autem piger
 in egestate est. Qui congregat thesauros in-
 gua mendaci⁹ van⁹ et excors est: et impinguet
 ad laqueos mortis. Rapine impioꝝ detrahēt
 eos. q̄ noluerūt facere iudiciū. Peruersa via vi-
 ri aliena est a deo: qui autē mūdus est: rectum
 opus eius. Melius est sedere in angulo doma-
 tis q̄ cū muliere litigiosa et in domo comūti:
 Aia impij desiderat malum: nō miserebit pro

B

¶.xxvij.c

E

D
 ¶.xxvi.c

H

B

1. Job. 10
 1. eodem

E

¶.xxvij.b

Exodi. xxiij
 Leuit. xxiij

roma. xij
 1. eodem

1. Reg. xvi

Exi.

1. p̄ij. a

1. xv.

Exo. vij

Exi. xxiij

¶.xxv.d

rimo suo. Inletato pestilente sapientior erit parvulus: et si secreteur sapientem sumet scientias. Excogitat iustus de domo impij, vt detrahatur impios a malo. Qui obturat aure suas ad clamorem pauperis: et ipse clamabit et non exaudietur. Unus absconditum erringuit iras: et donum in sinu indignatione maximam. Gaudium iusto est facere iudicium: et pauor opantibus iniquitatem. Vir q̄ errauerit in via doctrine: in ce- tu gigantius comorabitur. Qui diligit epulas in egestate erit, q̄ amat vinum et pingua non detabitur. Pro iusto dabit impius: et p̄ recto iniquus. Melius est habitare in terra deserta q̄ cum muliere rixosa et iracunda. Thesaurus desiderabilis et oleum in habitaculo iusti et impudens homo dissipabit illud. Qui sequitur iusticiam et misericordiam inueniet vitam: iusticiam et gloriam. Libertate fortium ascendit sapiens destruitq̄ robur fiducia eius. Qui custodit os suum et linguam suam custodit ab angustiis animam suam. Superbus et arrogans vocatur indoctus: q̄ in ira operatur superbia. Desideria occidunt pigrum: noluerunt enim quicq̄ manus eius operari. Tota die concupiscit et desiderat, qui autem iustus est tribuet et non cessabit. Hostie impiorum abominabiles q̄ offeruntur et scelere. Testis mendax peribit vir obediens loquetur victoriam. Vir impius peccatiter obfirmat vultum suum: qui autem rectus est corriget viam suam. Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra dominum. Equus paratur ad diem belli: dominus autem salutem tribuit.

¶ De fama bona, de consentientia duarum naturarum in christo, de fine modestie, de feneratorante, de dandis muneribus, de mundicia predicantis de pigro: de puero stulto, de calumnia, de audienda sapientia, de violentia non facienda pauperi, de amicitia iracundi, de non fide subendo, de presumptione. La. XXII

Melius est nomen q̄ diuitie multe: super argentum enim et aurum gratia bona. Diues et pauper obuierunt sibi: vt iustus operator est dominus. Calidus videt malum: et abscondit se: innocens p̄transiit et afflictus est dano. Finis modestie timor domini, diuitie et gloria et vita. Arma et gladius in via superbi, custos autem anime sue longe recedit ab eis. Proverbum est adolescens surta via sua, etiam cum senuerit non recedet ab ea. Diues pauperibus imperat, et qui accipit mutuum seruus est feneratoris. Qui seminat iniquitatem: metet mala, et virga ire sue consummabitur. Qui pronus est ad misericordiam benedicetur, de panibus enim suis dedit pauperi. Victoriam et honorem acquirat quidam munerat: animam autem aufert accipientium. Eiusce derisorem et eribit cum eo surgentibus: cessabuntq̄ cause et contumelie. Qui diligit cordis mundiciam propter gratiam labiorum suorum: habebit amicum regem. Oculi domini custodiunt scientiam, et supplantantur verba iniqui, dicit

piger: leo est foris, in medio platearum occidendus suus. Fovea profunda os asene, cui iratus est dominus incidet in eam. Stulticia colligata est in corde pueri et virga discipline fugabit eam. Qui calumniatur pauperem vt augeat diuitias suas, dabit ipse ditiori et egebit. Fili mi inclina aurem tuam, et audi verba sapientium. Appone autem cor ad doctrinam meam: que pulchra erit tibi cum seruaueris eam in ventre tuo. Et redundabit in labiis tuis: vt sit in domino fiducia tua. Unde et ostendam eam tibi bodie. Ecce descripsi eam tibi tripliciter in cogitationibus et scientia: vt ostenderem tibi firmitatem et eloquia veritatis: respondere enim eis illis qui miserunt te. Non facias violentias pauperi: quia pauper est neque coteras egenus in porta: quia iudicabit dominus causam eius: et confiet eos qui confiterunt animam eius. Noli esse amicus homini iracundo: neque ambules cum viro furioso ne forte discas semitas eius: et sumas scandalum anime tue. Noli esse cum his qui defigunt manus suas: et qui vades se offerunt pro debitoribus. Si enim non habes unde restituas: quid cause est vt tollat operimentum de cubili tuo? Ne transgrediaris terminos antiquos quos posuerunt patres tui. Vidisti virum velocem in opere suo: coram regibus stabit: nec erit ante ignobilis.

¶ De conuicio principum: de moderatio- ne scientie: de non comedendo cum inuido, de agro pupilloz: de disciplina pueri: de comestatione et ebrietate, de concupiscencia meretricis.

Capitulum. XXIII

Quando sederis vt comedas cum principe: diligenter attende que sunt appositae ante faciem tuam: et statue cultrum in gutture tuo si tamen habes in potestate animam tuam. Ne desideres de cibis eius in quo est panis mendacii. Noli laborare vt dixeris: sed prudentie tue pone modum. Ne erigas oculos tuos ad opes quas non potes habere: quia faciet sibi pennas quasi aquile et volabunt in celum. Ne comedas cum homine inuido: et ne desideres cibos eius: quoniam in similitudinez arioli et confectoris estimat quod ignorat. Comede et bibe dicit tibi: et mens eius non est tecum. Cibos quos comederas euomes: et pedes pulcros sermones tuos. In auribus insipientium ne loquaris quia despicient doctrinam eloquii tui. Ne attingas paruulorum terminos: et agrum pupillorum ne introeas. Propinquus enim illorum fortis est: et ipse iudicabit contra te causam illorum. Ingrediatu ad doctrinam cor tuum: et aures tue ad verba scientie. Noli subtrahere a puero disciplinam: si enim percusseris eum virga non morietur. Tu virga percuties eum: et anima eius de inferno liberabis. Fili mi si sapiens fuerit animus tuus: gaudebit tecum cor meum: et exultabunt renes mei cum locuta fuerit recta labia tua. Non emulet cor tuus periores: sed in timoribus

i. xxi. c

D

A

B

i. xxi. b
Ecc. xxx. a

E

Ecc. xvi. c

i. xxi. a

i. xv. b

i. xxi. a

Ecc. xxi. c

L re domini esto tota die: quia habebis spem in nouissimo: et prestolatio tua non auferetur. Audi fili mi et esto sapiens: et dirige in via animu tuum. Noli esse in conuiujs potatoꝝ: nec in comensationibus eorum: qui carnes ad uescendu conferunt qꝫ vacantes potibus et dantes symbola consumuntur: et uestietur panis dormitatio. Audi patrem tuum qui genuit te: et no contemnas cu senuerit mater tua. Ueritarẽ eme: et noli uendere sapientia et doctrina et intelligentiam. Exultat gaudio pater iusti: qui sapientem genuit letabitur in eo. Gaudeat pater tuus et mater tua: et exultet qui genuit te. Prebe fili mi cor tuum mihi. et oculi tui uias meas custodiant. Fovea em profunda est meretricis: et puteus angustus aliena. Insidias in uia quasi latro: et quos incautos inuenerit interficiet. Cui ueritatis patrie: cui rite: cui fouee: cui sine causa vulnera: cui suffossio oculoru? Nonne bis qꝫ comorant in uino et student calcibus epotandis? Ne intuearis uinu quando flauescit: cum splenduerit in vitro color eius. Ingreditur blade: et in nouissimo mordebit ut coluber: et sicut regulus uenena diffundet. Oculi tui uidebunt extraneas: et cor tuus loquet peruersa. Et eris sicut dormiens in medio mari: et quasi sopitus gubernator amisso clauo: et dices.erberauerunt me sed non dolui. traxerunt me et ego non sensi. Quando enigilabo. et rursus uina reperiam.

C. S. De sapientia et sapiente. de stulto et de sperante. de his qui ducunt ad mortem. de melle et fauo. de casu iusti et casu inimici. de equitate iudicij. de agro exercendo. de agro pigri hominis et de pigro.

A **D** **E** muleris viros malos. nec desideres esse cum eis. quia rapinas meditantur mens eorum. et fraudes labia eorum loquuntur. Sapientia edificabitur domus. et prudentia roborabitur. In doctrina replebuntur cellaria uniuersa substantia preciosa et pulcherrima. Uir sapiens fortis est. et uir doctus robustus et validus. quia cum dispositio ne inicitur bellum. et erit salus ubi multa consilia sunt. Excelsa stulto sapientia. in porta non aperit et os suum. Qui cogitat mala facere. stultus uocabitur. Cogitatio stulti peccatus est. et abominatio hominum detractor. Si desperaueris lapsus in die angustie. imminuet fortitudo tua. Erue eos qui ducuntur ad mortem. et qui trabuntur. ad interitum liberare ne cesses. Si dixeris vires non suppetunt qui inspector est cordis ipse intelligit et seruatorem anime tue nihil fallit. reddetque homini iuxta opera sua. Comede fili mi mel. quia bonum est. et fauum dulcissimum gutturi tuo. Sic et doctrina sapientie anime tue. quam cum inueneris habebis in nouissimis spem et spes tua non peribit. Ne insidieris et queras impietatem in domo iusti. neque ualtes requies eius. Septies enim in die cadet iustus et resurgit. impius autem corruet in malum. Cum ceciderit inimicus tuus ne gaudeas. et in ruina eius ne ex-

ultet cor tuum ne forte uideat dominus et displiceat ei et auferat ab eo iram suam. Ne contendas cum pessimis. nec emuleris impios. quoniam non habent futuroꝝ spem molis. et lucerna impiorum extinguetur. Time dominum fili mi et regem et cum detractoribus non commiscearis. Quonia repente conserget perditio eorum: et ruina utriusque quis nouit? Nec quoque sapientibus. Cognoscere personam in iudicio non est bonum. Qui dicunt impius iustus es. maledicent eis populi: et detestabuntur eos tribus. Qui arguunt eum laudabunt et super eos ueniet benedictio. Labia deosculabunt qui recta uerba respondet. Prepara foris opus tuum: et diligenter exerce agrum tuum: et postea edifices domum tuam. Ne sis testis frustra contra primum tuum: nec lactes quem labijs tuis. Ne dicas: quomodo fecit mihi. sic faciam ei: et reddam unicuique secundum opus suum. Per agrum pigri transiit: et per uinea uiri stulti. Et ecce totum repleuerant uirice: et operuerunt superficiem eius spine: et maceria lapideum destructa erat. Quod cum uidisses posui in corde meo: et exemplo didici disciplinam: usquequo piger dormies: usquequo de somno consurges. Parum inquam dormies. modicum dormitabis. paucillum manus conferes ut quiescas: et ueniet tibi quasi cursor egestas tua: et mendicitas quasi uir armatus.

C. S. De celando uerba. de purgando sermone. de humilitate. de predicante et obediente. de legato fideli de melle edendo. de falso teste de amico infideli. de incorrigibili. de tristitia auari. de benignitate. de dissipante. de detractore. de scandalo. de garrulitate. **Ca. XXV**

B **E** quoque pabole salomons: quos transiit uiri ezechie regis iuda. Gloria dei est celare uerbum: et gloria regum inuestigare sermonem. Celum sursum: et terra deorsum: et cor regum inscrutabile. Aufer rubiginem de argento: et egredietur uas purissimum. Aufer impietatem de uultu regis: et firmabis iusticia thronus eius. Ne gloriosus appareas coram rege: et in loco magnorum ne steteris. Melius enim ut dicatur tibi ascende buc: quam ut humiliteris coram principe. Que uiderunt oculi tui ne proferas in iurgio cito: ne postea emendare non possis cum debonestaueris amicum tuum. Eas tuam tracta cum amico tuo: et secretum extraneo ne reueles: ne forte insultet tibi cum audierit: et exprobare non cesset. Gratia et amicitia liberat quas tibi serua: ne exprobrabilis fias. Mala aurea in lectis argenteis qui loquitur uerbis in tempore suo. In auris aurea et margarita fulgens. qui arguit sapientem et aurem obedientem. Sicut frigus niuis in die messis. ita legatus fidelis ei qui miserit eum: a se ipse requiescere facit. Nubes et uentus et pluuie non sequentes uir gloriosus et promissa non complens. Patientia lenies princeps: et lingua mollis confringet duritiam. Mel inuenisti: comede quod sufficit tibi: ne forte satietas euomas illud. Subtrahere pedem tuum de domo proximi tui: neque satietas

Job. vi. b

s. vii. a

d

s. vi. b

a

Luc. vii. a

b

s. vi. a

d

Sufficiat tibi lac captarum in cibos tuos: et in necessaria domus tue: et ad victus ancillis tuis.

C. L. S. De securitate iusti, de longa via dncis de fauore liberali, de oratione execrabili, de ruina deceptionis, de regno impio, de confessione, de timore dñi, de malo pncipe, de odiente auariciam, de ocio, de accipiente personas, de corripiente, de illo qui subtrahit patri vel matri, de dante pauperi, de psecutore atipi. **XXVIII**

A **F**ugit impius nemine persequente: iustus autem quasi leo confidens absque terrore erit. Propter peccata terre multi principes eius, et propter hominis sapientiam et horum scientiam que dicunt: vita ducis longior erit. Vir pauper calunians pauperes similis est imbrui uehementi in quo paratur fames. Qui derelinquit legem, laudant impius: qui custodiunt succenduntur contra eum. Viri mali non cogitant iudicium, qui autem inquirunt dominum animaduertunt omnia. Melior est pauper ambulans in simplicitate sua: quam diues in prauis itineribus. Qui custodit legem filius sapiens est: qui autem comesatores pascit, confundit patrem suum. Qui coaceruat diuitias usuris et fenore liberali: in pauperes congregat eas. Qui declinat aures suas ne audiat legem: oratio eius erit execrabilis. Qui decipit iustos in via mala in interitu suo corruet et simplices possidebunt bona eius. Sapiens sibi videtur vir diues pauper autem prudens scrutabit eum. In exultatione iustorum multa gloria est: regnantibus impiis ruina hominum. Qui abscondit scelera sua non diriget: qui autem confessus fuerit et reliquerit ea misericordiam consequetur. Beatus homo qui semper est pavidus: qui vero metis est dure: corruet in malum. Leo rugiens et ursus esuriens princeps impius super populum pauperum. Durus indiget prudentia: multos opprimet per caluniam: qui autem odit auariciam longi fiant dies eius. Hominem qui calunietur anime sanguine: si usque ad lacum fugerit nemo sustinet. Qui ambulat simplicitate saluus erit: qui peruersis graditur viis concidet semel. Qui operatur terram suam satiabitur panibus: qui autem sectatur ocium replebitur egestate. Vir fidelis multum laudabitur: qui autem festinat ditari: non erit innocens. Qui cognoscit in iudicio faciem non bene facit: iste pro buccella panis deserit veritatem. Vir qui festinat ditari et alijs inuidet ignorat quod egestas superueniet ei. Qui corripit hominem: gratias postea inueniet apud eum: magis quam ille qui per lingue blandimenta decipit. Qui subtrahit aliquid a patre suo vel a matre: et dicit hoc non esse peccatum: particeps homicide est. Qui se iactat et dilatat iurgia concitat, qui vero sperat in domino saluabitur. Qui confidit in corde suo stultus est, qui autem graditur sapienter ipse laudabitur. Qui dat pauperi non indigebit qui despicit deprecantem sustinebit penuriam. Cum surrexerint impij abscondentur homines, cum illi perierint multiplicabuntur iusti.

s. ix. a

B

s. t. b

s. xij. b

D

salus ho qd imp
L p am n s

M o t a

C. L. S. De incorrigibili, de principatu impio, de rege iusto, de homine ficto, de loquela iusti, de rege qui iudicat, de virga et eruditione filij, de effectu prophetie, de puero delicato, de verbo bofo, de iracundo, de corrente cum fure, de timido homine, de sese abominantibus, de iusto et impio.

XXXIX

Viro qui corripientem dura ceruice contemnit, repentinus ei superueniet interitus et eum sanitas non sequetur. In multiplicatioe iustorum letabitur vulgus cum impij sumpserint principatum gemit populus. Vir qui amat sapientiam letificat patrem suum qui autem nutrit scortum perdet substantiam. Ret in stus erigit terram: vir auarus destruet eam. Homo qui blandis fictisque sermonibus loquitur amico suo: rebe expandit gressibus eius. Peccatum viri iniquum inuoluet laqueus: et iustus laudabitur atque gaudebit. Nouit iustus causam pauperum: impius ignorat scientiam. Homines pestilentes dissipant ciuitatem, sapientes vero auertunt iram. Vir sapiens si cum stulto contenderit siue irascatur siue rideat: non inueniet requiem. Viri sanguinum oderunt simplicem, iusti autem querunt aiam eius. Totum spiritum suum profert stultus: sapiens differt et reseruat in posterum. Princeps qui libenter audit verba mendacij: omnes ministros suos impios. Pauper et creditor obuauerunt sibi: utriusque illuminator est dominus. Ret qui iudicat in veritate pauperes: bonus eius in eternum firmabitur. Virga atque correctio tribuit sapientiam: puer autem qui dimittit voluntati sue confundit matrem suam. In multiplicatione impiorum multiplicabuntur scelera: et iusti ruinas eorum videbunt. Erudi filium tuum et refrigerabit te et dabit delicias anime tue. Cum prophetia defecerit dissipabitur populus: qui vero custodit legem beatus est. Seruus verbis non potest erudiri: quia quod dicit intelligit, et respondere contemnit. Vir disti hominem velocem ad loquendum: stulticia magis speranda est quam illius correctio. Qui delicate a puericia sua nutrit seruum suum: postea sentiet eum contumacem. Vir iracundus prouocat iras et quod ad indignandum facilis est erit ad peccandum periculosior. Superbum sequitur humilitas, et humilem spiritu suscipiet gloria. Qui cum fure participat odit aiam suam: adiurantem audit et non indicat. Qui timet boiem cito corruet: qui sperat in domino subleuabitur. Multi requirunt faciem principis et iudicium a domino egredis singulorum. Abominatur iusti virum impium, et abominantur impij eos qui in recta sunt via. Verbum custodiens filius: extra perditionem erit.

C. L. S. De christi ascensione, de descensu eius ad iudicium, de sermone domini ignito, de amoneda paupertate et de diuitijs, de quatuor generibus hominum, de filiabus sanguifuge, de rebus inscrutabilibus, de oculo effodiendo, et tribus difficilibus et quartum penitus ignoro, de tribus mouentibus terram, et quartum penitus non potest sustinere, de quatuor minimis super terram, de tribus bene gradienti

A

Zuc. v.

B

E

D Job. xlii

telligere que legebat. Itaque quasi in vinculo nostri operis subita morte subtracta est. et ubi non meruimus o paula et eustochium tale vite nostre habere consortem: tanto vulnere tunc percussus obmutui: nunc in bethleem positus. angustiore videlicet ciuitate et illius memorie et vobis reddo quod debeo. Hoc breuiter ammones quod nullius auctoritate securus sum. sed de bebreo transferens: maxime septuaginta interpretus consuetudini me coaptavi: in his durat quod non multum ab hebraicis discrepabat. Interdum aqle et symmachii et theodotionis recordatus sum ut nec nouitate nimia. lectoris studium deterrerem: nec rursus contra conscientiam meam fonte veritatis omissio. opinionum riuulos consectarer.

Explicit prologus sancti Hieronymi.

Incipit liber Ecclesiastes.

De vanitate seculi. de curiosis disputationibus: et auariciam litterarum ostendit esse vanitatem et afflictionem spiritus. Ca. I

A
I. xij. c

I. iij. b

Uerba ecclesiastes filij dauid regis hierusalem. Vanitas vanitatum dixit ecclesiastes: vanitas vanitatum et omnia vanitas. Quid habet amplius homo de vniuerso labore suo quo laborat sub sole? Generatio preterit et generatio aduenit: terra autem in eternum stat. Oritur sol et occidit. et ad locum suum reuertitur: ibique renascens gyrat per meridiem et flectit ad aquilonem. Lustrans vniuersa in circuitu pergit spiritus. et in circulos suos reuertitur. Omnia flumina intrant in mare: et mare non redudat. Ad locum unde exeunt flumina reuertuntur: ut iterum fluant. Lucet res difficiles: non potest eas homo explicare sermone. Non saturat oculus visu: nec auris auditu impletur. Quid est quod fuit? Ipsum quod futurum est. Quid est quod factum est? Ipsum quod faciendum est. Nihil sub sole nouum. nec valet quisquam dicere: ecce hoc recens est. Jam enim precessit in seculis que fuerunt ante nos. Non est priorum memoria: sed nec eorum quod dem que postea futura sunt erit recordatio apud eos qui futuri sunt in nouissimo. Ego ecclesiastes fui rex israel in hierusalem et proposui in animo meo querere et inuestigare sapienter de omnibus que fiunt sub sole. Hanc occupationem pessimam dedit deus filiis hominum ut occuparentur in ea. Vidi que fiunt cuncta sub sole: et ecce vniuersa vanitas et afflictio spiritus. Peruersi difficile corriguntur et stultorum infinitus est numerus. Locutus sum in corde meo dicens. Ecce magnus effectus sum. et precessi omnes sapientia qui fuerunt ante me in hierusalem: et mens mea contemplata est multa sapienter et didici deus cor meum ut scirem prudentiam atque doctrinam: erroresque et stultitiam. Et agnouit quod in his quoque esset labor et afflictio spiritus: eo quod in multa sapientia multa sit indignatio: et qui addit

scientiam: addit et laborem.

Ca. II
De vanitate seculi. de curiosis disputationibus: et auariciam litterarum ostendit esse vanitatem et afflictionem spiritus. Ca. II

Dixi ergo in corde meo. Vanitas et affluam delitiis: et fruam bonis. Et vidi quod hoc quoque esset vanitas. Risus reputant errorem. et gaudium dixi. Quid frustra deperis? Cogitavi in corde meo abstrahere a visceribus carne mea: ut animum meum transferas ad sapientiam. deuotarique stultitiam donec videres quod esset vtile filiis hominum: quo facto opus est sub sole numero dierum vite sue. Magnificauit opera mea. Edificauit mihi domos et plantaui vineas. feci hortos et pomeria et conserui ea cuncti generis arboribus: et extruxi mihi piscinas aquarum ut irrigarem siluam lignorum germinantium. Possedi seruos et ancillas multaque familia habui: armataque et magnos ovium greges ultra omnes qui fuerunt ante me in hierusalem. Loceruavi mihi argentum et aurum et substantias regum et puinciarum. Feci mihi cantores et cantatrices et delicias filiorum hominum: cypros et vireolos in ministerio ad vina fundenda. et supgressus sum opibus omnibusque qui ante me fuerunt in hierusalem. Sapientia que perseuerauit mecum: et omnia que desiderauerunt oculi mei non negaui eis: nec prohibui cor meum meum quoniam in omnivoluptate fruerer. et oblectaret se in his que preparaueram. Et bancrat suam partem meam: si vterer labore meo. Quis me conuertissem ad vniuersa opera que fecerant manus mee et ad labores in quibus frustra sudaueram: vidi in omnibus vanitatem et afflictionem animi. et nihil permanere sub sole. Transiui ad contemplantam sapientiam erroresque et stultitiam. Quid est in quo homo videt seque posuit regem factorum suorum? Et vidi quod transiit precederet sapientia stultitiam: quantum differt lux a tenebris. Sapientis oculi in capite eius: stultus in tenebris ambulat. Et didici quod vnus vtriusque esset interitus: et dixi in corde meo. Si vnus et stultus et meus occasus erit. quid mihi prodest quod maiorem sapientie dedi operam? Locutusque cum mente mea aduertit quod hoc quoque esset vanitas. Non enim erit memoria sapientis similiter ut stulti in perpetuum et futura opera obliuione cuncta pariter operiet. Moritur doctus similiter ut indoctus. et idcirco reduit me vite mee videntem mala vniuersa esse sub sole: et cunctam vanitatem et afflictionem spiritus. Rursus detestatus sum omnem industriam meam qua sub sole studiosissime laboraui: habiturus heredem post me quem ignoro vtrum sapiens an stultus futurus sit. et dominabitur in laboribus meis quibus desudavi et sollicitus fui. Et est quisquam tam vanum? Unde cessauit: renunciauitque cor meum ultra laborare sub sole. Nam cum alius laboret in sapientia et doctrina et sollicitudine: homini ocioso questia dimittit. Et hoc quoque vanitas. et magnum malum. Quid enim proderit homini de vniuerso labore suo et afflictione spiritus qua sub sole cruciatus est? Cuncti dies eius doloribus et erumnis pleni sunt. nec per noctem mente requiescit. Et hoc nonne

puc. xxvij. c
Ecci. xiiij. c

E

D

v. d. vanitas est. Nōne mellis est comedere et bibe
re. et osidere aie sue bona de laboribus suis?
Et hoc de manu dei est. Quis ita deuorabit et
delitijs affluet vt ego? Domini bono in cōspe
ctu suo dedit de? sapiam ⁊ sciam et leticiam:
peccatori autē dedit afflictionem ⁊ curā super
fluam. vt addat et cōgreget ⁊ tradat ei q̄ pla
cuit deo. Sed et hoc vanitas est. et cassa solli
citus mentis.

¶ E. S. Quod omnia tempus habent ⁊ suis
vicibus transeunt: et q̄ vnus interitus est ho
minis et iumentorum. ¶ Ca. III

Omnia tps habet. ⁊ suis spacijs trā
seunt vniuersa sub celo. Tps nascē
di et tps moriendi. Tps plantandi
et tps euellendi qd̄ plantatum est.

Tempus occidendi. ⁊ tps sanādi. Tempus de
struendi. ⁊ tps edificādi. Tps flendi. et tēpus
ridendi. Tps plangendi. et tps saltandi. Tps
spargendi lapides. ⁊ tps colligendi. Tempus
amplendi. ⁊ tps longe fieri ab amplexibus
Tempus accipiendi. et tps pdendi. Temp⁹ cu
stodiendi. et tps abijciēdi. Tps sciendi. et
tempus psuendi. Tps tacendi ⁊ tps loquēdi.
Tempus dilectionis et tps odij. Tps belli et
tempus pacis. Quid bz amplius hō de labore
suo? Vidit afflictionēz quam dedit de? filij ho
minum vt distendant in ea. Euncta fecit bona
in tpe suo. et mundū tradidit disputatiōi eoz:
vt nō inueniat hō opus qd̄ operat⁹ est de? ab
initio vsq; ad finē. Et cognouit q̄ nō esset me
lius nisi letari: facere bñ in vita sua. Omnis em̄
bomo q̄ comedit et bibit. et videt bonū de la
bore suo: hoc donū dei est. Didici q̄ omia opa
que fecit deus pseuerent in ppetuum. Nō pos
sumus eis qcq; addere nec auferre q̄ fecit de?
vt timeat. Quod factū est: ipm pmanet. Que
futura sunt: tam fuerunt. et deus instaurat qd̄
abiit. Vidit sub sole in loco iudicij impietate. et
in loco iusticie iniquitatem. ⁊ dixi in corde meo
Iustum et impiū indicabit dñs: ⁊ tps omnis
rei tunc erit. Dixi in corde meo de filijs hoim
vt pbaret eos deus. ⁊ ostenderet similes esse
bestijs. Idcirco vnus interit⁹ est hominis et iu
mentoz ⁊ equa vtriusq; cōditio. Sicut morit⁹
bomo: sic et illa moriunt. Similiter spirāt om
nia et nihil habet homo iumēto ampli⁹. Euncta
subiacent vanitati. ⁊ omia pgunt ad vnus
locum. De terra facta sunt. ⁊ in terrā pariter
reuertunt. Quis nouit si spūs filioz adā ascē
dat sursum. ⁊ si spūs iumentoz descendat de
orsum. Et depbendi nihil esse melius q̄ letari
bominem in opere suo. ⁊ hanc esse partem il
lius. Quis em̄ eum adducet vt post se futura
cognoscat.

¶ E. S. Considerans calūnia pauperū. maloz
rum insidias. stultoz ocia. laborem ⁊ pgrega
tionem ei⁹ qui solus est in eo inuenit vanita
tem et afflictionē. de societate ⁊ funiculo tri
plici. de rege stulto. de puero paupere ⁊ sapiē

te. de secundo adolescente scilz antichristo. de
obedientia.

¶ Ca. III
Verti me ad alia et vidi calūnias q̄
sub sole gerunt. et lachrymas inno
centium et neminē psolatorez: nec
posse resistere eoz violentie. cūcto
rum auxilio destitutos. Et laudauī magis mort
uos q̄ viuentes. ⁊ felicitiorē vtr oq; iudicanti q̄
necdum natus est nec vidit mala q̄ sub sole fi
unt. Rursum ptemplar⁹ sum om̄s labores ho
minū. ⁊ industrias animaduerti patere inuidie
proximi. Et i hoc ergo vanitas. ⁊ cura supflua
est. Stultus cōplicat man⁹ suas ⁊ cōdit car
nes suas dicēs. Meli⁹ ē pugill⁹ cū requie: quā
plena vtracq; manus cū labore ⁊ afflictione ani.
Cōsideras reppi et aliā vanitatē sub sole. Un⁹
est ⁊ scdm nō habet: nō. filiū. nō. fratrem. ⁊ tamē
laborare nō cessat: nec satiāf oculi ei⁹ diuitijs:
nec recogitat dicēs. Cui laboro. ⁊ fraudo aiām
meā bonis? In hoc quoq; vanitas ē ⁊ afflictio
pessima. Meli⁹ ē ergo duos esse simul q̄ vnus
habēt emolimētū societatis sue. Si vnus
ceciderit ab altero sustinetur. Ne solū: q̄ cū cecid
erit nō habet subleuātē se. Et si dormierit duo
fouebuntur mutuo. Un⁹ quomodo calefiet? Et
si q̄spiam preualuerit cōtra vnū: duo resistunt
ei. Funicul⁹ triplex difficile rumpitur. Melior
est puer paup⁹ ⁊ sapiēs rege sene et stulto. qui
nescit puidere in postez. Qd̄ de carcere carbe
nisq; iterdū q̄s egrediat⁹ ad regnū. ⁊ ali⁹ nat⁹ i
regno iopia psūmat. Vidit cūctos viuētēz. q̄ abu
lāt sub sole cū adolescente secūdo q̄ psurget p eo
Infinīt⁹ numerus ē populū oim q̄ fuerūt ante
eum ⁊ qui postea futuri sūt nō letabūtur in eo
Sed tōbc vanitas ⁊ afflictio spūitus. Custodi
pedē tuū ingrediēs domū dei. ⁊ appropinqua
vt audias. Multo em̄ melior est obedientia q̄
stultoz viciū: qui nesciūt quid faciūt malū

¶ E. S. De nō loquēdo temere corā deo. de
nō excusando peccato. de nō negāda dei pui
dētia. de si mirāda maloz potētia. de auaro nō
iplateo. de saturitate diuit⁹. de filio ipsius. ¶ Ca. V

Ne temere quid loquaris: neque cor
tuū sit velox ad pferēdū s̄monē cō
ram deo. Deus enim i celo ⁊ tu sup
terrā: idcirco sint pauci s̄mones tuū
Multas curas sequitur somnia. ⁊ i multis ser
monib⁹ inuenietur stulticia. Si qd̄ vouisti deo
ne moreris reddere. Displicet em̄ ei infidelis ⁊
stulta pmissio Sed quodcūq; voueris redde.
Multoq; melius est nō vouere: q̄ post vouim
promissa nō reddere. Ne dederis os tuū vt pec
care facias carnē tuā. neq; dicas. corā angelo
nō est puidētia. ne forte iratus domin⁹ cōtra
s̄mones tuos dissipet cūcta opa manū tuaz
Ubi multa sūt somnia: plurime sunt vanitates
et sermones innumeri Tu vero deus time. Si
videris calūnias egenoz et violēta iudicia et
subuerti iusticiā in puicia. nō mireris sup hoc
negocio. q̄ excelso excelso: est alius. ⁊ sup hos
Lij

B
s. i. a

l. co.
E

B

l. co.

B

B

E

B

l. Reg. xv. e

B

deut. xxiij. d

B

quoque eminentiores sunt alij. et insuper vnuerse terre rex impat seruenti. Auarus non implebitur pecunia. et qui amat diuitias fructum non capiet ex eis. Et hoc ergo vanitas. Vbi multe sunt opes: multi et qui comedunt eas. Et quid prodest possessori nisi quod cernit diuitias oculis suis. Dulcis est somnus operanti sine parum sine multum comedat: saturitas autem diuitis non finit eum dormire. Est et alia infirmitas pessima quam vidi sub sole. Diuitie conseruate in malum domini sui. Pereunt enim in afflictione pessima. Generauit filium qui in summa egestate erit. Sicut egressus est natus de utero matris sue: sic reuertetur: et nihil auferet secum de labore suo. Miserabilis proorsus infirmitas. Quomodo venit: sic reuertetur. Quid ergo prodest ei quod laborauit in ventum. Luctis diebus vite sue comedit in tenebris et in curis multis: et in eruna atque tristitia. Hoc itaque visus est mihi bonum: ut comedat quis et bibat et fruatur leticia ex labore suo quo laborauit ipse sub sole numero dierum vite sue: quos dedit ei deus et hec est pars illius. Et omni homini cui dedit deus diuitias atque substantiam potestatemque ei tribuit ut comedat ex eis et fruatur parte sua. et letetur de labore suo: hoc est donum dei. Non enim satis recordabitur dierum vite sue. eo quod deus occupet delicias cor eius.

C. S. De diuite qui nescit uti bonis: et de eo qui sepultura caret quod peior est abortiuo. de differentia stulti et sapientis. de aduentu christi in carnes et de iudicio. de comparatione detractionis ad morsum serpentis.

Cap. VI
Et alium malum quod vidi sub sole: et quidem frequens apud homines. Vir cui dedit deus diuitias et substantiam et bonorum: et nihil deest anime sue et omnibus que desiderat. nec tribuit ei potestatem deus ut comedat ex eo: sed homo extraneus vorabit illud. Hoc vanitas et magna miseria est. Si genuerit quisquam centum liberos et vixerit multos annos: et plures dies etatis habuerit. et anima illius non utatur bonis substantie sue. sepulturaque careat: de hoc ego pronuncio quod melior illo sit abortiuus. Frustra enim venit et pergunt ad tenebras et obliuione delebit nomen eius. Non vidit solem: neque cognouit distantiam boni et mali: etiam si duobus milibus annis vixerit: et non fuerit particeps fructus bonis. Nonne ad unum locum properant omnia. Omnis labor hominis in ore eius: sed anima eius non implebitur bonis. Quid habet amplius sapiens a stulto. et quid pauper nisi ut parat illuc ubi est vita? Melius est videre quod cupias: quam desiderare quod nescias. Sed et hoc vanitas est: et presumptio spiritus. Qui futurus est iam vocatum est nomen eius: et scitur quod homo sit: et non possit contra fortiozem se in iudicio contedere. Verba sunt plurima: multaque in disputando habentia vanitatem.

C. S. De non querendo maiora et altiora quam statum hominis deceant. de quibusdam melioribus et magis eligendis. de ira vitanda. de die ma-

la precanenda. de nimia iusticia et sapientia: de non attendendo ad cunctos sermones: de inuentione mulieris morte amarioris. quod nemo reperit liber a morte: a peccato preter unum scilicet christum. qui solus bonus est.

Cap. VII
Quid necesse est homini maiora se querere. cum ignorat quid conducatur sibi in vita sua numero dierum peregrinationis sue. et tempore quod velut umbra preterit? Aut quis ei poterit indicare: quid post eum futurum sub sole sit. Melius est nomen bonum quam vincta preciosa: et dies mortis die natiuitatis. Melius est ire ad domum luctus quam ad domum conuiuii. In illa enim finis cunctorum: ammonet hominum: et viuens cogitat quid futurum sit. Melior est ira risu: quia per tristitiam vultus corrigitur animus delinquentis. Eorum sapientium ubi tristitia est: et cor stultorum ubi leticia. Melius est a sapiente corrigi: quam stultorum adulatione decipi: quia sicut sonitus spinarum ardentium sub olla: sic risus stulti. Sed et hoc vanitas. Ealunia conturbat sapientem. et perdet robur cordis eius. Melior est finis orationis quam principium. Melior est patiens arrogante. Ne sis velocis ad irascendum. quia ira in sinu stulti requiescit. Ne dicas: quid putas cause est quod priora tempora meliora fuerint quam nunc sunt. Sulta enim est huiusmodi interrogatio. Utilior est sapientia cum diuitiis et magis prodest videntibus solem. Sicut enim protegit sapientia. sic protegit pecunia. Hoc autem plus habet eruditio et sapientia: quam vitam tribuunt possessori suo. Considera opera dei: quod nemo possit corrigere quem ille despererit. In die bona frui bonis: et malam diem precauere. Sicut enim hanc sic et illam fecit deus: ut non inueniet homo contra eum iustas querimonias. Hec quoque vidi in die vanitatis mee. Iustus perit in iusticia sua: et impius multo viuere tempore in malicia sua. Noli esse iustus multus neque plus sapias quam necesse est ne obstupescas. Ne imple agas multum: et noli esse stultus ne moriaris in tempore non tuo. Bonum est te sustentare iustum: sed ab illo ne subtrahas manus tuas. quia qui timet deum nihil negligit. Sapientia confortauit sapientem. super decem principes ciuitatis. Non est enim homo iustus in terra: qui faciat bonum et non peccet. Sed et cunctis sermonibus qui dicuntur ne accomodes cor tuum ne forte audias seruum maledicentem tibi. Scit enim conscientia tua quia et tu crebro maledixisti alijs. Cuncta temptaui in sapientia. Dixi sapiens efficiar. et ipsa longius recessit a me multo magis quam erat. Et alta profunditas: quis inueniet eam. Zustraui vniversa animo meo ut scirem et considerarem et quererem sapientiam et rationem: et ut cognoscerem impietatem stulti et errores imprudentium. Et inueni amarioris morte mulierem: que laquens venatorum est: et sagena cor eius. Vincula sunt manus illius. Qui placet deo eius fugiet illam. qui autem peccator est capietur ab illa. Ecce hoc inueni dixit ecclesiastes. unum et alterum

vt inuenirem rationē quā ad huc querit anima mea et non inueni. Virū de mille vnū repperi: mulierē et omnibus non inueni. Solū modo b̄ inueni. q̄ fecerit deus hominē rectum: et ip̄e se infinitis miscuerit questionibus. Quis taliorū sapiēs est? Et q̄s cognouit solutionē verbi.

¶ De cogitatione sapientis. de ore regis obseruando. q̄ spiritus non p̄t p̄biberi. de domino hominis cōtra malū suū. de perpetratio ne peccatorum. q̄ multi merita cōtraria recipiunt. q̄ deus non statim punit cui homo peccat q̄ querens rationem vniuersorū nō inuenit. de iuramento deo facto.

Ca. VIII

Sapientia hominis lucet in vultu eius et potentissimus faciēs illius cōmutabit. Ego os regis obseruo et p̄cepta iuramenti dei: ne festines recedere a facie eius: neq̄ permanes in opere malo: quia omne quod voluerit faciet: et sermo illius p̄tā re plenus est. Nec dicere ei quisq̄ potest: quare ita facis. Qui custodit p̄ceptū non experietur quicq̄ malū. Tempus et responsionē cor sapientis intelligit. Omniū negotio tempus ē. et oportunitas et multa hominis afflictio. q̄ ignorat preterita: et futura nullo scire potest nūcio. Nō est in hominis potestate p̄biberi sp̄m. nec habet potestatem in die mortis: nec finitur quiescere ingruere bello: neq̄ saluabit impietas impiū. Omnia hec considerauit: et dedi cor meum in cunctis operibus que fiunt sub sole. Interdum dominator homo hominē in malū suū. Uidi impios sepultos qui etiam cum adhuc uiuerent in loco sancto erant: et laudabantur in cinitate quasi iustorum operū. Sed et hoc vanitas est. Etiam quia nō p̄fertur cito p̄tra malos sententiā absq̄ timore vllō filij hominū perpetrant mala. Attamē peccator et eo q̄ cēties facit malum et per patientiā sustentatur: ego cognoui q̄ erit bonum timentibus deum: qui uerentur faciem eius. Non fit bonum impio: nec plangentur dies eius sed quasi umbra transeant: qui non timēt faciem domini. Et est altitudo que fit super terram. Sunt iusti quibus mala pueniunt quasi opera egerint impiorum et sunt impij qui ita securi sunt quasi iustorū facta habeant. Sed et hoc vanissimum iudico. Laudauit igitur leticiā q̄ non esset hominē bonum sub sole nisi q̄ comederet et biberet atq̄ gauderet et hoc solum secum auferret de labore suo omnibus diebus vite sue quos dedit ei deus sub sole. Et apposui cor meū vt scirē sapientiā et intelligerē dissensionē q̄ p̄sā i fra. Est hō q̄ dieb̄ et noctib̄ somnū nō capit ocul̄. Et intellexi q̄ oim operū dei nullā possit hō inuenire rationē eorū q̄ fiūt sub sole. et q̄to pl̄ laborauerit ad q̄rēdū tāto min⁹ inueniat. Etia si dixerit sapiēs se nosse: nō poterit repire. Omnia hec trastraxi in corde meo: vt curioso intelligerem.

¶ De cognitiōe sapientis. q̄ nemo scit an amorē vll̄ odio sit dign⁹: de medicinā vite. de infirmitate opandī. q̄ null⁹ ē bon⁹ a semetip̄o. q̄ nul-

lus homo scit finē suū: de magna sapientia viri paup̄ris: qui peccat i vno pdit multa bona.

¶ Ant iusti atq̄ sapientes: **¶** Ca. IX et opera eorū in manu dei. Et tñ ne scit hō vtrum amore an odio dign⁹ sit. sed oia in futurū suant incerta eo q̄ vniuersa eque eueniāt iusto et impio bono et malo: mūdo et immūdo: imolatiuictimas et sacrificia contēnti. Sicut bonus: sic et peccator: vt p̄surus ita q̄ verū dei erat. Hoc ē p̄simum inter oia q̄ sub sole fiunt: q̄ eadem cūctis eueniunt. Uñ et corda filiorum hominū implent malicia et p̄temptu in vita sua: et post h̄ ad inferos deducunt. Nemo est q̄ semp̄ uiuat et qui hui⁹ res habeat fiduciam. Melior est canis viuus leone mortuo. Uiuentes em̄ sciunt se esse mortuos: mortui vero nihil nouerunt amplius: nec h̄nt vltra mercedes: q̄ obliuioni tradita est memoria eorū. Amor quoq̄ et odium et inuidie simul perierūt nec h̄nt p̄tem in hoc seculo: et in ope qd̄ sub sole gerit. Uade ergo et comede in leticia panē tuū: et bibe cum gaudio vinū tuū. q̄ deo placēt opa tua. Omni tpe sint vestimēta tua candida et oleū de capite tuo nō deficiat. Perfrue vite cū vxore quaz diligis cunctis dieb̄ vite instabilitatis tue. qui dati sunt tibi sub sole omni tpe vanitatis tue. Hec em̄ pars i vita: et in labore tuo quo laboras sub sole. Quodcūq̄ facere p̄t manus tua instanter opare: q̄ nec opus: nec ratio: nec sapientia nec scientia erūt apud inferos quo tu p̄peras. Uerti me ad aliud: et vidi sub sole: nec velociū esse cursum: nec fortū bellum: nec sapientium panē nec doctorū diuitias: nec artificum gratiam. sed tps casumq̄ in oibus. Nescit homo finē suū: sed sicut pisces capiunt hamo et aues laqueo cōprehendunt sic capiunt homines i tēpore malo cū eis exemplo supuenerit. Hanc q̄ sub sole vidi sapientiam et p̄bauit maximā. Euitas parua et pauci in eaviri. Venit contra eam rex magnus et vallauit eam: extruxitq̄ munitiones p̄ gyrum et p̄fecta est obsidio. Inuentusq̄ est in ea vir pauper et sapiens et liberauit urbem p̄ sapientiā suam: et nullus deinceps recordatus est hois illius pauperis. Et dicebam ego meliorē esse sapiam fortitudine. Quō ergo sapientia pauperis p̄tempta est et p̄ba eius nō sunt audita? Verba sapientū audiunt i silentio. plusq̄ clamor: p̄ncipis inter stultos. Melior est sapia q̄ arma bellica. et q̄ i vno peccauerit: multa bona perdet.

¶ De muscis morientib̄. de corde sapientis et stulti. de resistēdo tēptationib̄. de exaltatione stulti et sui q̄ malicia in ip̄m redit. d̄ verbis stulti et rege puero. de rege nobili q̄ pigritia destruit bona. q̄ pecunie obediunt omnia. et q̄ dijs nō est detrahendum.

Ca. X

Misce morientes pdunt suauitatem vniuersi. Preciosior est sapia: paruaq̄ gloria: ad tps stulticia. Cor sapientis in dextera ei: et cor stulti i sinistra illi.

L iij

Sed et in via stultus ambulans: cū ipse insipiens sit oēs stultos estimat. Si spūs potestatem habentis ascendet super te: locū tuū ne dimiseris: qz curatio faciet cessare peccata maxima est malū qd vidi sub sole: quasi per errorem egrediens a facie pncipis. Positum stultus in dignitate sublimi et diuites sedere deorsum. Vidi seruos in equis et principes ambulantes super terras quasi seruos. Qui fodit foueam incidet in eam et qui dissipat sepem mordebit eum coluber. Qui transfert lapides affliget in eis: et qui scindit ligna vulnerabitur ab eis. Si retusum fuerit ferrus. et hoc nō vt prius: sed bebetatū fuerit: multo labore eracuet. et post industriam sequet sapientia. Si mordeat serpens in silentio: nihil eo minus habet qui occulte detrahit. Verba oris sapientis gratia. et labia insipientis precipitabunt eum. Inicium verborum eius stulticia: et nouissimū oris illius error pessimus. Stultus verba multiplicat. Ignorat hō quid an se fuerit: et quid post se futurū sit: quis ei poterit indicare? Labor stultorum affliget eos qui nesciunt in vrbē pergere. Ne tibi terra cuius rex es perierit et cuius principes mane comedunt. Beata terra cuius rex nobilis est: et cuius principes vescuntur in tēpore suo ad reficiendum et non ad luxuriam. In pigritiis humiliabitur cōtiguatio. et in infirmitate manuum psillabitur domus. In risu faciunt panem et vinū: vt epulenti bibentes. Et pecunte obediunt omnia. In cogitatione tua regi non detrahas: et in secreto cubiculi tui non maledixeris diuiti. qz et aues celi portabunt vocem tuam: et qui habent pennas annuntiabunt sententiam.

C. L. S. De doctrina seminanda. de imutabilitate iudicii. de memorando iudicio. et a iuuentute benefac.

Capitulum XI
Mitte panem tuum super transeuntes aquas: qz post tēpora multa inuenies illū. Da partes septem necnō et octo: qz ignoras quid futurum sit mali super terram.

Si replete fuerint nubes imbrem super terram effundent. Si ceciderit lignum ad austrum aut ad aquilonem. in quocumque loco ceciderit ibi erit. Qui obseruat ventum non seminat. et qui confiderat nubes nunquam metet. Quomodo ignoras quod sit via spiritus et qua ratione compingantur ossa in ventre pregnantis: sic nescis opera dei quod fabricator est omnium. Mane semina semine tuum et vespere ne cesset manus tua: qz nescis quid magis oriat hoc aut illud et si vtrūque simul melius erit. Dulce lumen et delectabile est oculis videre solē. Si annis multis vixerit homo et in his omnibus letus fuerit: meminisse debet reprobos temporis et dierum multorum: qui cum venerint. vanitatis arguent preterita. Letare ergo iuuenis in adolescentia tua: et in bono sit cor tuum in diebus iuuentutis tue. et ambula in visis cordis tui: et in intuitu oculorum tuorum: et scito quod pro omnibus his adducet te deus in iudicium.

C. L. S. De auferenda ira a corde: de memos

ria creatoris in iuuentute. qualiter ratio et sensus et omnia hominis mutant. loquens sub diuersis similitudinibus: concludit quod homo factus est vt seruiat deo. et ideo pro omni errato ducet in iudicium hō siue bonū siue malū sit. XII

Aufer irā a corde tuo. et amoue maliciam a carne tua. Adolescentia etiam et voluntas vana sunt. Memento creatoris tui in diebus iuuentutis tue: an quod veniat tempus afflictionis tue: et appropinquent anni de quibus dicas nō mihi placent. Antequam tenebrescant sol et lumen et stelle et luna. et reuertantur nubes post pluiam. Quando commouebuntur custodes domus. et mutabunt viri fortissimi. et ociose erunt molentes in minuro numero et tenebrescant videntes per foramina et claudent ostia in platea in humilitate vocis molentis. et consurgent ad vocem volucris et obsurdescent omnes filie carminis. Excelsa quod timebunt. et formidabunt in via: florebit amigdaluus. impinguabitur locusta: et dissipabitur capparitis. Quomodo ibit hō in domum eternitatis sue. et circūdabunt in platea plangentes. Antequam rumpatur funiculus argenteus et recurrat vita aurea. et conteratur hydria super fontem. et confringatur rota super cisternam. et reuertatur puluis in terram suam vbi erat. et spiritus redeat ad deum quod dedit illum. Vanitas vanitatum dicit ecclesiastes. et omnia vanitas. Cum esset sapientissimus ecclesiastes docuit populum et enarrauit quod fecerat. et inuestigans composuit parabolas multas. Quosdam verbavertit illa. et descripsit sermones rectissimos: ac veritate plenos. Verba sapientium sicut stimuli et quasi clavis in altum defixi: que per magistrorum consilium data sunt a pastore vno. His apostolus summi ne requiras. Faciendi plures libros nullus est finis: frequensque meditatio: carnis afflictio est. Finem loquendi pariter omnes audiamus. Deus time. et mandata eius observa. Hoc est omnis boni lucta que fiunt adducet deus in iudicium pro omni errato: siue bonū siue malū sit.

Explicit liber Ecclesiastes.
Incipiunt Cantica canticorum.

Cantica canticorum salomonis a diuersis doctoribus diuersimode exponunt. quod secundum sensum litteralem intelligunt de rege salomone et filia pharaonis regis egypti. Sed beatus Gregorius exponit ipsa de christo et ecclesia. Alanus vero de christo iesu ac virgine maria. Et sic ex diuersis expositionibus. diuersi possent casus summari fabricari.

Capitulum I
Sculetur me osculo oris sui. Quia meliora sunt verba tua vino fragrantia vnguentis optimis. Oleum effusus nomen tuum ideo adolescentule dilexerunt te. Trabe me post te curremus in odore vnguentorum.

1.11.a tuorum. Introduxit me rex in cellaria sua. Exul-
 tabimus et letabimur in te: memores vberum
 tuorum super vinum. Recti diligunt te. Nigra
 sum sed formosa filie hierusalē sicut tabernacu-
 la cedar. sicut pellis salomonis. Nolite me con-
 siderare quia fusca sum: quia decolorauit me sol. Fi-
 lii matris mee pugnauerunt contra me: posuerunt
 me custodem vineis. Vineam meam non custodiu-
 i. Indica mihi quem diligit anima mea. ubi pascas.
 1.11.b ubi cubes in meridie: ne vagari incipiam: post re-
 ges sodalium tuorum. Si ignoras te o pulcherrima
 inter mulieres egredere et abi postvestigia
 gregum tuorum et pasce bedos tuos iuxta taberna-
 cula pastorum. Equitatus meo in curribus para-
 onis assimilant te amica mea. Pulchre sunt ge-
 ne tue sicut sturis: collum tuum sicut monilia. Du-
 1.11.c renulas aureas faciemus tibi: vermiculatas ar-
 gento. Dum esset rex in acubitu suo: nardus mea
 dedit odorem suum. Fasciculus myrrube dilectus
 meus mihi: inter vbera mea commorabitur. Bo-
 1.11.d trus cypri dilectus meus mihi: in vineis engad-
 di. Ecce tu pulchra es amica mea. ecce tu pul-
 chra: oculi tui colubarum. Ecce tu pulcher es dile-
 cte mihi: et decorus. Lectulus noster floridus: tis-
 gna domorum nostrarum cedrina. laquearia no-
 1.11.e stra cupressina. Capitulum II

1.11.a **E** Bo flos campi. et liliū conuallium. Sicut
 1.11.b liliū in spinas. sic amica mea in
 1.11.c filias. Sicut malus inter ligna siluarum:
 1.11.d sic dilectus meus inter filios. Sub
 1.11.e umbra illius quem desideraueram sedi. et fructus
 eius dulcis gutturi meo. Introduxit me rex in
 1.11.f cellam vinariam: ordinauit in me charitatem. Ful-
 1.11.g cite me floribus: stipate me malis: quia amore la-
 1.11.h guo. Vena eius sub capite meo et dextera illius
 1.11.i us amplexabitur me. Adiuro vos filie hierusa-
 1.11.j lem per capreas ceruosque camporum: ne susci-
 1.11.k tetis neque euigilare faciatis dilectam: quo adu-
 1.11.l q̄ ipsa velit. Vox dilecti mei. Ecce iste venit sal-
 1.11.m ens in montibus transiit colles. Dilis est dilectus
 1.11.n meus capree bimulorum ceruorum. En ipse stat post
 1.11.o parietem nostrum respiciens per fenestras: p-
 1.11.p spiciens per cancellos. En dilectus meus loquitur mihi.
 1.11.q Surge propera amica mea: coluba mea: formo-
 1.11.r sa mea et veni. Jam enim hyems transiit. im-
 1.11.s ber abiit et recessit. Flores appuerunt in terra no-
 1.11.t stra: tempus putationis aduenit. Vox turturis
 1.11.u audita est in terra nostra: ficus protulit grossos suos: vi-
 1.11.v nee flores dederunt odorem suum. Surge propera
 1.11.w amica mea: speciosa mea et veni: coluba mea in
 1.11.x foraminibus petre in caverna macerie. Ostende
 1.11.y mihi faciem tuam: sonet vox tua in auribus meis. Vox
 1.11.z enim tua dulcis et facies tua decora. Capite nobis
 1.12.a vulpes puulas que demolunt vineas. Naveina
 1.12.b nostra flouit. Dilis est dilectus meus mihi: et ego illi: que pascit
 1.12.c in liliis: donec aspiceret dies. et inclinens umbram
 1.12.d reuertere. filis esto dilecte mihi capree bimulorum
 1.12.e ceruorum super montes betel. Capitulum III

et plateas: quam quem diligit anima mea. Quesiui
 illum et non inueni. Inuenerunt me vigilantes: qui
 custodiunt civitatem. Num quem diligit anima mea
 distis? Paululum cum pertransisset eos: inueni quem
 diligit anima mea. Tenui eum nec dimittam donec in-
 troducat illum in domum matris mee: et in cubiculum
 genitricis mee. Adiuro vos filie hierusa-
 lem per capreas ceruosque camporum: ne suscitatis ne-
 que euigilare faciatis dilectam donec ipsa velit.
 Que est ista que ascendit per desertum sicut virgula
 fumi et aromatibus myrrube et thuris. et uniuersum
 puluerem pigmentarium. En lectulum salomonis sexa-
 ginta fortes ambiunt et fortissimis israel omnes te-
 nentes gladios. et ad bella doctissimi. Uniuscuius-
 que ens super femur suum propter timores nocturnos.
 Ferculum fecit sibi rex salomon de lignis libani.
 Solinas eius fecit argenteas: reclinatorum aureum
 ascensus purpureum media charitate construit.
 propter filias hierusalem. Egredimini filie syon
 et videte regem salomonem in diademate: quo
 coronauit illum in die desponsationis illius: et in
 die leticie cordis eius. Capitulum IIII

1.12.a **Q** uam pulchra es amica mea: quam pul-
 1.12.b chra es. Oculi tui colubarum: absque
 1.12.c eo quod intrinsecus latet. Capilli tui sicut
 1.12.d greges caprarum que ascenderunt de
 1.12.e monte galaad. Dentes tui sicut greges tonsarum
 1.12.f que ascenderunt de lauacro. Omnis gemellis fetibus
 1.12.g bus. et sterilis non est inter eas. Sicut vitra coc-
 1.12.h cineae labia tua. et eloquium tuum dulce. Sicut fra-
 1.12.i gmen malipunicis: ita gene tue: absque eo quod in-
 1.12.j trinsecus latet. Sicut turris dauid collum tuum
 1.12.k que edificata est cum propugnaculis. Omnis clypeus
 1.12.l pendet ex ea: omnis armatura fortium. Duo vbera
 1.12.m tua sicut duo bimuli capree gemelli: que pascuntur
 1.12.n in liliis. donec aspiet dies. et inclinentur um-
 1.12.o bre. Vadit ad montem myrrube. et ad collem thuris
 1.12.p Lota pulchra es amica mea et macula non est in-
 1.12.q te. Veni de libano sponsa mea: veni de libano:
 1.12.r veni coronaberis: de capite amana. de vertice
 1.12.s sanir et hermon. de cubilibus leonum de montibus
 1.12.t pardorum. Vulnerasti cor meum: soror mea sponsa
 1.12.u vulnerasti cor meum in vino oculorum tuorum. et in
 1.12.v vno crine colli tui. Quam pulchre sunt mamme tue
 1.12.w soror mea sponsa. Pulchriora sunt vbera tua vino
 1.12.x et odor vnguentorum tuorum super omnia aromata. Fau-
 1.12.y distillans labia tua sponsa: mel et lac sub lingua
 1.12.z tua et odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris
 1.13.a hortus conclusus soror mea sponsa hortus conclusus
 1.13.b fons signatus. Emissiones tue paradisus malorum
 1.13.c puniceorum. cum pomorum fructibus. Cypri cum
 1.13.d nardo: nardus et crocus fistula et cinamomum
 1.13.e cum uniuersis lignis libani myrruba et aloë cum
 1.13.f omnibus primis vnguentis. Fons hortorum puteus
 1.13.g aquarum viventium: que fluunt impetu de libano.
 1.13.h Surge a quo et veni auster: prope hortum meum
 1.13.i et fluent aromata illius. Capitulum V

1.13.a **V**eniat dilectus meus in hortum suum
 1.13.b ut comedat fructum pomorum suorum.
 1.13.c Veni in hortum meum soror mea sponsa:
 1.13.d melleum myrrubam meam cum aromatibus

biere. p. v. e
 B
 E
 s. h. b. r. s. h. b
 j. viij. a
 D
 A
 B
 s. iij. e
 s. h. Reg. xi. a
 E
 D
 j. viij. a

bus meis. Comedi fauum cum melle meo: et
 bibi vinum cum lacte meo. Comeditis amici tibi
 bibe. et inebriamini charissimi. Ego dormio et
 cor meum vigilat. Vox dilecti mei pulsant. Ape
 ri mihi foros mea. amica mea. columba mea. im
 maculata mea. quia caput meum plenum est rose.
 et cincinni mei guttis nocturni. Expoliaui me
 tunica mea quomodo induar illa. Laui pedes meos
 quomodo inquinauo illos. Dilectus meus misit
 manum suam per foramen. et venter meus intres
 misit ad tactum eius. Surrexi ut apirez dilecto
 meo. Manus mee stillauerunt myrrham: et digiti
 mei pleni myrrha. pbatissima. Pessulum ostii
 mei aperui dilecto meo: at ille declinauerat at
 que transierat. Aia mea liquifata est vt dilectus
 tuus est. Quesiui et non inueni illum: vocaui et non
 respondit mihi. Inuenerunt me custodes qui circuierunt
 ciuitatem. Percusserunt me et vulnerauerunt me
 tulerunt pallium meum custodes muroz. Adiuo
 vos filie hierusalem si inueneritis dilectum meum
 vt nuncietis ei quia amore languet. Qualis est dile
 ctus tuus et dilectio eius pulcherrima mulierum quales
 est dilectio eius et dilectio eius sic adiurasti nos: Dile
 ctus meus candidus et rubicundus: electus ex mi
 libus. Caput eius aurum optimum. Come eius si
 cut elate palmarum: nigre quasi cornus. Oculi eius
 sicut colube super riuulos aquarum que lacte sunt
 loti: et resident iuxta fluueta plenissima. Bene il
 lius sicut areole aromatum confite a pigmenta
 rijs. Labia eius lilia distillantia myrrham primam
 Manus illius tomatis auree: plene hyacinthis
 Venter eius eburneus: distinctus saphiris. Cru
 ra illius colune marmoree: que fundate sunt super
 bases aureas. Species eius vt libani: electus vt
 cedri. Buttur illius suauissimum: et totus deside
 rabilis. Talis est dilectus meus et ipse est amicus
 meus filie hierusalem. Quo abint dilectus tuus o pul
 cherrima mulierum: quo declinauit dilectus tuus?
 Et queremus eum tecum.

VI
 Dilectus meus descendit in hortum
 suum ad areolas aromatum: vt ibi pa
 scatur in hortis et lilia colligat. Ego
 dilecto meo: et dilectus meus mihi qui
 pascat iter lilia. Pulchra es amica mea: suavis
 et decora sicut hierusalem: terribilis vt castrorum
 acies ordinata. Auerte oculos tuos a me: quia
 ipsi me auolare fecerunt. Capilli tui sicut grex
 caprarum que apparuerunt de galaad. Dentes tui
 sicut greges ouium que ascenderunt de lauacro.
 Omnes gemellis fetibus: et sterilis non est in eis.
 Sicut cortex malpunicus: sic gene tue absque oc
 cultis tuis. Sexaginta sunt regine et octogin
 ta concubine: et adulescentularum non est numerus.
 Vna est columba mea: perfecta mea: vna est ma
 tri sue electa genitrici sue. Viderunt eam filie
 syon: et beatissimam predicauerunt regine et
 concubine laudauerunt eam. Que est ista que pro
 greditur quasi aurore consurgens: pulchra vt
 luna: electa vt sol: terribilis vt castrorum acies
 ordinata. Descendi in hortum nunc vt videres
 poma conallium. et inspicerem si florisset vi

nea et germinassent malapunica. Nesciunt.
 Anima mea conturbauit me propter quadrigas
 aminadab. Reuertere reuertere sumamitis:
 reuertere reuertere vt intueamur te. Ca. VII

Quid videbis in sumamite: nisi eos
 ros castrorum? Quam pulchri sunt
 gressus tui in calciametis: filia prin
 cipis. Juncture feminum tuorum si
 cut monilia que fabricata sunt manu artificis
 Umbilicus tuus crater tomatis nuncquid indi
 gens poculis. Venter tuus sicut aceruus triti
 ci: vallatus lilijs. Duo vbera tua sicut duo bins
 nuli gemelli capree. Collum tuum sicut tur
 ris eburnea. Oculi tui sicut piscine in esebon
 que sunt in porta filie multitudinis. Nasus tu
 us sicut turris libani que respicit contra dam
 mascum. Caput tuum vt carmelus: et come ca
 pitis tui sicut purpura regis iuncta canalibus.
 Quam pulchra es et que decora charissima in
 delitijs. Statura tua assimilata est palme: et
 vbera tua botris. Dixi Ascendam in palmam
 et apprehendam fructus eius. Et erunt vbera
 tua sicut botri vinee: et odor oris tui sicut odor
 malorum. Buttur tuum sicut vinum optimum
 Dignum dilecto meo ad potandum: labijsque et
 dentibus illius ad ruminandum. Ego dilecto
 meo et ad me conuersio eius. Veni dilecte mi
 egrediamur in agrum commoremur in villis.
 Mane surgamus ad vineas: videamus si flo
 ruerunt vineas: si flores fructus parturiunt: si flo
 erunt malapunica. Ibi dabo tibi vbera mea
 Mandragore dederunt odorem in portis nos
 tris. Omnia poma noua et vetera dilecte mi
 seruaui tibi. Ca. VIII

Quis mihi det te fratrem meum sug
 gentem vbera matris mee vt inue
 niam te solum foris: et deosculer: et
 fam me nemo despiciat? Apprehen
 dam te et ducam in domum matris mee et in
 cubiculum genitricis mee. Ibi me docebis et
 dabo tibi poculum ex vino condito: et mustum
 malorum granatorum meorum. Leua eius sub
 capite meo et dextera illius amplectabitur
 me. Adiuo vos filie hierusalem. Ne suscite
 tis neque euigilare faciatis dilectam: donec ip
 sa velit. Que est ista que ascendit de deserto:
 delitijs affluens inuicta super dilectum suum?
 Sub arbore malo suscitauit te. Ibi corrupta est
 mater tua: ibi violata est genitrix tua tua. Po
 ne me vt signaculum super cor tuum vt signa
 culum super brachium tuum: quia fortis est vt mors
 dilectio: dura sicut infernus emulatio. Lapides
 eius vt lampades ignis atque flamarum.
 Aquae multe non potuerunt extinguere charita
 tem nec flumina obruent illam. Si dederit bonum
 omnem substantiam domus sue pro dilectione quasi ni
 bil despiciet eam. Soror nostra puella: et vbera non
 habet. Quid faciem sorori nostre: in die quan
 do alloquenda est? Si murus est: edificemus

per eum pugnacula argentea. Si ostium est
cōpingamus illud tabulis cedrinis. Ego murus
et ybera mea sicut turris et quo facta sum coram
eo quasi pacē reperiens. Uinea fuit pacifico: in
ea que habet populos. Tradidit eas custodibus
vir affert p fructu eius mille argēteos. Uinea
mea coram me est. Omne tui pacifici et ducen-
ti bis qui custodiunt fructus eius. Que habitas
in botris. amici auscultant. fac me audire vocē
tuam. Fuge dilecte mi et assimilare capree bin-
nuloque ceruorum super montes aromatus.

Explicit cantica canticorum.
Incipit prologus in librū Sapientie.

Liber sapientie apud hebreos nusquam
est. unde et ipse stilus grecam magis
eloquentiam redolet. Hūc iudei pbi-
lonis esse affirmant. Qui proinde sa-
pientie nominatur. quia in eo xpi aduentus qui
est sapientia patris: et passio eius euidenter ex-
primitur.

Explicit prologus. Incipit
liber Sapientie.

De diligenda iusticia. de bonitate et
simplicitate querendi deum. de spiritu sancto.
de fugienda detractone et murmuratione. de
morte non zelanda.

Cap. I

Diligite iusticiam

qui iudicatis terram. Sentis-
te de domo in bonitate et in
simplicitate cordis querite il-
lum: quoniam inuenitur ab his qui
non temptant illum: apparet
autem eis quod fidem habent in

illum: Peruerse enim cogitationes separant a
deo. pbata autem virtus corrumpit insipientes.
Quoniam in malivolam animam non introibit
sapientia: nec habitabit in corpore subdito pec-
catis. Spiritus enim sanctus discipline effugiet
fictum et auferet se a cogitationibus que sunt
sine intellectu. et corrumpietur a superueniente
iniquitate. Benignus est ei spiritus sapientie et non libe-
rabit maledictum a labiis suis: quoniam renū illius
testis est deus et cordis illius scrutator est: verus
et lingue eius auditor. Quoniam spiritus do-
mini repleuit orbem terrarum. et hoc quod con-
tinet omnia scientiam habet vocis. Propter hoc
qui loquitur iniqua non potest latere: nec pre-
teriet illum corripitens iudicium. In cogitatio-
nibus enim impij interrogatio erit. sermonus
autem illius auditio ad deum veniet. ad corre-
ptionem iniquitatum illius. Quoniam auris
zeli audit omnia: et tumultus murmurationis
non abscondet. Custodite ergo vos a murmu-
ratione que nihil prodest. et a detractone par-
cite lingue. Quoniam sermo obscurus in vacu-
um non ibit: os autem quod mentitur occidit
animam. Nolite zelare mortem in errore vite
vestre: neque acquiratis perditionem in operi-

bus manuum vestrarum. Quoniam deus mor-
tem non fecit: nec letatur in perditione viuorum
Creauit enim ut essent omnia et sanabiles fecit
nationes orbis terrarum: et non est in illis
medicamentum exterminij: nec inferorum re-
gnum in terra. Iusticia enim perpetua est et
immortalis. iniusticia autem mortis acquisitio
Impij autem manibus et verbis accersierunt
illam: et estimantes illam amicam: defluerunt
et sponiones posuerunt ad illam: quoniam morte di-
gni sunt qui sunt et parte illius.

De impiorum cogitationibus. de con-
silio iudeorum aduersus xpm.

Dixerunt enim impij cogitates apud
se non recte. Erigunt et cum tedio est
tempus vite nostre et non est refrige-
rium in fine hominis et non est qui as-
gnit sit reuersus ab inferis. Quod ex nihilo nati su-
m et post hoc erim tanquam non fuerim. Quo-
niam sum afflatus est in naribus nostris. et ser-
mo scintille ad commouendum cor nostrum. Quod
extinctus cinis erit corpus nostrum. et spiritus dis-
fundetur tanquam mollis aer. Et transibit vita no-
stra tanquam vestigiū nubis. et sicut nebula dissol-
uetur: quod fugata est a radijs solis: et a calore illius
aggravata. Et nomen nostrum obliuionem ac-
cipiet per tempus et nemo memoriam habebit operum
nostrorum. Umbra enim transit est tempus nostrum et non
est reuersio finis nostri: quoniam consignata est: et ne-
mo reuertitur. Venite ergo et fruamur bonis que
sunt et utamur creatura tanquam in iuuentute ce-
leriter. Vino precioso et unguentis nos impleamus.
et non periret nos flos temporis. Coronemur nos ro-
sis antequam marcescant. nullum pratum sit quod non per-
transseat luxuria nostra. Nemo vestrum error sit lu-
xurie nostre. Ubi relinquamus signa leticie
quoniam hec est pars nostra et hec est soror nostra. Op-
primamus pauperem iustum: et non peccamus vidue
nec veterano nec reuerentiam canos multi tem-
poris. Sit autem fortitudo nostra leticia iniusticie. Quod
enim infirmum est. inutile inuenit. Circūueniamus
ergo iustum: quoniam inutilis est nobis. et contrarij est ope-
ribus nostris et improprietat nobis peccata legis.
et diffamat in nos peccata discipline nostre. Pro-
mittit se scientiam dei habere: et filium dei se no-
minat. Factus est nobis in translatione cogi-
tationum nostrarum. Hanc est nobis etiam ad-
videndum quoniam dissimilis est alijs vita illius: et
imutate sunt vite eius. Tanquam nugaces estima-
ti sumus ab illo: et abstinet se a vijs nostris tan-
quam ab immundicijs: et presert nouissima iustorum
et glorijs patrem se habere deum. Videamus
ergo si sermone illius veri sint: et tempem-
ventura sunt illi et sciemus que erunt nouissi-
ma illius. Si enim est verus filius dei suscipiet
illum et liberabit illum de manibus contrario-
rum. Contumelia et tormento interrogemus
eum. ut sciamus reuerentiam eius: et probemus
patientiam illius. Morte turpissima condem-
nemus eum. Erit enim ei respectus et sermo-
monibus illius. Hec cogitauerunt et errauerunt. ecce:

D

I. xv. b

K

B

Esai. lvi. d

E

D

mat. xxv. e

cauit enim illos malicia eorum. Et nescierunt sacramenta dei: neque mercedem sperauerunt iusticie: nec iudicauerunt honorem animarum sanctarum. Quia deus creauit hominem inextinguibilem et ad imaginem similitudinis sue fecit illum. In uisita autem diaboli mors introiit in orbem terrarum. imitant autem illum qui sunt et parte illius.

C. L. S. De sanctis martyribus. de primis impiorum de felicitate uirginum.

A **I**ustorum autem anime in manu dei sunt et non tanget illos tormentum mortis. Uisi sunt oculis insipientium mori. et estimata est a fictio exitus illorum. Et

abstinere iusto abierunt in exterrimam: et quod a nobis est iter exterrimam: illi autem sunt in pace.

Et si coram hominibus tormenta passi sunt: spes illorum immortalitate plena est. In paucis ueritati: in multis bene disponitur: quoniam deus temptauit eos: et inuenit illos dignos se. Tanquam aurum in fornace probauit illos et quasi holocausti hostias accepit illos. et in tempore erit respectus illorum.

Matth. xiiij. f Fulgebunt iusti et tanquam scintille in arundineto discurrent. Iudicabunt nationes et desolabunt populos. et regnabit dominus illorum in perpetuum. Qui confidunt in illo. intelligent ueritatem. et fideles in dilectione acquiescent illi. quoniam donum et pax est electis eius. Impij autem secundum que cogitauerunt correptionem habebunt: qui neglexerunt iustum et a domino recesserunt. Sapientiam enim et disciplinam que abicit ipse est. et uacua est spes illorum. et labores sine fructu. et inutilia opera eorum.

Luce. xxiij. d
Gal. iij. d Mulieres eorum insensate sunt et nequissimi filij illorum. Maledicta creatura eorum quoniam felix est sterilis et incoinquinata: que nesciuit thorum in delicto. Habebit fructum in respectu anime sanctarum. Et spado qui non operatus est per manus suas iniquitatem nec cogitauit aduersus deum nequissima. Dabitur enim illi fidei donum electus et foris in templo dei acceptissima. Bonorum enim laborum gloriosus est fructus et que non concidit radix sapientie. Filij autem adulterorum in consummatione erunt. et ab iniquo thoro semen exterrimabitur. Et siquidem longe uite erunt: in nihilum computabuntur et sine honore erit nouissima senectus illorum. Et si celeriter defuncti fuerint non habebunt spem: nec in die agnitionis allocutionem. Nationes enim inique dire sunt consummationis.

Esa. lxx. b
D **C. L. S.** De casta generatione fidelium: de felicitate iustorum: de obitu a morte preoccupatis de condemnatione impiorum et morte iustorum.

A **C. L. S.** De casta generatione fidelium: de felicitate iustorum: de obitu a morte preoccupatis de condemnatione impiorum et morte iustorum.

O **Q**ua pulchra est casta generatio cum claritate. Immortalis est enim memoria illius quoniam et apud deum nota est et apud homines. Cum presens est imitantur illam: et desiderant eam cum se eduxerit: et in perpetuum coronata triumphat. incoquinatorum certaminum premium uincens. Mulrigena autem impiorum multitudo non erit utilis: et spuria uitulamina non dabunt radices

altas: nec stabile firmamentum collocabunt. Et si in ramis in tempore germiauerint infirmiter posita a vento commouebuntur. et a nimietate uentorum eradicabuntur. Confringent enim rami inconsummati. et fructus illorum inutiles et acerbi ad manducandum: et ad nihilum apti. Ex iniquis enim omnes filij qui nascuntur testes sunt nequicie aduersus parentes in interrogatione sua. Iustus autem si morte preoccupatus fuerit: in refrigerio erit. Senectus ei uenerabilis est: non diuturna: neque annorum numero computata. Eani autem sunt sensus hominis: et etas senectutis uita immaculata. Placens deo factus dilectus et uiuens inter peccatores translatus est. Raptus est ne malicia mutarent intellectus eius aut ne fictio deciperet animam illius. Fascinatio enim nugacitatis obscurat bona. et inconstantia: concupiscentie transuertit sensum sine malicia. Consummatus in breui expleuit tempora multa. Placita enim erat deo anima illius. propter hoc properauit educere illum de medio iniquitatum. Populi autem uidentes et non intelligentes nec ponentes in precordiis talia. quoniam gratia dei et misericordia est in sanctos eius. et respectus super electos illius. Condemnat autem iustus mortuus uiuos impios. et inuentus celeriter consummata longa uitam iniusti. Uidebunt enim finem sapientis et non intelligent quod cogitauerit de illo deus. et quare minuerit illum dominus. Uidebunt enim et contemnent eum: illos autem deus iridebit. Et erunt post hec decedentes sine honore. et in contumelia inter mortuos in perpetuum. Quia dirumpet illos inflatos sine uoce. et commouebit illos a fundamentis et usque ad supremum desolabuntur. et erunt gementes. et memoria illorum periet. Uenient in cogitatione peccatorum suorum. timidi: et traduent illos ex aduerso iniquitates ipsorum.

C. L. S. De constantia iustorum contra persecutores suos de penitentia et gemitu persecutorum: de spe impij transitoria. de beatitudine et gloria sanctorum. de armatura christi ad iudicium. V

T **U**nc stabunt iusti in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerunt et qui abstulerunt labores eorum. Uidentes turbabuntur timore horribili et mirabuntur in subitade insperate salutis gementes pangustia spiritus dicentes intra se: penitentiam agentes et pre angustia spiritus gementes. Hi sunt quos habuimus aliqui in derisum et in similitudinem improprij: nos insensati uitam illorum estimabamus insaniam et sine illorum sine honore. Ecce quomodo computati sunt inter filios dei: et inter sanctos foris illorum est. Ergo errauimus a uia ueritatis. et iusticie lumen non luxit nobis. et sol intelligentie non est ortus nobis. Lassati sumus in uia iniquitatis et perditionis et ambulauimus uias difficiles: uia autem domini ignorauimus. Quid nobis fuit supbia. aut diuitiarum iactantia quod protulit nob

Transferunt omnia illa tanquam vmbra: et tanquam nubes cuius precurrens. Et tanquam nauis que pertransit fluctuantem aquam. cuius cum preterierit non est vestigium inuenire. neque semitam carine illius in fluctibus. Aut auis que transuolat in aere. cuius nullum inuenitur argumentum in uestigio illius sed tantum sonitus alarum verberans leuem ventum. et scindens per viam itineris aere comotis alis transuolauit. et post hoc nullum signum inuenitur itineris illius. Aut tanquam sagitta emissa in locum destinatum. diuisus aer continuo in se reclusus est ut ignoretur transitus illius. sic et nos nati continuo desinimus esse et virtutis quidem nullum signum valuimus ostendere: in malignitate autem nostra consumpti sumus. Talia dixerunt in inferno: hi qui peccauerunt. quasi spes impij tanquam lanugo est que a vento tollitur. et tanquam spuma gracilis que a procella dispergitur. et tanquam fumus qui a vento diffusus est. et tanquam memoria hospitis vniuersi diei pretereuntis. Iusti autem in perpetuum uiuent et apud dominum est merces eorum: et cogitatio illorum apud altissimum. Ideo accipient regnum decoris et diadema speciei de manu domini: quoniam dextera sua teget eos: et in brachio sancto suo defendet illos. Et accipiet armaturam zelus illius: et armabit creaturas ad ultionem inimicorum. Induet pro thorace iustitiam et accipiet pro galea iudicium certum. Sumet scutum inerpugnabile equitatem: acuet autem diram iram in lanceam et pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos. Ibiunt directe emissiones fulgurum et tanquam a bene curuato arcu nubium exterminabunt: et ad certum locum insilient. Et a petrosa ira plene mittent grandines: et scandescet in illos aqua maris: et flumina concurrent duriter. Contra illos stabit spiritus virtutis: et tanquam turbo venti diruet illos: et ad beremum perducet omnem terram iniquitatis illorum: et malignitas euertet sedes potentium.

¶ De iudicibus iudicandis a domino. et tormentandis poteribus. reges hortat ad concupiscendam sapientiam. que se offert feliciter querentibus eam.

¶ Cap. VI

Melior est sapientia quam vires: et vir prudens quam fortis. Audite ergo reges et intelligite. discite iudices finem terre. Prebete aures vos qui continetis multitudines et placetis vobis in turbis nationum. quasi data est a domino preteritis vobis: et virtus ab altissimo: qui interrogabit opera vestra et cogitationes scrutabit. quasi cum essetis ministri regni illius non recte iudicastis nec custodistis legem iusticie neque secundum voluntatem dei ambulastis. Horrere et cito apparebit vobis: quasi iudicium durissimum in his que sunt: fiet. Friguo enim concedis misericordiam: potentes autem potenter tormenta patient. Non enim subtrahet personam cuiusquam deus: qui est omnium dominator. nec verberatur magnitudinem cuiusquam: quasi pusillum et magnum ipse fecit et equaliter est illi cura de omnibus.

Fortioribus autem fortior instat cruciatio. Ad vos ergo reges sunt hi sermones mei: ut discatis sapientiam et ne excedatis. Qui enim custodierint iustitiam iuste iudicabunt. et qui didicerint iusta inuenient quod respondeant. Occupate ergo sermones meos et diligite illos: et habebitis disciplinam. Clara est et que nunquam marcescit sapientia: et facile videtur ab his qui diligunt eam: et inuenitur ab his qui querunt illam. Preoccupat quod se occupat ut illis se prior ostendat. Qui de luce vigilauerit ad illam non laborabit: assidentem enim illam foribus suis inueniet. Cogitare ergo de illa sensus est consummare. et qui vigilauerit propter illam cito erit securus. Quis dignos se circum ipsa querens: et in visis suis ostendet se illis bilateraliter et in omni prudentia occurret illis. Initium enim illius verissima est discipline occupiscentia. Cura ergo discipline dilectio est: et dilectio custodia legum illius est. Custoditio autem legum consummatio incorruptio est: incorruptio autem facit esse primum deo. Occupiscentia itaque sapientie deducit ad regnum perpetuum. Si ergo delectamini sedibus et sceptris o reges populi: diligite sapientiam ut in perpetuum regnetis. Diligite lumen sapientie omnes qui preestis populis. Quid est autem sapientia et quemadmodum facta sit. referam et non abscondam a vobis sacramenta dei: sed ab initio natiuitatis inuestigabo: et ponam in lucem sciam illius: et non preteribo veritatem neque cum inuidia tabescente iter habebam: quasi talis homo non erit princeps sapientie. Multitudo autem sapientium. sanitas est orbis terrarum. et rex sapiens populi stabilimentum est. Ergo accipite disciplinam per sermones meos: et prederit vobis.

¶ S. Hortando alios ad disciplinam: se ponit in exemplum dicens. Optavi et datus est mihi sensus: et laudat sapientiam hominibus preferendam. quod spiritus sapientie sit multiplex et vnicus: et quod sapientia sit cando: lucis eterne et imago dei patris. Ca. VII

Sicut enim et ego mortalis homo similibus omnibus et ex genere terreno illius qui prior factus est: et in ventre matris figuratus sum caro: decem mensium tempore coagulatus sum in sanguine. et semine bovis et delectamento somni conueniente. Et ego natus accepi comam aerem. et in filiter factam decidit terram. et primam vocem similem omnibus emisit plorans. In inuolumentis nutritus sum. et magnis curis. Nemo enim ex regibus aliud habuit natiuitatis initium. Unus ergo introitus est omnibus ad vitam. et filius exitus. Propter hoc optavi et datus est mihi sensus. et inuocaui: et venit in me spiritus sapientie. Et proposui illam regibus et sedibus. et diuitias nihil esse dixi in in comparatione illius. Nec comparavi illi lapidem preciosum quam ocellum aurum in comparatione illius arena est exigua: et tanquam lutum estimabit argentum in conspectu illius. Super salutem et spem dilexi illam. et proposui pro luce hunc illam. quam in extinguibili est lumen illius. Venerunt autem mihi omnia bona pariter cum illa. et innumerabilis honestas per manus illius et letas

B

E

D

A

Job. xxvii. c

B

Sapientia

rus sum in oibus qm̄ aſcedebat me iſta ſapientia. ⁊ ignorabā qm̄ bonoz oim̄ mater eſt. Quā ſine fictione didici. ⁊ ſine inuidiā cōico et bonitatem illi nō abſcōdo. Inſinit̄ em̄ tbeſaurus eſt hoibz: quo q̄ vñ ſunt. ꝑticipes facti ſūt amicitie dei: ꝑpter diſcipline dona cōmēdari. **O**m̄ibz aut̄ dedit deus dicere et ſuā ⁊ ꝑſumere digna hoz q̄ m̄ibi dantur. qm̄ iꝑe ſapientie dur eſt. ⁊ ſapientiū emendator. In manu em̄ illius ⁊ nos ⁊ ſermones n̄ri: et ois ſapientia: et operuz ſcientie diſcipline. **Iꝑe** em̄ dedi m̄ibi hozum q̄ ſunt ſciam veram: vt ſciam diſpoſitionē orbis terraz ⁊ virtutes elemētoz. initiū et ꝑſummationē et medietatē tempoꝝ viciffitudinum ꝑmutationes. et ꝑſummationes tempoꝝ. ⁊ moꝝ mutatiōes: diuifiones tempoꝝ anni curſus ⁊ ſtellarū diſpoſitiones. naturas aialium. ⁊ iras beſtiarum vim ventoz. et cogitationes hoim̄. differentias virgultoꝝ. et virtutes radicū. et q̄cunq; ſunt abſconſa ⁊ improuiſa didici. **O**im̄ em̄ artiſer docuit me ſapientia. Eſt em̄ in illa ſpūs intelligētie ſanct̄: vn̄icus: multiplex: ſubtilis: diſertus: mobilis incoſin̄natus: certus: ſuauiſ: amās bonum: acut̄. qui nihil vetat b̄n̄facere. b̄n̄anus. benign̄: iſta bilis: certus: ſecurus oēm b̄n̄s virtutē. om̄ia ꝑ ſpiciēs ⁊ q̄ capiat om̄s ſpūs intelligibiles. mū dus. ſubtilis. **O**m̄ibus em̄ mobilibz mobilioꝝ eſt ſapientia. Attingit aut̄ vbiq; ꝑpter ſuā mū dīciam. **V**apor eſt em̄ virtutis dei. ⁊ emanatio q̄dam eſt claritatis oꝑotentis dei ſincera. et ideo nihil inq̄natum in eā incurrit. **L**andoz eſt em̄ lucis eterne. ⁊ ſpeculū ſine macula dei maſtratis. ⁊ imago bonitatis illius. Et cū ſit vna om̄ia ꝑt. et in ſe ꝑmanens. om̄ia innouat. et ꝑ nationes in aias ſanctas ſe trāſfert. **A**micos dei ⁊ ꝑphetas conſtituit. **N**eminē em̄ diligit deus. niſi eum q̄ cum ſapientia inhabitat. **E**ſt em̄ hec ſpecioſior ſole. ⁊ ſup oēm diſpoſitionem ſtellarū. luci comparata inuenitur ꝑioꝝ. **I**lli ſuccedit noꝝ: ſapientiam autem nō vincit malicia.

C. S. De ſapientia que fortiter ⁊ ſuauiſter diſponit om̄ia. de iꝑa quoq; concupiſcenda. q; ꝑ iꝑſam habentur om̄ia bona **C. a. VII**

Atingit ergo a fine vſq; ad finem fortiter. et diſponit om̄ia ſuauiſter. **H**anc amaui et exq̄ſiui eam a iuuetute mea et queſiui ſponſam m̄ibi eam aſſumere. ⁊ amatoꝝ factus ſum forme illius. **B**eneficitatē illius glorificat ꝑtuberniū habens dei. ſed ⁊ oim̄ dñs dilexit illam. **D**octr̄ix em̄ eſt diſcipline dei et electrix operū illius. **E**t ſi diuicie appetunt̄ in vita: quid ſapientia locupletius q̄ operat̄ om̄ia? **S**i autē ſenſus operat̄. quis hozum q̄ ſunt magis q̄ illa ē artiſer. **E**t ſi iuſticiam q̄s diligit. labores huiꝝ magnas habent virtutes. **S**obrietatem em̄ ⁊ ꝑudentiam docet et iuſticiā et virtutem q̄bus vtilius nihil eſt in vita hoibus. **E**t ſi multitudi

nem ſcientie deſiderat quis: ſcit ꝑterita ⁊ de futuris eſtimat. ſcit verſutias ſermonuz ⁊ diſſolutiones argumentoz. ſigna et monſtra ſcit ante ꝑ fiant. ⁊ euentꝝ tempoꝝ ⁊ ſeculoꝝ. **P**roꝑoſui ergo hanc adducere m̄ibi ad ꝑuiuandū ſciens qm̄ mecum cōicabit de bonis: ⁊ erit alſ locutio cogitationis et tediꝝ mei. **H**abebo ꝑpter hanc claritatem ad turbas: ⁊ honozē apd ſeniores. **I**uuenis et acutus inueniar in iudicio. ⁊ in cōſpectu potentium amirabilis ero: ⁊ facies ꝑncipum mirabunt̄ me. **T**acentē me ſuſtinebunt. loquentē me reſpicient. ⁊ ſermoncinantē me plura. manꝝ oꝝi ſuo imponent: ꝑterea habebo ꝑ hanc imortalitatem. ⁊ memoriam eternā bis q̄ ꝑſt me futuri ſunt reliquaz. **D**iſponam ꝑꝑlos: et nationes m̄ibi erunt ſubdite. **T**imebūt me audiētes reges horrendi. ⁊ in multitudine videbor bonꝝ et in bello fortis. **I**ntrans in domū meam conqueſcam̄ euz illa. **N**ō em̄ habet amaritudinē cōuerſatio illius. **N**ec tedium ꝑuictus illiꝝ. ſed leticiam et gauſpium. **H**ec cogitās apud me. ⁊ cōmemorās in corde meo qm̄ imortalis eſt in cogitatione ſapientia. ⁊ in amicitia illius delectatio bona. ⁊ in operibus manuum illiꝝ honeſtas ſine deſectio. ⁊ in certamine loquere illius ſapientia: et ꝑclaritas in cōicatione ſermonum iꝑiꝝ: circūbam q̄rens vt m̄ibi illam aſſumeres. **P**uer autem erā ingenioſus: ⁊ ſortitus ſum aniam bonam. **E**t cū eſſem magis bonꝝ: veni ad corpus incoſin̄natū. **E**t vt ſciui qm̄ aliter nō poſſem eſſe ꝑtinēs niſi deꝝ det: ⁊ hoc iꝑm̄ erat ſumma ſapientia. ſcire cuius eſſet hoc donum: adiꝝ dñm: ⁊ deꝑcatus ſum illum: ⁊ dixi ex totis ꝑcordis meis.

C. S. **O**ro Salomonis ꝑ habēda ſapientia quaz dicit impoſſibile haberi niſi ꝑ eū. **C. a. IX**

Deus ꝑm̄ meoz ⁊ dñe miſericordie q̄ feciſti oia ꝑbo tuo: ⁊ ſapia tua conſtituiſti boiem vt dñareſ creature q̄ a te facta eſt: vt diſponat orbē terrarū in eq̄tate ⁊ iuſticia: ⁊ in directiōe cordis iudiciū iudicet: da mi ſediū tuarū aſtitricē ſapiam: ⁊ noli me reprobare a ꝑuerꝝ tuis: qm̄ ſeruus tuus ſum ego ⁊ filiꝝ ancille tue: bō iſirmꝝ et erigui tꝑis: ⁊ minor adintellectū iudiciꝝ et leguz. **E**t ſi q̄s erit ꝑſummatꝝ inter filios hoim̄ ſi abſuerit ab illo ſapientia tua in nihilū comꝑutabit. **T**u aut̄ elegiſti me regem ꝑꝑlo tuo: ⁊ iudicem filioꝝ tuoꝝ ⁊ filiarū. **E**t dicituſti me edificare templū in mōte ſancto tuo: ⁊ in ciuitate habitationis tue altare: ſimilitudinē tabernaculi ſancti tui qd̄ ꝑparatiſti ab initio: ⁊ tecum ſapia tua: q̄ nouit opa tua: q̄ ⁊ aſſuit tunc cum orbem terrarū faceres: et ſciebat qd̄ eſſet placitum oculis tuis: ⁊ qd̄ directū in ꝑceptis tuis. **M**itte illam de celis ſanctis tuis: ⁊ a ſede magnitudinis tue: vt mecum ſit et mecum laboret vt ſciā qd̄ acceptū ſit apud te. **S**cit em̄ illa oia et intelligit: et deducet me in operibz meis ſobrie: ⁊ cuſtodiet me in ſua potentia. **E**t erūt

E

D

H

B

E

D

H

ps. cv.

1. pa. xxvii. a. ij. Para. i. b.

Prove. vii. c.

E

Ero. i. c.

Esa. xl. c
Roma. xi. d

accepta opera mea: et disponam populum tuum iuste: et ero dignus sedibus patris mei. Quis enim hominum poterit scire consilium dei? Aut quis poterit cogitare quid velit deus? Cogitationes enim mortalium timide: et incerte prudentie nostre. Corpore enim quod corrumpitur aggrauat animam: et terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem. Et difficile estimamus quod in terra sunt et que in prospectu sunt inuenimus cum labore. Que in celis sunt autem: quis inuestigabit? Sensum autem tuum quis sciet nisi tu dederis sapientiam: et miseris spiritum sanctum tuum de altissimis. et si correcte sint semite eorum qui sunt in terris. et que tibi placent didicerint homines. Nam per sapientiam sanati sunt quicumque placuerunt tibi domine a principio.

Commendatur sapientia a seruatiōe iustorum videlicet: adam: noe: abraam: iacob: et ioseph: a liberatiōe filiorum israel ab egyptiis: et sanctorum a persecutoribus suis.

La. X

mercedem laborum suorum: et deduxit illos in via mirabili: et fuit illis in velamento diei: et in luce stellarum per noctem. Et transtulit illos per mare rubrum et transiit illos per aquam nimiam. Inimicos autem illorum demersit in mare. et ab altitudine inferorum eduxit illos. Ideo iusti tulerunt spolia impiorum: et decantauerunt domine nomen sanctum tuum: et victtricem manum tuam laudauerunt pariter. Quoniam nam sapientia aperuit os mutorum. et linguas infantium fecit disertas.

De miraculis factis per israel. de penis vlticibus in delinquentes. de multa potentia dei. et de misericordia dei.

La. XI

Dixerit opera eorum in manibus prophetarum sancti. Iter fecerunt per desertum quod non habitant: et in locis desertis fecerunt casas. Steterunt contra hostes: et de inimicis se vindicauerunt. Sitierunt et inuocauerunt te. et data est illis aqua de petra altissima: et requies sitis de lapide duro. Per que enim penas passi sunt inimici illorum. a defectione potus sui in eis cum abundaret filii israel letati sunt. Per bec cum illis deessent bene cum illis actum est. Nam per fontem quidem sempiterni fluminis humanum sanguinem dedisti iniustis. Qui cum minuerentur in traditiōe infantium occisorum. dedisti illis abundantem aquam in sperate: ostendens per sitim quod tunc fuit quemadmodum tuos exaltares. et aduersarios illorum necares. Eum enim temptati sunt et quidem cum in disciplina accipientes scierunt: quemadmodum cum ira iudicati impij tormenta paterentur. Hos quidem tanquam pater mones per basti: illos autem tanquam durus rex interrogas condonasti. Absentes enim et presentes filii torquentur. Duplex enim illos acceperat redium: et gemitum cum memoria preteritorum. Eum enim audirent per sua tormenta bene secum agi commemorati sunt dominum admirantes in fine exitus. Que ei in expositione praua pietati deriserunt: in finem euentum mirati sunt. Non similiter iustis faciens per cogitationibus autem insensatis iniquitates illorum. Quod quidam errantes colebant mutos serpentes et bestias superuacuas: immisit illis multitudinem mutorum animalium in vindictam. ut scirent: quia per que peccat quis. per bec et torquetur. Non enim impossibilis erat omnipotens manus tua que creauit orbem terrarum et materia inuisa. immittere illis multitudinem visorum: aut audaces leones. aut noui generis iras plenas et ignotas bestias: aut vaporem igneum spirantes: aut fumum odorem preferentes: aut horredas ab oculis scintillas emittentes. quarum non solum lesura poterat illos exterminare: sed et aspectus per timores occidere. Nam et sine his vno spiritu poterat occidi persecutionem passi ab ipsis factis suis: et dispersi per spiritum virtutis tue sed omnia in mensura et numero et pondere disposuisti.

Epo. xliij. f

H

Epo. lviij. c

H
Bea. i. d
Bea. ii. b
Bea. iii. b
Bea. vii. d
Bea. xi. d
Bea. xiv. e

Hic illud qui primus formatus est a deo pater orbis terrarum: cum solus esset creatus custodiuit. et eduxit illum a deserto suo. Et eduxit illum de limo terre: et dedit illi virtutem continendi omnia. Ab hac ut recessit iniustus in ira sua. per iram homicidij fraternitas deperit. Propter quod cum aqua deleteret terram: sanauit iterum sapientia. per contemptibile lignum iustus gubernans. Hec et in consensu superbie cum se nationes extulissent sciuit iustus: et seruauit sine querela deo: et in filiis misericordiam fortem custodiuit. Hec iustum a peccantibus impijs liberauit fugientes: descendente igne in pentapolim: quibus in testimonium nequitię fumigabunda constat deserta terra: et incerto tempore fructus habentes arbores et incredibilis anime memoria stans signum salis. Sapientiam enim pretereuntes non tamen in hoc lapsi sunt: ut ignorarent bona. sed et insipientie sue reliquerunt hominibus memoriam ut in his que peccauerunt: nec latere potuissent. Sapientia autem hos qui se obseruant a doloribus liberauit. Hec autem per fugam ire fratris iustum deduxit per vias rectas: et ostendit illi regnum dei et dedit illi scientiam sanctorum. Honestauit illum in laboribus: et contempsit labores illi. In fraude circumuentum illum affuit illi: et honestum fecit illum. Custodiuit illum ab inimicis. et a seductoribus tutauit illum. Et certamen forte dedit illi ut vinceret: et sciret quoniam omnium potentio: est sapientia. Hec venditum iustum non dereliquit: sed a peccatoribus liberauit eum. descenditque cum illo in foueam: et in vinculis non dereliquit illum: donec afferret illi sceptrum regni: et potentiam aduersus eos qui eum deprimebant: et mendaces ostendit qui maculauerunt illum. et dedit illi claritatem et nam. Hec populum iustum et semen sine querela liberauit a nationibus que illum deprimebant. Intrauit in animam serui dei: et stetit contra reges horrendos in portibus et signis. Et reddidit iustis

meum se vindicauerunt. Sitierunt et inuocauerunt te. et data est illis aqua de petra altissima: et requies sitis de lapide duro. Per que enim penas passi sunt inimici illorum. a defectione potus sui in eis cum abundaret filii israel letati sunt. Per bec cum illis deessent bene cum illis actum est. Nam per fontem quidem sempiterni fluminis humanum sanguinem dedisti iniustis. Qui cum minuerentur in traditiōe infantium occisorum. dedisti illis abundantem aquam in sperate: ostendens per sitim quod tunc fuit quemadmodum tuos exaltares. et aduersarios illorum necares. Eum enim temptati sunt et quidem cum in disciplina accipientes scierunt: quemadmodum cum ira iudicati impij tormenta paterentur. Hos quidem tanquam pater mones per basti: illos autem tanquam durus rex interrogas condonasti. Absentes enim et presentes filii torquentur. Duplex enim illos acceperat redium: et gemitum cum memoria preteritorum. Eum enim audirent per sua tormenta bene secum agi commemorati sunt dominum admirantes in fine exitus. Que ei in expositione praua pietati deriserunt: in finem euentum mirati sunt. Non similiter iustis faciens per cogitationibus autem insensatis iniquitates illorum. Quod quidam errantes colebant mutos serpentes et bestias superuacuas: immisit illis multitudinem mutorum animalium in vindictam. ut scirent: quia per que peccat quis. per bec et torquetur. Non enim impossibilis erat omnipotens manus tua que creauit orbem terrarum et materia inuisa. immittere illis multitudinem visorum: aut audaces leones. aut noui generis iras plenas et ignotas bestias: aut vaporem igneum spirantes: aut fumum odorem preferentes: aut horredas ab oculis scintillas emittentes. quarum non solum lesura poterat illos exterminare: sed et aspectus per timores occidere. Nam et sine his vno spiritu poterat occidi persecutionem passi ab ipsis factis suis: et dispersi per spiritum virtutis tue sed omnia in mensura et numero et pondere disposuisti. Multum enim valere tibi soli superat spiritus: et virtuti brachij tui quis resistet? Quoniam tanquam momentum statere sic est ante te orbis terrarum: et tanquam gutta ro-

B

E

D

pa. xxviii
Para. i. b
one. vii. e
Epo. l. c

ris ante lucani qui descendit in terram. Et miseris omnium. quia omnia potes et dissimulas peccata hominum propter penitentiam. Diligis enim omnia que sunt: et nihil eorum odisti que fecisti. nec enim odians aliquid constituisti. aut fecisti. Quomodo autem posset aliquid permanere nisi tu voluisses: aut quod a te vocatum non esset conuersare. Pars autem omnibus: quoniam tua sunt domine qui amas animas.

C. S. De suauitate dei: qui corripit et monet peccantes. de tranquillitate domini in iudicio: et quod dat locum penitentiae: et quod ad disciplinam boni flagellantur.

A

O quod bonus et suauis est domine spiritus tuus in omnibus. Ideoque hos qui errant partibus corripis. et de quibus peccant ammones et alloqueris: ut relicta malicia credant in te domine. Illos enim antiquos inhabitatores terre sancte tue quos exhoruisti: quoniam odibilia opera tibi faciebant per medicamina: et sacrificia iniusta: et filiorum suorum necatores sine misericordia: et comestores viscerum hominum et deuoratores sanguinis: et auctores parentes animarum in auxiliatarum perdere uoluisti a medio sacramento tuo. per manus parentum nostrorum: ut dignam perciperent peregrinationem puerorum dei: que tibi omnium carior est terra. Sed et his tanquam hominibus percipisti: et misisti antecessores et exercitus tuos ut ut illos paulatim exterminarent. Non quia impotens eras in bello subscere impios iustis: aut bestiis seuis: aut uerbo duro simul exterminare: sed partibus iudicandis dabas locum penitentiae. non ignorans quoniam nequa est natio eorum: et naturalis malicia ipsorum et quoniam non poterat mutari cogitatio illorum in perpetuum. Semen enim erat maledictum ab initio. Nec timens aliquem: ueniam dabas peccatis illorum. Quis enim dicet tibi: quid fecisti? At quis stabit contra iudicium tuum? Aut quis in conspectu tuo ueniet in derisum iniquorum hominum? Aut quis tibi imputabit: si perierint nationes quas tu fecisti. Non est enim alius deus quam tu: cui cura est de omnibus ut ostendas quoniam non iniuste iudicis iudicium. Neque rex neque tyrannus in conspectu tuo inquirent de his quos perdidisti. Tu ergo sis iustus: iuste omnia disponis ipsum quosque qui non debet puniri condemas et exterum estimas a tua uirtute. Uirtus enim tua iusticie iustitiam est. et ob hoc quod omnium dominus es. omnibus te parcere facis. Uirtutem enim ostendis tu. qui non crederis esse in uirtute confirmatus. et hos qui te nesciunt in audacia traducis. Tu autem dominator uirtutis cum tranquillitate iudicis: et cum magna reuerentia disponis nos. Subest enim tibi cum uolueris posse. Docuisti enim populum tuum per talia opera: quoniam oportet iustum esse et humanum et bone spei fecisti filios tuos: quoniam iudicans das locum in peccatis penitentiae. Si enim inimicos seruatorum tuorum et debitos morti cum tanta crucia

B

C

sti attentione et liberaasti: dans tempus et locum per que possent mutari a malicia: cum quanta diligentia iudicasti filios tuos: quorum parentibus iuramenta et conventiones dedisti bonarum promissionum. Cum ergo das nobis disciplinam inimicos nostros multipliciter flagellas: ut bonitatem tuam cogitemus iudicantes. et cum de bonis iudicis: speremus misericordiam tuam. Unde et illis qui in uita sua insensate et iniuste uixerunt: per hec que coluerunt dedisti summa tormenta. Etenim in erroris uia diutius errauerunt deos estimantes hec que in animabus sunt seruacua: infantium insensatorum more uiuentes. Propter hoc tanquam pueris insensatis iudicium in derisum dedisti. Qui autem ludibriis et increpationibus non sunt correcti: dignus dei iudicium experti sunt. In his enim que patiebantur moleste ferebant: in quibus patientes indignabantur. Per hec quos putabant deos in ipsis cum exterminarent uidentes illum quem olim negabant se nosse uerum deum agnouerunt. Propter quod et finis condemnationis eorum ueniet super illos.

C. S. De idolatriis. de agnoscendo creatorem per creaturas. de subannatione idolorum.

Ani sunt autem omnes homines in quibus non subest scientia dei: et de his que uidentur bona non potuerunt intelligere eum qui est. neque operibus attendentes agnouerunt quis esset artifex: sed aut ignem: aut spiritum: aut citatum aere: aut gyrum stellarum aut nimiam aquam: aut solem et lunam rectores orbis terrarum deos putauerunt. Quorum et si specie delectati deos putauerunt: sciant quanto his dominator eorum speciosior est. Speciei enim generator hec omnia constituit. aut si uirtutem et opera eorum mirati sunt: intelligant ab illis. quoniam qui hec fecit: fortior est illis. A magnitudine enim speciei et creature: cognoscibiliter poterit creator bonus uideri. Sed tamen adhuc in his minor est querela. Et hi enim fortasse errant deum querentes et uolentes inuenire. Etenim cum in operibus illius conuersentur: inquirunt et persuasum habent: quoniam bona sunt que uidentur. Iterum autem nec his debet ignosci. Si enim tantum potuissent scire ut possent estimare seculum: quomodo huius dominum non facilius inuenerunt. Infelices autem sunt: et inter mortuos spes illorum est. qui appelauerunt deos opera manuum hominum: aurum et argentum artis inuentionem: et similitudines animalium: aut lapidem inutilem opus manuum antique. Aut si quis artifex faber de filua lignum rectum secuerit: et huius docte eradat omnem corticem. et arte sua usus diligenter fabricet uas inutile in conuersationem uite: reliquijs autem eius operis ad preparationem esce abutatur. et reliquum horum quod ad nullos usus facit. lignum curuum et uerticibus plenum sculpat diligenter per uacuitatem suam: et per scientiam sue artis figuret illud. et assimilet illud imaginem hominis. aut alicui ex animalibus illud con-

paret: per insens rubrica: et rubricanduz facies
fusco colorem illius et oem maculam q in illo
est pliniens: et faciat ei digna habitationem: et
in pariete ponens illud: et firmas ferro ne for
te cadat. pspiciens illi: sciens qm no pot adiu
uare se. Imago em est: et opus est illi adiuto
rium. Et de substancia sua: et de filijs suis: et de
nuptijs votum facies inqrit. No erubescit loq
cum illo q sine aia est. et p sanitate qdem infir
mum deprecatur: et p vita rogat mortuum et in
adituoruu inutili inuocat: et p itinere petit ab
eo q ambulare no pot: et de acqrendo. et d ope
rando et de omnium rerum eventu petit ab
eo qui in omnibus est inutilis

De benedictioe crucis christi. de ma
ledictione idolatrie et idoli detestatione. de cru
delitate sacrificiorum: et vniuersalitate vicio
rum sequentium idolatriam. Ca. XIII

Terum ali' nauigare cogitas: et p
feros fluctus iter facere incipiens:
ligno portante se: fragilius lignuz
inuocat. Illud em cupiditas acq
rendi et cogitauit: et artifex sapia fabricauit
sua. Tu a aut pater pudentia ab initio cuncta
gubernat. qm dedisti i mari via: et inter fluct
semitam firmissimam ondens: qm potens es
et oibus sanare. etia si sine rate aliquis adeat
mare. Sed vt no essent vacua sapie tue opera
ppter hoc etiam et exiguo ligno credut boies
aias suas: et transeutes mare p ratem libera
ti sunt. Sed et ab initio cu pparent superbi giga
tes: spes orbis terraz ad ratem cofugiens: re
misit seculo semen natiuitatis: que manu tua
erat gubernata. Bndictum est em lignuz p qd
fit iusticia. Per manus aut qd fit idolum ma
ledictum est et ipm: et q fecit illud. qz ille qdem
operatus est: illud aut cu esset fragile: deus co
gnominatus est. Similiter aut odio sunt deo
impus et impietas ei. Etem qd factum est:
cum illo q fecit: tormenta patiet. Propter hoc
et in idolis nationum no erit respect: qm crea
ture dei in odiaz facte sunt: et in temptatione
aie boim: et in muscipulam pedibus insipien
tium. Initiu em fornicationis est exqstio ido
lorum: et adinuertio illoz corruptio vite est. Ne
q em erat ab initio: neq erunt in ppetuu. Su
peruacuitas em boim bec adinuenit in orbem
terrarum: et ideo breuis illoz finis est inuen
tus. Acerbo em luctu dolens pater rapti cito
sibi filij fecit imaginem et illu q tunc quasi bo
mortuus fuerat. nuc tanq deum colere cepit:
et constituit inter seruos suos sacra et sacrifi
cia. Deinde interueniete tpe: conalescente an
tiqua cosuetudie. hic error tanq lex custoditus
est et tyrannoz imperio colebant figmenta.
Et bos quos in palam boies honorare no po
terant ppter hoc q longe essent. a longinquo
figura eoz allata euidentem imaginem regis que
honorare volebant: fecerut vt illum q aberat
tanq presentem colerent sua sollicitudine.

Prouerit autē ad bonum culturam: et bos qui
ignorabat: artificis eximia diligētia. Ille em
volens plus placere illi q se assumpsit. elabo
rauit arte sua vt similitudine in melius figura
ret. Multitudo aut boim abducta p spem ope
ris: cum qui ante tps tanq homo honoratus
fuerat: nuc deum estimauerut. Et bec fuit vite
būane deceptio: qm aut effectui aut regib⁹ de
seruētes boies. incōdicabile nomē lapidibus et
lignis iposuerut. Et no susceperat errasse eos
circa dei sciam: sed et in magno vinētes in scie
tie bello: tot et tā magna mala pacē appellant.
Aut em filios suos sacrificātes: aut obscura
sacrificia facientes: aut insanie plenas vigili
as bñtes: neq vitam neq nuptias mūdas tā
custodiunt: s; et alius aliū p inuidiā occidit: aut
adulterās striscat. et oia omitta sunt sanguis
bomicidiū. furtū et fictio. corruptio et infideli
tas. turbatio et pūritū. tumult⁹. bonoz dei im
memoratio. aiarum inqnatio. natiuitatis imu
ratio. nuptiaz incōstantia. inordinatio mechie
et impudicie. Infandoz em idoloz cultura om
nis mali causa est: et initiū et finis. Aut em dū
letant insanit: aut certe vaticinant falsa: aut
viniunt iniuste: aut piurant cito. Dum em cofi
dunt in idolis q sunt sine aia male iurātes no
ceri se no sperant. Utraq ergo illis euentent
digne: qm male senserut de deo attēdētes ido
lis: et iurauerunt iniuste in idolo contēnentes
iusticiam. No em iurantiū est virt⁹: s; peccatiū
pena p ambulat sp in iustoz puaricationem.

De fidelium q laudant dei miam: cu
ius gra no sunt idolis. de subfānatione ido
latrie et eius detestatione. Ca. XV

Tu autē de' noster: suavis et verus
es: patiens: et in mia disponēs om
nia. Etem si peccauerim⁹ tui sumus
scientes magnitudinē tuā. et si non
peccauerim⁹: scimus qm apud te sum⁹ cōputa
ti. Nosse em te psummata iusticia est: et scire iu
sticiam et virtutē tuā radix est immortalitatis
No em in errore idurit nos boim male ar⁹ et
cogitatio: nec ymbra picture. labor sine fructu
effigies sculpta p varios colores. cui⁹ aspect⁹
dat insensato p cupiscentiaz: et diligit mortue
imaginis effigie sine ania. Maloz amatores
digni sunt morte. q spem bñt in talibus. et qui
faciūt illos: et q diligūt: et q colūt. S; et figul⁹
mollē terram pmens laboriose fingit ad vsus
nostros vniqdq; vas: et de eodem luto fingit
que mūda sunt in vsu vasa: et similiter q bis
sunt contraria. Mox aut vazo quis sit vsus
iuder est figulus. Et cum labore vano deū fin
git de eodem luto. ille q paulo ante de terra fa
ctus fuerat: et post pusillum reducit se vā acce
ptus est. repetitus aie debitū quam habebat.
Sed cura est illi no q laboraturus est. nec qui
breuis illi vita est: sed cōcertat aurificibus et
argētarijs: s; et erarios imitat. et glām p
fert: qm res supuacuas fingit. Finis est enim
cor ei⁹ et terra supuacua spes illius: et luto v
D

oia se p
nostri

Etod. piii. c

D

B

B

s. i. a

Roma. etc

mosa

L

llo: vita eius: quoniam ignorauit qui se finxit et qui
 inspirauit illi animam que operatur: et qui insuffla
 uit ei spiritum vitale. Sed et estimauerunt lufum esse
 vitam nostram: et conuersationem vite compositam
 ad lucrum: et oportere vnde cumque etiam ex malo ac
 quirere. Hic enim scit se super omnes delinquere qui
 ex terre materia fragilia vasa et sculptilia fini
 git. Omnes enim insipientes et infelices supra mo
 dum anime sue superbi sunt inimici populi tui: et
 impantes illi. quoniam omnia idola nationum deos esti
 mauerunt: quibus neque oculorum visus est ad vide
 dum: neque nares ad percipiendum spiritum: neque au
 res ad audiendum: neque digitum manuum ad tractan
 dum. sed et pedes eorum pigri ad ambulandum.
 Homo enim fecit illos: et qui spiritum mutatus est.
 is finxit illos. Nemo enim sibi simile homo pote
 rit deum fingere. Cum enim sit mortalis mortuum
 fingit manibus iniquis. Melior enim est ipse his
 quos colit: quia ipse quidem vixit cum esset morta
 lis: illi autem nunquam. Sed et animalia miserissimi colunt
 Insensata enim comparata his illis sunt deterio
 ra. Sed nec aspectu aliquis ex his animalibus bo
 na potest conspiciere. Effugerunt autem dei laudem
 et benedictionem eius.

¶ L. S. De iusticia dei qui iudicat impios: et p
 piciatur iustis: alternatim prosequitur: de igno
 rante: in aquis niue et glacie sustinente vim ignis:
 et de donatione manne.

A **P**ropter hec et his similia passi sunt di
 gne tormenta: et per multitudinem be
 stiarum exterminati sunt. Pro quibus
 tormentis bene disposuisti populum tuum:
 quibus dedisti concupiscentiam delectamenti sui
 nouum saporis escam parans eis ortigometrā: ut il
 li quidem concupiscentes escam propter ea que illis om
 nia et missa sunt: etiam a necessaria concupiscentia
 auerterent. Hic autem in breui inopes facti no
 uam gustauerunt escam. Oportebat enim illis sine ex
 cusatione quidem supuenire interitum exercens
 tyrannidem. his autem tamen ostendere quemadmodum ini
 mici eorum exterminabantur. Etiam cum illis super
 uenit seu a bestiarum ira: moribus puerorum colu
 broz exterminabantur. Sed non in perpetuum tua
 ira permansit: sed ad correptionem in breui turba
 ti sunt: signum habentes salutis ad commemora
 tionem mandati legis tue. Qui enim conuersus est: non
 per hoc quod videbat sanabatur: sed pro te omnium salua
 tor. In hoc autem ostendisti inimicis tuis quia tu
 es qui liberas ab omni malo. Illos enim locustarum
 et muscarum occiderunt morsus: et non est inuenta
 sanitas anime illorum: quia digni erant ab huiusmo
 di exterminari. Filios autem tuos nec drachonum
 nec venenatorum vicerunt dentes. Misericordia enim
 tua adueniens sanabat illos. In memoria enim
 simonum tuorum exterminabantur: et velociter sanaba
 tur: ne in alta incidentes oblivione non possent
 tuorum adiutorio. Etiam neque verba neque malag
 ma sanauit eos: sed tuus domine sermo qui sanat
 omnia. Tu es domine qui vite et mortis habes pote
 statem: et deducis versus ad portas mortis: et redu
 cis. Hic autem occidit quidem per maliciam animam suam

et cum exierit spiritus non reuertetur. nec reuocabitur
 animam que recepta est: sed tua manu effugere impos
 sibile est. Negantes enim te nosse impium per fortitudi
 nem brachii tui flagellati sunt: nouis aquis et
 gradinibus et pluuiis persecutionem passi: et per
 ignem consummati. Quod enim mirabile erat in aqua
 que omnia extinguit plus ignis valebat. Videret enim
 orbis iustorum. Quodam enim tempore mansuetabatur
 ignis: ne comburerent que ad impios missa erant
 animalia: sed ut ipsi videntes sciret: quoniam dei iudi
 cio patiuntur persecutionem. Et quodam tempore
 in aqua supra virtutem ignis erardebat vndique:
 ut iniquam terre nationem exterminaret. Pro quibus
 angelorum esca nutriti populum tuum: et paratus
 panem de celo prestisti illis sine labore: omne dele
 ctamentum in se habentem: et omnis saporis suauita
 tem. Substantiam enim tuam et dulcedinem tuam quas
 in filios habes ostendebas: et deseruiens vni
 us cuiusque voluntati. Ad quod quisque volebat: con
 uertebatur. Nix autem et glacies sustinebant vim ignis
 et non tabescebant ut sciret quoniam fructus ini
 micorum exterminabat ignis ardens in gradine: et
 pluuia coruscans. Hoc autem iterum: ut nutriendum
 iusti: ignis etiam sine virtutis oblitus est. Creatura
 enim tibi factori deseruiens erardescit in tormen
 tum aduersus iniustos: et lentior fit ad beneficien
 dum pro his qui in te confidunt. Propter hoc et tunc
 omnia transfigurata omnium nutriti gratie tue des
 eruebant ad voluntatem eorum qui a te desidera
 ti sunt: ut scirent filii tui quos dilexisti domine. quoniam
 non natiuitatis fructus pascunt boves: sed sermo
 tuus bos qui in te crediderint conseruat. Quod
 enim ab igne non poterat exterminari: statim ab
 exiguo radio solis calefactum tabescebat ut no
 tum omnibus esset: quoniam oportet preuenire solem
 ad benedictionem tuam: et ad ortum lucis te adorare.
 Ingrati enim spes tanquam hybernalis glacies
 tabescet: et disperiet tanquam aqua superuacua.

¶ L. S. De magnitudine iudiciorum dei: quod penis
 mirabilibus affligebat impios.

A **M**agna sunt enim iudicia tua domine: et in
 enarrabilia verba tua: propter hoc in disci
 plinate anime errauerunt. Dum enim persuasus
 habent iniqui posse dominari nationi san
 cte. vinculis tenebrarum et longe noctis compe
 dit. inclusi sub tectis fugitiui. perpetue prouiden
 tie iacuerunt: et dum putant se latere in obscu
 ris peccatis: tenebroso obliuionis velamento dis
 persi sunt pauentes horrende. et cum amira
 tione nimia perturbati. Neque enim que contine
 bat illos spelunca sine timore custodiebat: quoniam
 sonitus descendens perturbabat illos: et persone
 tristes illis apparentes: pauorem illis prestabant.
 Et ignis quidem nulla vis poterat illas lumine pre
 bere: nec siderum limpide flamma illuminare po
 terant illam noctem horrendam. Apparebat autem
 illis subitaneus ignis: timore plenus. et timo
 re percussi illius que non videbatur faciei estimabant
 deteriora esse que videbantur et magice artis ap
 positi erant derisus: et sapientie gloria cores
 ptio cum contumelia. Illi enim qui permittent timo

D
 Ps. cxiij.
 Ps. cxxiij.

E
 Erod. iij.

E
 Erod. cxiij.
 Job. x. d.
 Ps. lxxv.

D

Nu. xxi. b

B

Exod. viij. f

1. Reg. ii. a
thobie xiiij. a

A

E
 Erod. f

B

B
 Erod. i. c.
 Erod. ii. b.
 Erod. xiiij. f

res et perturbationes expellere se ab anima la-
guente hi cum derisu: pleni timore languebat.
Nam et si nihil eos et monstris perturbabat:
transitu animalium et serpentium sibilatione co-
moti. tremebundi peribant: et aerem quez nul-
la ratione quis effugere posset: negantes se vi-
dere. Frequenter enim preoccupant pessima:
redarguente conscientia. Cum sit enim timida
nequicia: data est in omnium condemnationem
Semper enim presumit seua perturbata conscie-
tia. Nihil enim est timor nisi presumptionis ad-
futorium: proditio cogitationis auxiliorum. Et dum
ab intro minor est expectatio: maiorem putat
potentiam eius cause de qua tormentum prestat.
Illi autem qui in potentem venire nocte: et ab
infimis et ab altissimis superuenientem eundem
somnia dormientes aliquando monstrorum exa-
gitabantur timore. aliquando anime deficiebant
traductione. Subitaneus enim illis et inspera-
tus timor superuenerat. Deinde si quisquam ex il-
lis decidisset: custodiebatur in carcere sine fer-
ro reclusus. Si enim rusticus quis erat aut pa-
stor aut agri laborum operarius preoccupatus
esset: inestimabile sustinebat necessitatem. Una
enim catena tenebrarum omnes erant colligati. Si
ue spiritus sibilans: aut inter spissos arborum
ramos aut sonus suavis. aut vis aque decur-
rentis nimium: aut sonus validus precipitarum pe-
trarum: aut ludentium animalium cursus inuisus
aut mugientium valida bestiarum vox: aut resonans
de altissimis montibus echo. deficiente facie-
bat illos pre timore. Omnis enim orbis terrarum
limpido illuminabatur lumine: et non impeditur ope-
ribus continebatur. Solis autem illis supposita erat
gravis noctis imago tenebrarum que superuenerat illis
erat. Ipsi ergo sibi erant grauius tenebre.

C. S. De luce israelitarum in egypto: figuran-
tem lucem sanctorum in mundo. de persecutioe affli-
ctionis impiorum. de nocte qua percussit domi-
nus primogenita. de aduentu christi. de peccato
populi israel in deserto. de aaron quomodo
stetit inter viuos et mortuos cum turibulo.

Sanctis autem tuis maxima XVIII
erat lux et bonum quidem vocem inimi-
ci audiebant: sed figuram non vi-
debant. Et quia non et ipsi eadem pas-
si erant: magnificabant te: et qui ante lesi erant
quia non ledebantur. gratias agebant tibi. et
ut esset differentia te deum petebant. Propter
quod ignis ardentem columnam ducem habu-
erunt ignote: et solem sine lesura boni hospiti-
um prestitisti. Digni quidem illi carere luce: et pa-
ti carcerem tenebrarum qui inclusos custodie-
bant filios tuos per quos incipiebat incorru-
ptum legis lumen seculo dari. Cum cogitaret
iustorum occidere infantes: et vno exposito fi-
lio: sed liberato in traductionem illorum mul-
titudinem filiorum abstulisti: et pariter illos pro-
didisti in aqua valida. Illa enim nocte ante cogni-
ta est a patribus nostris: ut vere scientes quibus in-
ramentis crediderunt: animeque eorum eent. Susce-

pta est autem a populo tuo sanitas quidem iustorum
iniustorum autem exterminatio. Sicut enim lesisti ad-
uersarios nostros: sic et nos puocamus magnifi-
casti. Absconse enim sacrificabant iusti pueri bo-
norum: et iusticie legem in concordiam disposuerunt
similiter bona et mala percepturos iustos. patri-
omnium decantantes laudes. Resonabat autem
inconueniens inimicorum vox. et flebilis audieba-
tur plangens ploratorum infantium. Simili au-
tem pena seruus cum domino afflictus est. et popu-
laris homo regi similia passus. Similitur ergo om-
nes vno nomine mortis mortuos habebant innu-
merabiles. Nec enim ad sepeliendum viuui sufficie-
bant. quoniam vno momento que erat preclarior natio
illoz exterminata est. De omnibus enim non credentes
propter beneficia. tunc cum primum fuit extermini-
um primogenitorum sponderunt populum dei
se esse. Cum enim detum silentium contineret omnia
et notum in suo cursu medium iter haberet omni-
potens sermo tuus domine exiliens de celo a rega-
libus sedibus. durus debellator in media exter-
minum terram prefuluit gladius acutus in simula-
tum imperium tuum portans et stans repleuit om-
nia morte. usque ad celum attingebat stans in ter-
ra. Tunc continuo visus somniorum malorum tur-
bauerunt illos. et timores superuenerunt inspe-
rati. Et alius alibi. plectus seminiuus propter
quam moriebat causam demonstrabat mortis.
Visiones enim que illos turbauerunt hec premo-
nebant ne inscium quare mala patiebant perire-
rent. Letigit autem tunc et iustos temptatio mor-
tis. et commotio in heremo facta est multitudinis
sed non diu permansit ira tua. Prooperans enim homo
sine quarela deprecari pro populis proferens seruitu-
tis sue scutum oronem. et pro incensum deprecato-
nem allegans. restitit ire et finem imposuit neces-
sitati ostendens quoniam tuus est famulus. Uicit autem
turbas non in virtute corporis: nec armatura po-
tentie: sed verbo illum qui se uocabat. subiecit.
iuramenta parentum et testamentum commemorans.
Cum enim iam aceruatim cecidissent super
alterutrum mortui. interstitit et amputauit in-
tum. et dimisit illam que ad viuos ducebat viam. In
veste enim poderis quam habebat. torus erat orbis
terrarum. et parentum magnalia in quattuor ordinibus
lapidum erant sculpta. et magnificentia tua
in diademate capitis illius scripta erat. bis au-
tem cessit qui exterminabat et hec extimuit.
Erat enim sola temptatio ire sufficiens.

C. S. De interitu egyptiorum cum gaudio he-
breorum. de ortigometra donata ad desiderium
populi. que elementa mundi non tantum diuine
sed et humane seruiunt voluntati. **Ca. XIX**

Ipsi autem usque in nouissimus sine
misericordia ira superuenit. Prescie-
bat enim et futura illorum. quoniam cum ipsi
permisissent ut se educerent. et cum
magna sollicitudine premisissent illos. prosequen-
bant illos penitentie actus. Adhuc enim inter ma-
nus habentes luctum. et deplorantes ad mo-
dum

Exod. xix. e

E

D
numc. xi. g

Exo. xxviii. b

A

nimenta mortuorum. alia sibi assumpserunt cogi-
 tationem in scientie. et quos rogantes pieces-
 rant: hos tanquam fugitivos persequerentur. Duce-
 bat enim illos ad hunc finem digna necessitas.
 et horum qui acciderat commemoratione amittebant
 ut que deerat tormentis: repletur punitione. et po-
 pulus quidem tuus mirabiliter transiret. illi autem
 novam mortem inueniret. Omnis enim creatura ad
 suum genus ab initio refigurabat deseruens tuis
 preceptis. ut pueri tui custodirentur illesi. Nam nu-
 bes castra eorum obumbrabat. et ex aqua que ante
 erat: terra arida apparuit: et in mari rubro via
 sine impedimento: et campus germinans de pro-
 fundo nimio per quem omnis natio transiit: que tege-
 batur tua manu: videntes tua mirabilia et mon-
 stra. Tanquam enim equi depauperunt escam: et tanquam
 agni eructauerunt magnificantes te domine qui li-
 berasti illos. Demones enim erant adhuc eorum qui
 in incolatu illorum facta fuerat quemadmodum pro-
 natione animalium eduxit terra muscas: et per pisces
 eructavit fluuius multitudinem ranarum. No-
 uissime autem viderunt novam creaturam autem: cum ab-
 ducti concupiscentia postulauerunt escas epula-
 tionis. In allocutione enim desiderium ascendit il-
 lis de mari ortigometra et veritates per totum
 superuenerunt non sine illis que ante facta erant argu-
 mentis per vim fluminum. Iuste enim patiebantur
 finem suas nequitias. Et enim detestabiliorum in hos-
 pitalitate instituerunt. Alii quidem ignotos non
 recipiebant aduenas. alii autem bonos hospites
 in seruitutem redigebant. Et non solum hec sed et alii
 quidem respectus illorum erat: quoniam iniuri recipie-
 bant extraneos. Qui autem cum leticia receperunt
 hos qui eiusdem usi erant institutis: seuerissimis
 affecerunt doloribus. Percussi sunt autem cecitate:
 sicut illi in foribus iusti cum subitanis cooperti
 essent tenebris. Unusquisque transitum ostium sui que-
 rebant. In se enim elementa duos conuertuntur: sicut
 in organo qualitaris sonus immutatur: et
 omnia suus sonum custodiunt. Unde estimari et
 ipso visu certo potest. Agrestia enim in aquatica
 conuertebantur: et quecumque erant natantia: in
 terra transibant. Ignis in aqua valebat supra
 suam virtutem: et aqua extinguentis nature obli-
 viscebatur. Flame e contrario corruptibilium animalium
 non verauerunt carnes coambulantium: nec
 dissoluebant illam que facile dissoluebatur: sicut gla-
 cies bonam escam. In omnibus enim magnificasti
 populum tuum domine: et honorasti. et non desperasti
 in omni tempore et in omni loco assistens eis.

Explicit liber Sapientie.

Incipit prologus libri Jesu filii syrach:
 qui Ecclesiasticus appellatur.

Multorum nobis in magnorum perle-
 gem et prophetas. aliosque qui secuti
 sunt illos sapientia demonstrata est:
 in quibus oportet laudare israel do-
 ctrine et sapientie causa: quia non solum ipsos
 loquentes necesse est esse peritos sed etiam ex-

traneos posse et discipulos et scribentes doctis-
 simos fieri. Huius meus iesus postquam se amplius
 dedit ad diligentiam lectionis legis et prophetarum:
 et aliorum librorum que nobis a parentibus nos-
 tris traditi sunt: voluit et ipse scribere aliquid
 bonum que ad doctrinam et sapientiam pertinent.
 ut desiderantes discere et illorum periti fieri. ma-
 gis magisque attendant animo: et confirmemur
 ad legitimam vitam. Hortor itaque venire vos cum
 beniuolentia et attentiori studio lectionem facere
 et veniam habere in illis in quibus videmur: se-
 quentes imaginem sapientie: et deficere in ver-
 borum compositione. Nam deficient verba hebraica
 quam fuerint translata ad alteram linguam.
 Non autem solum hec: sed et ipsa lex et prophetarum
 et aliorum librorum non parua habent differ-
 rentiam quam inter se dicuntur. Nam in octavo et
 tricesimo anno temporibus Ptolomei euergetis
 regis postquam ueni in egyptum: et cum multis
 temporibus ibi fuisset: ueni ibi libros relictos non
 parue neque continende doctrine. Itaque bonum
 et necessarium putavi: et ipse aliquam addere
 diligentiam et laborem interpretandi librum istum
 et multa vigilia attuli doctrinam in spacio tem-
 poris ad illa que ad finem ducunt librum istum da-
 re: et illis qui volunt animum intendere et disce-
 dere quemadmodum oporteat instituire mores
 que secundum legem domini proposituerint vitam agere.

Explicit prologus. Incipit liber Ecclesiasticus.

De trina sapientia dei et origine eiusdem. de incarnatione uerbi dei: de laude timoris domini: et quod iusticia gradus est ad sapiam. Ca. I

Omnis sapientia

a domino deo est: et cum illo
 fuit semper: et est ante eum. A-
 renam maris et pluuie guttas:
 et dies seculi quis dinumeras-
 uit? Altitudinem celi et latitu-
 dinem terre et profundum abyssus

si quis dimensus est? Sapientiam dei preceden-
 tem omnia quis inuestigauit? Prior omnium crea-
 ta est sapientia: et intellectus prudentie ab euo.
 Fons sapientie uerbum dei in excelsis: et ingres-
 sus illius mandata eterna. Radix sapientie cui
 reuelata est: et astutias illius quis agnouit? Dis-
 ciplina sapientie cui reuelata est et manifesta-
 ta: et multiplicationem ingressus illius quis in-
 telligit? Unus est altissimus: creator omnium: om-
 nipotens et rex potens et metuendus nimis ses-
 dens super thronum illius: et dominans deus
 Ipse creauit illam in spiritu sancto: et uisit et diuis-
 merauit et mensus est. Et effudit illam super om-
 nia opera sua et super omnem carnem: secundum da-
 tum suum. et prebet illam diligentibus se. Timor
 domini gloria et glorificatio et leticia et cor-
 na exultationis. Timor domini delectabit cor:

et dabit leticiam et gaudium in longitudine die-
rum. Timenti dñm bñ erit in extremis: et in
die defunctiōis sue bñdicetur. Dilectio dei ho-
norabilis sapientia: quibus aut apparuerit in
visu: diligunt eam: in visione et in agnitione
magnalium suoz. Inñitium sapientie timor do-
mini: et cum fidelibus in vulua creatus est: et
cum electis semis gradis: et cum iustis et fide-
libus agnoscit. Timor dñi scientie religiositas
Religiositas custodiet et iustificat cor: iocūdi-
tatem atq; gaudium dabit. Timenti deū bene-
erit: et in diebus cōsolationis illi bñdicet.
Plenitudo sapientie timere deum: et plenitu-
do a fructib; illi. Om̄ domum illi implebit
generationibus. et receptacula a thesauris il-
lius. Corona sapientie timor dñi: replēs paces
et salutis fructū: et vidit et dñm numeravit eam.
Utraq; aut sunt dona dei. Scientiā et intelle-
ctum prudentie. sapientia cōpartiet et gloriā
tenentium se exaltat. Radix sapie est timere
deum: et rami illi longevi. In thesauris sapie-
tie intellectus et scie religiositas: recreatio au-
tem p̄cōrib; sapientia. Timor dñi et pellit pec-
catum. Nam q; sine timore est: nō poterit iusti-
ficari: iracūdia em̄ animositatis illi subueriō
illius est. Usq; in tempus sustinebit patiens et
postea redditio iocūditatis. Bon; sensus vsq;
in tempus abscondet verba illi: et labia multo-
rum enarrabunt sensum illi. In thesauris sa-
pientie significatio discipline. recreatio autez
peccatori cultura dei. Fili; cupiscens sapiam
cōserua iusticiam: et de; p̄bebit illam tibi. Sa-
pientia em̄ et disciplina timor dñi. et qd bñpla-
citur est illi. fides et mānietudo et adimplebit
thesauros illius. Cōtumax nō sis. et incredibi-
lis timor dei: et ne accesseris ad illum duplici
corde. Ne fueris hypocrita in cōspectu hoim
et nō scandalizeris in labijs tuis. Attende in
illis ne forte cadas et adducas aie tue in bono-
rationez: et reuelat de; absconsa tua: et in me-
dio synagoge elidat te. qm̄ accessisti maligne
ad dñm. et cor tuum plenum est dolo et fallacia
C. L. S. Accedentem ad seruitutē dei excitat
ad iusticiam et amorem. ad humilitatem: intel-
lectum et patientiam. timētes deū excitat ad
credendum: sperandum et diligendum. q; dñs
sperantes in se non confundit: nō dereliquit:
nō despicit. Ne duplici corde. ne dissolutis cor-
de. ne impatienti. de timētibus deum: et agen-
tibus penitentiam.

Ca. II

His accedēs ad seruitutem dei: sta
in iusticia et in timore: et p̄para ani-
mam tuā ad temptationem. Depri-
me cor tuum et sustine: et inclina au-
rem tuam et suscipe verba intellect;. et ne festi-
nes in tempus obductionis. Sustine sustenta-
tiones dei: cōiungere deo et sustine: vt crescat
in nouissimo vita tua. Om̄e quod tibi app̄tet
tum fuerit accipe et in dolore sustine: et in hu-
militate tua patientiā habe: qm̄ in igne p̄bat

aurum et argentum: boies vero receptibiles
in camino bñdictionis. Crede deo et recupe-
rabit te: et dirige viam tuā et spera in illum.
Serua timorem illi. et in illo veterasce. Me-
tuentes dñm sustinete miam ei: et nō desle-
ctatis ab illo ne cadatis. Qui timetis dñm cre-
dite illi: et nō euacuabitur merces vestra. Qui
timetis dñm sperate in illum: et in oblectatio-
nem veniet vobis mīa. Qui timetis dñm dili-
gite illum: et illuminabunt corda vestra. Respi-
cite filij nationes hoim: et scitote q; nullus spe-
rauit in dñm: et cōfusus est. Quis em̄ permāsit
in mandatis eius: et derelict; est? Aut quis in-
uocauit eū: et desperit illum? Om̄ plus et mise-
ricors est deus: et remittit in die tribulatiōis
peccata: et p̄tector est omnibus ex̄rentibus se
in veritate. Ne duplici corde et labijs sceleris
et manibus male facientib;: et peccatori terrā
ingredienti duab; vijs. Ne dissolutis corde: q;
nō credunt deo: et ideo nō p̄tgentur ab eo.
Ne bis q; pdiderūt sustinentiam: et qui dereli-
querunt vias rectas: et diuerterūt in vias pra-
uas. Et qd faciet euz inspicere cepit dñs. Qui
timēt dñm nō erunt incredibiles verbo illius
et q; diligunt illū p̄seruabunt verbū illi. Qui
timēt dñm inq̄rent que bñplacita sunt ei: et
qui diligunt eū replebunt lege ipsius. Qui ti-
ment dñm p̄parabunt corda sua: et in cōspectu
illius sanctificabunt aias suas. Qui timēt do-
minum custodiūt mādata ei. et patientiā ha-
bebit vsq; ad inspectionē illius: dicētes. Si
p̄niam nō egerim;: incidemus in man; dñi: et
nō in manus hoim. Scdm̄ em̄ magnitudinez
illius sic et misericordia illius cum ipso est.
C. L. S. De parentib; honoradis duplici bo-
nore. de bñdictione et maledictiōe patris et ma-
tris. de mānietudine et humilitate. de sobrieta-
te sapientie. de malicia cordis: et de corde sa-
pientis.

Ca. III

His sapientie ecclia iustor: et natio il-
lorum obedientia et dilectio. Iudiciū
patris audite filij: et sic facite vt salu-
sitis. De; em̄ honorauit p̄ez in filijs
et iudiciū m̄ris ex̄rens firmavit in filios.
Qui diligit deū exorabit p̄ pctis: et p̄tinebit se
ab illis: et in orōne d̄ez exaudiet. et sicut qui
thesaurizat. ita et q; honorificat m̄rez suā. Qui
honorat p̄em suum iocūdabit in filijs: et in die
orationis sue exaudietur. Qui honorat patres
suum vita viuet longiore. et q; obedit patri re-
frigerabit matrem. Qui timet dñm honorat
parentes: et quasi dñs seruet bis q; se genue-
runt in opere et sermone et omi paciētia. Ho-
nora patrem tuū vt supueniat tibi bñdictio a
deo: et bñdictio illius in nouissimo manet. Be-
nedictio patris firmat domos filiorum. male-
dictio autem matris eradicat fundamēta. Ne
glorieris in cōtumelia patris tui. nō em̄ est tibi
gloria: sed cōfusio. Gloria em̄ hominis et ho-
nore patris sui: et dedecus filij pater sine ho-
nore. Fili; suscipe senectam patris tui: et nō cō-

Dij

Ecc. et. b
Mat. xv. b
I. vii. c

patris et

tristes eum in vita illius. et si defecerit sensu: ve-
niam da. et ne spernas eum in tua virtute. Elemo-
syna enim patris non erit in oblivione. Nam pro peccato
matris restituens tibi bonum: et in iusticia edifica-
bitur tibi. et in die tribulationis commemorabitur
tui. et sicut in sereno glacies soluetur peccata tua
quod male fame est qui derelinquit patrem. et est ma-
ledictus a deo qui exasperat matrem. Fili in ma-
suetudine opera tua perfice: et super hominum gloriam di-
ligeris. Quanto magnus es humilia te in om-
nibus. et coram deo inuenies gratiam: quoniam ma-
gna potentia dei solius: et ab hominibus honoratur.
Altiora te ne quesieris: et fortiora te ne scruta-
tus fueris: sed que precepit tibi deus: illa cogita sp-
et in pluribus operibus eius ne fueris curiosus.
Non est enim tibi necessarium ea que abscondita sunt
videre oculis tuis. In superuacuis rebus noli
scrutari multipliciter: et in pluribus operibus eius
non eris curiosus. Plurima enim super sensum hominum
offensa sunt tibi. Multos enim supplantauit suspi-
tio illorum: et in vanitate detinuit sensus illorum.
Eorum durum habet male in nouissimo: et qui amat pe-
riculum in illo peribit. Eorum ingrediens duas vias
non habebit successus: et prauum cor in illis scan-
dalizabit. Eorum nequam grauabit in doloribus: et
peccator adhaeret ad peccatum. Synagoge super
bonum non erit sanitas: frutex enim peccati eradica-
bitur in illis: et non intelliget. Eorum sapiens intel-
liget in sapientia. et auris bona audiet cum omni
concupiscentia sapientia. Sapiens cor: et intelligi-
bile abstinebit se a peccatis: et in operibus iusticie
successus habebit. Ignem ardere et inquit aqua
et elemosyna resistit peccatis: et deus prospector est
eius qui reddit gratiam. Meminit in posterum
et in tempore casus sui inueniet firmamentum.

C. L. S. Oculus non debet auerti a paupere: nec
eius elemosyna defraudari. de mansuetudine
et misericordia erga pauperes: de studio sapie-
tie et fructu studii eius. de obseruando tempo-
re ad loquendum. de certando pro iusticia. de man-
suetudine et misericordia ad domesticos. III

Hil elemosynam pauperis ne defrau-
des: et oculos tuos ne transuertas a
paupere. Animam esurientem ne despe-
reris: et non exasperes pauperem in in-
opia sua. Eorum inopis ne affligeris: et non protra-
has datum angustiati. Rogationes contribu-
lati ne abijcias: et non auertas faciem tuam ab
egeno. Ab inope ne auertas oculos tuos pro-
pter iram: et non relinquant querentibus tibi
retro maledicere. Maledicentis enim tibi in
amaritudine anime exaudietur deprecatio illi-
us: exaudiet autem eum qui fecit illum. Eorum gre-
gationi pauperum affabile te facito et presby-
tero humilia animam tuam: et magnato humilia caput
tuum. Declina pauperi sine tristitia aurem tuam,
et redde debitum tuum. et responde illi pacifice in
mansuetudine. Libera eum qui iniuriam patit-
tur de manu superbis: et non acide feras in anima
tua. In iudicando esto pupillis misericors ut pa-
ter: et pro viro matris illorum: et eris tu velut filius

altissimi obediens: et miserebitur tui magis quam
mater. Sapientia filijs suis vitam inspirat: et
suscipit inquirentes se: et prebit in via iusticie.
Et qui illam diligit: diligit vitam: et qui vigilauerit
ad illam: complectentur placorem eius. Qui re-
nuerint illam: vitam hereditabunt: et quo in-
troibit benedicet deus. Qui seruiunt ei obse-
quentes erunt sancto: et eos qui diligunt illam
diligit deus. Qui audit illam iudicabit gentes:
et qui intuetur illam permanebit confidens. Si
crediderit ei hereditabit illam: et erunt in con-
firmatione creature illorum: quoniam in tempta-
tione ambulat cum eo: et in primis eligit eum. Lis
inorem et metum et probationem inducet super il-
lum. et cruciabit illum in tribulatione doctrine
sue donec temptet eum in cogitationibus suis
et credat anime illius. Et firmabit illum et iter
ducat directum ad illum: et letificabit illum: et de-
nudabit absconsa sua illi: et thesaurizabit super
illum scientiam et intellectum iusticie. Si autem
oberrauerit derelinquet eum: et tradet eum in
manus inimici sui. Fili conserua tempus: et deu-
ta a malo. Pro anima tua ne confundaris dice-
re verum. Est enim confusio adducens peccatum
et est confusio adducens gloriam et gratiam. Ne
accipies facies aduersus faciem tuam: nec aduer-
sus animam tuam mendacium. Ne reueraris pro-
mum tuum in casu suo: nec retineas verbum in te-
pore salutis. Non abscondas sapientiam tuam in
decore suo. In lingua enim sapientia dinoscitur.
et sensus et scientia et doctrina in verbo sensa-
ti: et firmamentum in operibus iusticie. Non con-
tradicas verbo veritatis villo modo: et de men-
dacio in eruditionis tue confundere. Non confun-
daris confiteri peccata tua: et ne subijcias te om-
ni homini pro peccato. Noli resistere contra fac-
ciem potentis: nec coneris contra ictum fulmi-
nis. Pro iusticia agonizare pro anima tua: et vis-
que ad mortem certa pro iusticia: et deus erpugna-
bit pro te inimicos tuos. Noli citatus esse in lin-
gua tua: et inutilis et remissus in operibus tuis.
Noli esse sicut leo in domo tua: euertes domesti-
cos tuos: et opprimes subiectos tibi. Non sit porre-
cta manus tua ad accipiendum et ad dandum collecta.
C. L. S. De non confidendo in diuitijs. de timen-
do dei vindictam. de pueris ad penitentiam non tar-
danda. de fugienda leuitate. de verbo dei audiendo:
et prudenter pferendo ne susurro appelleris. V

Noli attendere ad possessiones ini-
quas: et ne dixeris. est mihi sufficiens vita. Nihil enim
perderit in tempore vindicte et obdu-
rationis. Ne sequaris in fortitudine tua
concupiscentiam cordis tui: et ne dixeris. Quomodo
potui: aut quis me subijciet propter facta mea. Deus
enim vindicans vindicabit. Ne dixeris. Peccaui:
et quid mihi accidit triste? Altissimus enim est pa-
tiens redditor. De peccato peccato noli esse
ne metu. neque adijcias peccatum super peccatum: et ne
dicas. Misericordia domini magna est: multitudi-
nis peccatorum meorum miserebitur. Omnia enim et
ira ab illo cito proximant: et in peccato respicit

pncr. xxv. d

D

H

B

L

D

H

B

I. r. t. l. a

I. r. t. l. b

deut. xxxij. d
E
fra illius. Non tardes conuerti ad dominum: et
ne differas de die in diem. Subito enim ueni
et ira illius: et in tempore uindictę disperdet te
et ira illius: et in tempore uindictę disperdet te
puer. t. a
et. r. a
Noli autem esse in diuitiis iniustus. nō enim pro
derunt tibi in die obductionis et uindictę. Nō
uentiles te in oēm uentum. et non eas in oēm
uentū. et non eas in omnē uia. Sic enim omnis
peccator probatur in duplici lingua. Esto firmus
in uia domini: et in ueritate sensus tui et scien
tia: et psequatur te uerbum pacis et iusticie.
Esto mansuetus ad audiendū uerbum dei: ut in
telligas et cum sapientia pferes respōsum uer
rum. Si est tibi intellectus responde proximo
si autem sit manus tua super os tuum: ne ca
piaris in uerbo indisciplinato: et confundaris
D
Honor et gloria in sermone sensati: lingua uer
ro imprudentis subuersio est ipsius. Non appel
leris susurro in uita tua et lingua tua ne capia
ris et confundaris. Super furem enim est pfusio
et pnia: et denotatio pessima super bilinguem
susurratori autem odiū et inimicitia et ptumelia.
Iustifica puillum et maguū siliter.

Ca. V. De bilingui. de elatione in cogitatu. de
anima nequa. de sermone dulci et lingua gra
tiosa. de amicitia uera. de amico nō permanente
de excipienda doctrina sapientis. de accipien
do consilio: et inuestiganda sapientia et sequen
te utilitate et ea.

Ca. VI
Noli fieri p amico: inimicus primo.
Impropriū enim et contumeliā mal
dereditabit: et omnis peccator inuidus
et bilinguis. Non te extollas in co
gitatione anime tue uelut taurus: ne forte eli
datur uirtus tua per stulticiam: et folia tua co
medat: et fructus tuos pdat: et relinquare uelut
lignū aridū in heremo. Alia enim neq̄ disperdet
q̄ se hz: et in gaudiū inimicis dat illū: et deducet
in sortē impiorū. Uerbum dulce multiplicat amis
cos et mitigat inimicos: et lingua eucharis in
bono homine abundabit. Multi pacifici fi: tibi
bi: et consiliarius fit tibi unus de mille. Si pos
sides amicum in temptatione posside eū: et ne
facile credas ei te ipsum. Est enim amicus s̄z tps
suū: et nō pmanebit i die tribulationis. Et ē amicus
qui pueritur ad inimicitia: est amicus qui odi
um et rira et conuicia denudabit. Est aut amicus
socius mese: et non permanebit in die ne
cessitatis. Amicus si permāserit fitus erit tibi
quasi coequalis: et in domesticis tuis fiducialiter
aget. Si humiliauerit se contra te et a facie
tua abscederit se uanā hēbis amicitia bon
nā. Ab inimicis tuis separare: et ab inimicis tu
is attēde. Amicus fidelis pectio fortis: q̄ aut in
uenit illum. inuenit thesaurum. Amico fideli
nulla est comparatio: et non est digna ponde
ratio auri et argenti contra bonitatem fidei
illius. Amicus fidelis medicamentum uite et
immortalitatis. et qui metuunt dominum in
uenient illum. Qui timet deum eque habebit
amicitiam bonam: quoniam fm illum erit amicus
illius. Fili a iuuetute tua excipe doctrinā et vsq̄

ad canos inuenies sapientia. Quasi is q̄ arat
et qui seminat accede ad eam et sustine bonos
fructus illius. In ope enim ipsius e rignum la
borabis. et cito edes de generatione illius.
q̄ aspersa est nimium sapientia indoctis ho
minibus. et nō pmanebit in illa excors. Quasi
lapidis uirtus pbatio erit in illis. et nō demo
strabunt p̄cere illam. Sapientia enim doctrine
fm nomē est eius. et nō est multis manifesta.
Quibus aut cognita est pmanet vsq̄ ad cons
pectum dei. Audi fili et accipe p̄silium intelles
tus et ne abicias p̄silium meū. Inice pedes
tuos in cōpedes illius. et in torques illius collū
tuum. Subice bumerum tuū. et porta illam. et
ne accidieris uinculis eius. In omi aio tuo acce
de ad illam. et in oī uirtute tua pserua uias eius.
Inuestiga illā et manifestabit tibi. et p̄tines
factus ne derelinquas eā. In nouissimis enim
inuenies requiem in ea. et cōuertet tibi in ob
leationē. Et erūt tibi compedes eius in prote
ctionem fortitudinis. et bases uirtutis et torqs
illius in stolā glorie. Decor enim uite est in illa. et
uincula illius alligatura salutis. Stola glie in
dues eā. et coronam gratulationis impones tibi.
Fili si attēderis mihi: disces eā: et si accom
modaueris aim tuū: sapiens eris. Si inclina
ueris aure tuam excipies doctrinā. et si dilere
ris audire sapiens eris. In multitudie p̄ by
teroz prudentiū sta et sapie illoz ex corde p̄sun
gere. ut oēm narrationē dei possis audire. et p
uerbia laudis nō effugiant a te. Et si uideris
sensatū euigila ad eū. et gradus ostioz illius ex
terat pes tuus. Cogitatum tuū habe in precep
tis dei. et in mandatis illius maxime assiduus
esto. et ipse dabit tibi cor. et cōcupiscentia sapi
tie dabitur tibi.

Ca. VII
De malicijs nō faciendis. de se nō ius
tificando. et p̄matus nō querēdo. de obediēdo
d̄ ira dei memorādo. q̄liter sapiens se habeat
ad uozem. ad amicum ad filios ad seruū de pas
rentibus honorādīs et sacerdotibus. de bono
rando deo et faciēdo oblationes de mīa ad in
firmū. de memorādīs nouissimis

Ca. VII
Noli facere mala. et nō te apprehen
dent discede ab iniquo. et deficiēt ma
la abs te. Fili nō semines mala i sul
cis iniustitie et nō metes ea in sep
tuplus. noli querere ab homine ducatur. neq̄
a rege cathedram honoris. nō te iustifices an
deum. qm̄ agnito: cordis ipse est. et penes regē
noli uelle uideri sapiens. noli querere fieri ius
dex nisi ualeas uirtute irrumpere iniquitates
ne forte extrinsecas faciem potentis. et ponas
scandalum in agilitate tua. non pecces i mul
titudine ciuitatis. nec te hmitas in populum
neq̄ alliges duplicia peccata. nec enim in vno
eris immunis. noli esse pusillanims in animo
tuo. Erorare et facere elemosynam ne despicias.
ne dicas in multitudine munerum meo
rum respiciet deus. et offerente me deo altis
simo munera mea suscipiet. non irrideas bo
D iiii

E

i. Reg. xi.

D

H

B

in fine in amaritudine anime. est enim qui humiliat et exaltat circūspector deus. Noli amare mendacium aduersus fratrem tuum: neque in amicum similitudinem facias. Noli velle mentiri officium mendacium assiduitas enim illius non est bona. Noli verbosus esse in multitudine presbyterorum: et non iterum res verba in oratione tua. Non oderis laboriosa opera: et rusticationem creatam ab altissimo. Non te reputes in multitudine indisciplinatorum. **N**emento ire: quoniam non tardabit. Humilia valde spiritum tuum. quoniam vindicta carnis impium ignis et vermis. Noli preuaricari in amicum pecuniam differentem. neque fratrem charissimum auro spreueris. Noli discedere a muliere sensata et bona quas sortitus es in timore domini gratia enim verecundie illius super aurum. Non ledas seruum in veritate operantem: neque mercenarium dantem animam suam. **S**eruus sensatus sit tibi dilectus quasi anima tua. non defraudes illum libertate. neque in opem derelinquas illum. Pecora tibi sunt: attende illis: et si sunt vitiosa perseverent apud te. Si filii tibi sunt: erudi illos et curua illos a puericia eorum. **F**ilie tibi sunt: sua corpora illarum. et non ostendas bilarem faciem tuam ad illas. Trade filiam: et grāde opus feceris: et homini sensato da illam. Mulier si est tibi secundum animam tuam: non proicias illam. et odibili non credas te in toto corde tuo. **H**onora patrem tuum: et gemitus matris tue ne obliviscaris. **N**emento quoniam nisi per illos natus non fuisset: et retribue illis quomodo et illi tibi. In tota anima tua time deum. et sacerdotes illius sanctifica. In omni virtute dilige eum qui te fecit: et ministros eius ne derelinquas. **H**onora deum ex tota anima tua: et honorifica sacerdotes. et purga te cum brachijs. Da illis partem sicut mandatum est tibi primitiarum et purgationis: et de negligentia tua purga te cum paucis. Datum brachiorum tuorum: et sacrificium sanctificationis offeres domino et iustitia sanctorum: et pauperi porrige manum tuam ut perficiatur propitiatio et benedictio tua. gratia datus in conspectu omnis viventis. et mortuo non prohibeas gratiam. Non desis plorantibus in consolatione: et cum lugentibus a bula. Non te pigeat visitare infirmum: et bis enim in dilectione firmaberis. In omnibus operibus tuis memorare novissima tua: et in eternum non peccabis.

CL. S. De non litigando cum fortiori. de malis vitandis. de non spernendis peccatis. de non gaudente de morte inimici. de non spernendo verba sapientum. de voto moderando. de declinando ab hominibus malis. **Ca. VIII**

Non litiges cum boie poteste: ne forte incidas in manus illius. Non contendas cum viro locuplete: ne forte contra te constituat litem tibi. Multos enim perdidit aurum et argentum: et usque ad cor regum extendit et conuertit. Non litiges cum boie linguato. et non strues in ignem illi ligna. Non communices boi indocto ne male de progenie tua loquat. Ne despicias hominem auertentem se a peccato: neque improperes ei. **N**emento quoniam omnes in corruptione sumus. Ne sper-

nas hominem in sua senectute: et effi et nobis se nescunt. Noli de mortuo inimico tuo gaudere. sciens quoniam omnes morimur: et in gaudium volumus venire. Ne despicias narrationem presbyterorum sapientium: et in puerbis eorum conuersare. Ab ipsis enim disces sapientiam et doctrinam intellectus: et seruire magnatis sine querela. Non te pretereant narratio sanctorum: ipsi enim didicerunt a patribus suis. Quoniam ab ipsis disces intellectum: et in tempore necessitatis dabis responsum. Non incedas carum bones peccatorum arguens eos: et ne incedaris flamma ignis peccatorum illorum. Ne contra faciem stes contumeliosus: ne sedeas quasi insidiator ouis tui. Noli fenerari homini fortiori te. quod si feneraueris quoniam perditum habe. Non spondeas super virtutem tuam. quod si sponderis quoniam restituens cogita. Non iudices contra iudicem: quoniam secundum quod iustum est iudicat. **E**um audace non eas in via: ne forte grauet mala sua te. **A**pse enim secundum voluntatem suam vadit: et simul cum stulticia ipseus pises. **E**um iracundo non facias ritam et cum audace non eas in desertum: quoniam quasi nihil est ante illum sanguis: et ubi non est adiutorium elidet te. **E**um fatuus pro filium non habeas: non enim poterunt diligere nisi que eis placent. **E**orum extraneo ne facies pro filium. nescis enim quid pariet. Non omni homini cor tuum manifestes: ne forte iherat tibi gratiam falsam: et conuicietur tibi.

CL. S. De vitandis periculis pudicitie. de amico antiquo. de non celando gloriam iniquorum. de non frequentando principem et conuictu bonorum. quod bono litigiosus est terribilis in sua ciuitate. **Ca. IX**

Non zeles mulierem finis tui: ne ostendat super te malitiam doctrine neque. Non des mulierem potestatem anime tue: ne ingrediat in virtute tua: et confundaris. **N**e respicias mulierem multivolam: ne forte incidas in laqueos illius. **E**um saltatrice ne assiduus sis nec audias illam: ne forte peas in efficacia illius. **V**irginem ne respicias: ne forte scandalizeris in decore illius. Ne des fornicarijs animam tuam in villo ne perdas te et hereditatem tuam. Noli circūspicere in vicinis ciuitatis. nec oberraueris in plateis illius. Auerte faciem tuam a muliere compta: et ne circūspicias speciem alienam. **P**ropter spem mulierum multi perierunt: et hoc cupiditatem quasi ignis exardescit. **O**mnis mulier que est fornicaria quasi stercus in via ab omnibus pretereuntibus conculcabitur. **S**peciem mulieris aliene multi ammirati. reprobis facti sunt. colloquium enim illius quasi ignis exardescit. **E**um aliena muliere non sedeas omnino: nec accubas cum ea super cubitum: et non alterceris cum illa in vino. ne forte declinet cor tuum in illam et sanguine tuo labaris in perditionem. **N**e derelinquas amicum antiquum: nouus enim non erit si nullis illi. **V**inum nouum amicus nouus. **V**eterascat et cum suauitate bibas illud. Non zeles gloriam et opes peccatoris non enim scis que futura sit illius subuersio. Non placeat tibi iniuria iniustorum. sciens quoniam usque ad inferos non placebit impius. **L**onge abesto ab homine preteb habente occidendi. et non suspicaberis timore

8. rrv. d

8

8. rrv. d

8

8. rrv. d

8

8

8

8

8

8. rrv. d

8

8

8

mortis. Et si accesseris ad illum: noli aliquid committere: ne forte auferat vitam tuam. Communionem mortis scito quoniam in medio laqueorum ingredieris: et super dolentium arma ambulabis. Secundum virtutem tuam caue te a proximo tuo: et cum sapientibus et prudentibus tracta. Viri iusti sint tibi conuivae: et in timore dei sit tibi gloriatio. et in sensu sit tibi cogitatus dei: et omnis enarratio tua in preceptis altissimi. In manu artificum opera laudabatur et principes populi in sapientia sermonis sunt: in sensu vero seniorum verbum. Terribilis est in civitate sua homo linguosus et temerarius in verbo suo odibilis erit.

Ca. X. De iudicibus et regibus. detestatio avaricie et superbie. de laude timoris domini. de seruo sensato. in labore proprii operis non est laudandum. de honoranda anima sua. de gloria in tribulatione.

Ridet sapiens iudicabit populum suum et principat' sensati stabiliis erit. Secundum iudicem populi: sic et ministri eius. et qualis rector est civitatis: tales et inhabitantes in ea. Rex insipiens perdet populum suum. et civitates inhabitabunt per sensum prudentium. In manu dei potestas terre: et execrabilis omnis iniquitas gentium. et vilem rectorem suscitabit in tempus super illam. In manu dei potestas hominis: et super faciem scribe imponet honorem suum. Omnis iniurie proximi ne memineris: et nihil agas in operibus iniurie. Odibilis coram deo est et hominibus superbia. et execrabilis omnis iniquitas gentium. Regnum a gente in gentem transfertur propter iniusticias et iniurias et contumelias ac diversos dolos. Avaro autem nihil est scelestius. Quid superbis terra et cinis? Nihil est iniquius quam amare pecuniam. Hic enim et animam suam venalem habet quam in vita sua profecit in finem suam. Omnis poteratus brevis vita: languor prolixior gravat medicum. Breve languorem precidit medicus. sicut et rex hodie est: et cras morietur. Eum enim morietur homo: hereditabit serpentes et bestias et omnes. In initium superbie hominis apostatare a deo. quam ab eo qui fecit illum recessit cor eius: quam in initium omnis peccati est superbia. Qui tenuerit illam adimplebitur maledictis. et subvertet eum in finem. Propterea et honoravit dominus conuivias malorum: et destruxit eos usque in finem. Sedes ducum superborum destruxit deus: et sedere fecit mites pro eis. Radices gentium superbarum arefecit deus: et plarabit humiles et ipsi gentibus. Terras gentium evertit dominus. et perdidit eas usque in fundamentum. Arefecit deus ex ipsis et disperdidit eos. et cessare fecit memoriam eorum a terra. Memoriam superborum perdidit deus: et reliquit memoriam humilium sensu. Non est creata hominibus superbia: neque iracundia nationi miserum. Semel hominem honorabitur hoc quod timet deum. semel autem hoc et honorabitur hoc quod preterit mandata domini. In medio fratrum rector: illorum in honore: et qui timet dominum erunt in oculis illius. **Blia**

divitum honoratorum. et pauperum timor dei est. Non despiciere hominem iustum pauperem. et non magnificare virum peccatorem divitem. Magnus est iudex et potens est in honore. et non est maior illo qui timet deum. Servus sensato liberi serviet et vir prudens et disciplinatus non murmurabit correptus. et inscius non honorabitur. Noli extollere te in faciendo opere tuo. et noli curari in tempore angustie. Melior est qui operatur et abundat in omnibus. quam qui gloriatur et eget pane. Fili in mansuetudine serva animam tuam. et da illi honorem secundum meritum suum. Peccantem in animam suam quis iustificabit. Et quis honorificabit et honorantem animam suam. Pauper gloriatur pro disciplina et timorem suum. et est homo qui honorificatur propter substantiam suam. Qui autem gloriatur in paupertate. quam tomagis in substantia. Et qui gloriatur in substantia: paupertatem vereatur.

Ca. XI. Quod sapia exaltat. non est iudicandum ex apparentia de homine. de honore. de iudicio temerario. de non querendis divitiis. quod deus bone stat pauperem et premiatur. de memoria multorum in diebus bonis. de cavendis insidiis dolosi et pestiferi.

Sapientia humiliati exaltabit caput illius. et in medio magnatorum: sedere illum faciet. Non laudes virum in specie sua. neque spernas homines in visu suo brevis in volatilibus avis et in initium dulcoris huius fructus illius. In vestitu ne glories unquam: nec in die honoris tui extollaris. Quia mirabilia opera altissimi solius. et gloriosa et abscondita et inuisa opera illius. Multi tyranni sederunt in throno. et insuspiciens portavit diadema. Multi potentes oppressi sunt valide. et gloriosi traditi sunt in manus alterorum. Priusquam interrogares ne vituperes quemquam et cum interrogaveris: corripe iuste. Priusquam audias ne respondeas verbum. et in medio seniorum ne adicias loquium. De ea re que te non molestat ne ceteris et in iudicio peccantium ne confisitas. Fili ne in multis sint actus tui et si dives fueris non eris immunis a delicto. Si enim securus fueris non apprehendes. et non effugies si percurreris. Est homo laborans et festinans et dolens impius et tantomagis non abundabit. Est homo marcidus egens recuperatione. plus deficiens virtute et abundans paupertate. et oculus dei respicit illum in bono. et erexit eum ab humilitate ipsius. et exaltauit caput eius. et mirati sunt in illo multi et honoraverunt deum. Bona et mala. vita et mors. paupertas et honestas a deo sunt. Sapia disciplina et scia legis apud dominum: dilectio et vis honorum apud ipsum. Error et tenebre peccatoribus concreta sunt. qui autem exultant in malis. consenescent in malo. Datio dei permanet iustis. et perfectus illius successus habet in eternum. Est qui locupletatur parce agendo. et hec est pars mercedis illius in eo quod dicit. inveni requiem mihi. et nunc manducabo de bonis meis solus. et nescit quod tempus pretereat illum: et mors appropinquet. et relinquat omnia alios. et morietur. **Sta in testamento tuo. et in illo**

Prou. xvij. a

Prou. xxi. b

I. xix. b

A

Pue. xvij. .

B

E

colloquere. et in ope mādatorū tuorū veterasce
 Ne manseris in operibus peccōrū. Confide au-
 tem in deo et mane in loco tuo. Facile est em̄
 in oculis dei subito honestare pauperē. Bñdī-
 ctio dei in mercede sustinet festinat. et in honore
 veloci p̄cessus illi fructificat. Ne dicas. quid
 est mihi opus. et q̄ erunt mihi ex hoc bona. Ne
 dicas. Sufficiens mihi sum. et qd̄ ex hoc pes-
 simabo. In die bonorū ne immemor sis malorū
 et in die malorū ne immemor sis bonorū. qm̄ fa-
 cile est coram deo in die obitū retribuere vni-
 cuiq̄ s̄m vias suas. Malicia ore obliuionē facit
 luxurie magne. et in fine hominis denudatio
 operū illius. Ante mortē ne laudes boīes quē
 qm̄ in filiis suis agnoscit vir. Nō oēm boīes
 inducas in domū tuam. multe em̄ sunt insidie
 dolosi. Sicut em̄ eructant p̄cordia ferentium.
 et sicut p̄dit inducitur in caueā. et vt caprea in
 laqueū: sic et cor supborum et sicut p̄spectorū vi-
 dens casum p̄imi sui. Bona em̄ in mala con-
 uertens insidiat. et in electis imponet maculā
 et scintilla em̄ vna auget ignis. et ab vno dolo
 so auget sanguis. homo vero peccōrū sanguini in-
 fidiat. Attende tibi a pestifero. fabricat em̄
 mala. ne forte inducat sup te subannationem
 in p̄petuum. Admitte ad te alienigenā. et sub-
 uerter te in turbine. et abalienabit te a vijs
 proprijs.

¶ De discretione dādi elemosynam. de
 amicis et inimicis difficile cognoscēdis .XII

S benefeceris scito cui feceris. et erit
 gratia in bonis tuis multa. Bñfac ius-
 to et inuenies retributionē magnā
 et si nō ab ip̄o certe a dño. Nō est enī
 ei bene q̄ assidens est in malis. et elemosynas
 nō danti. qm̄ et altissim⁹ odio habet peccōres. et
 misertus est penitentibus. Da misericorditer
 et ne suspicias peccatorē: et impijs et peccatorib⁹
 reddet vindictam: custodiēs eos in diē vindi-
 ctę. Da bono et nō receperis peccatorē. Bene-
 fac humilī: et nō dederis impio. Prohibe panes
 illi dare. ne in ip̄is potentior te sit. Nam dupli-
 cia mala inuenies in oibus bonis quecūq̄ fe-
 ceris illi. qm̄ et altissimus odio habet pecca-
 tores: et impijs reddet vindictas. Nō agnosce-
 tur in bonis amicus: et nō abscondet in malis
 inimicus. In bonis viri inimici illius: in tristi-
 cia et in malicia illius amicus agnitus est. Nō
 credas inimico tuo in eternum. Sicut em̄ era-
 mentum eruginat nequicia illius. Et si humi-
 liatus vadat curuus: abice aīm tuum: et custo-
 di te ab illo. Nō statues illum penes te: nec se-
 deat ad dexteram tuam. ne conuersus stet in
 loco tuo: ne forte p̄uersus in locum tuum inq̄-
 rat cathedram tuā: et in nouissimo cognoscas
 verba mea: et in sermonib⁹ meis stimuleris.
 Quis miserebit incātorā serpente percus-
 so: et oibus q̄ appropriāt bestijs. Sic et q̄ comi-
 tatur cū viro iniquo. et obuolūt⁹ est in peccis ei⁹
 Una hora tecum p̄manebit. Si aut̄ declinaue-

ris nō supportabit. In labijs suis indulcat in-
 micus. et in corde suo insidiat vt subuertat te i
 foueam. In oculis suis lachrymas inimicus.
 et si inuenerit tps nō satiabitur sanguine. et si
 incurrerint tibi mala: inuenies eum illic p̄ios
 rem: et quasi adiuuās suffodiet plantas tuas.
 Caput suū mouebit et plaudebit manu: et mul-
 ta suspirans cōmutabit vultum suum.

¶ Nō est habenda societas cum diuiti-
 bus et superbis. qualiter diuites p̄cipiūt pau-
 peribus: et multis adulantur. ¶ Ca. XIII

Qui tetigerit picem: inq̄nabit ab ea. et
 qui cōcauerit superbo indnet super-
 biam. Pondus sup se tollit q̄ honestio-
 ri se cōicat. Et ditiori te ne soci⁹ fue-
 ris. Quid cōicabit cacabus ad ollam. Qñ em̄
 se colliserint p̄fringet. Diues iniuste ager et fre-
 mebit. pauper aut̄ lesus tacebit. Si largitus
 fueris assumet te. et si nō habueris: dereliquet
 te. Si habes cōiuet tecum: et euacuabit te: et
 ip̄e nō dolebit super te. Si necessarius illi fue-
 ris: supplantabit te. et subidens spem dabit:
 narrans tibi oīa bona. et dicet. qd̄ opus est tibi
 et confundet te in cibus suis. Donec te erina-
 niat bis et ter: et in nouissimo deridebit te. N
 Postea videns derelinquet te: et caput suū mo-
 uebit ad te. Humiliare deo et expecta manus
 eius. Attende ne seduc⁹ in stulticia humili-
 ris. Noli esse humilis in sapientia tua: ne hūi-
 liatus in stulticia seducaris. Aduocat⁹ a potē-
 tiore discede. ex hoc em̄ magis te aduocabit.
 Ne improbus sis ne impingaris. et ne lōge sis
 ab eo: ne eas in obliuionē. Ne retineas ex eo
 loqui cum illo: ne credas multis verbis illius
 Ex multa em̄ loquela temptabit te. et subidēs
 interrogabit te de absconditis tuis. inimicus
 animus illius p̄seruabit verba tua. et nō par-
 cet de malicia et de vinculis. Caue tibi et atten-
 de diligenter auditui tuo. qm̄ cui subuersione
 tua ambulas. Audiens vero verba illa quasi i
 somnis vide et vigilabis. Omni vita tua dili-
 ge deum et inuoca illum in salute tua. Omne
 animal diligit simile sibi: sic et omis homo pro-
 ximus sibi. Omis caro ad similes sibi cōiunge-
 tur: et omis homo simili sui sociabit. Sicut cōi-
 cabit lupus agno aliquādo: sic peccator iusto.
 Que cōicatio sancto homini ad canem: aut q̄
 pars bona diuiti ad pauperē. Venatio leonis
 onager in beremo sic et pascua diuitū sūt pau-
 peres. Et sicut abominatio est superbo humi-
 litas: sic et execratio diuitis pauper. Diues cō-
 motus cōfirmatur ab amicis suis. humilis an-
 tem cum ceciderit expellet et a notis diuiti de-
 cepto multi recuperatores. Locutus est super-
 ba: et iustificauerunt illum. Humilis decept⁹
 est: in super et arguitur. Locutus est sensate: et
 non est datus ei locus. Diues locut⁹ est. et om-
 nes tacerunt. et verbum illius vsq̄ ad nubes
 p̄ducent. Paup locut⁹ est et dicit. Quis est hic
 Et si offenderit: subuertēt illū. Bona est substā-
 tia cui nō est peccm̄ in cōscientia et nequissima

f. xviii. c

d

+ 11

a

b

e

f. xviii. b

d

f. xviii. c

f. xviii. d

f. xviii. e

f. xviii. f

Esai
 Jacobi
 i. petri

f. xviii. a
 et. i. m. a

paupras in ore impij. Cor boīs imutat faciē illius siue i bona siue i mala. Vestigiū cordis boni et faciē bonā difficile inuenies: et cuius labore. **CL. S.** De eo q̄ nō offendit verbo. detestatur pestē auaricie. monet bñfacere offerēdo deo. et dare et mediari qm̄ mors nō tardat de britudine viri morantis in sapientia. **Ca. XIII**

Beatus vir qui nō est lapsus verbo ex ore suo et nō est stimulat⁹ tristitia delicti. Felix q̄ nō habuit animi sui tristitiam: et nō excidit a spe sua. Viri cupido et tenaci sine rōe est suba. et boi linido ad qd̄ aurum. Qui aceruat ex animo suo iniuste alijs cōgregat: et in bonis illi⁹ ali⁹ lururiabit. Qui sibi neq̄ est: cui ali⁹ bon⁹ erit. Et nō iocūdabit in bonis suis. Qui sibi inuidet nihil est illo nequius. et hec redditio est malicie illi⁹ et si benefecerit: ignoranter et nō volens facit. et in nouissimo manifestat maliciā suā. Neq̄ est ocul⁹

linidi: et auertens faciē suā: et despiciens aiām suā. Insatiabilis oculus cupidī in pre iniquitatibus: nō satiabitur donec cōsummat arefaciens aiām suā. Oculus malus ad mala. et non satiabitur pane indigens et in tristitia erit super mensam suā. Fili si habes benefac tecū: et deo dignas oblatōes offer. **Demor:** esto qm̄ mors nō tardat: et testamentū inferorū: q̄ demonstratum est tibi. Testamentū em̄ bui⁹ mūdī morte mouetur. **Ante mortē benefac amico tuo: et in vires tuas expo:rigens da paup̄i.** Nō defrauderis a die bono: et pericula bone diei nō te preteat. Nōne alijs relinques dolores et labores tuos. In diuisione sortis da et accipe: et iustifica animā tuā. **Ante obitū tuū opare iusticiam qm̄ nō est apud inferos inuenire cibū.** **Dis ca**

ro sicut fenū veterascet et sicut foliū fructificās in arbore viridi. Alia generant et alia desiciūt sic generatio carnis et sanguinis. alia finit et alia nascit. **Omne opus corruptibile in fine deficiet: et q̄ illud operat⁹ ibit cū illo.** Et omne opus electū iustificabit. et qui operat⁹ illud honorabitur in illo. **Beatus vir qui in sapientia morabitur et q̄ in iusticia sua meditabit. et i sensu suo cogitabit circūspiciōne dei.** Qui cogitat vias illius in corde suo. et in absconditis suis intelligēs vadens post illā quasi inuestigator et in vijs illius cōsistens. Qui respicit p̄ fenestras illius et in ianuis illius audiens. Qui req̄escit iuxta domus illius: et in parietibus illi⁹ figens palum. **Statuet casulam suā ad man⁹ illi⁹: et req̄escet in casula illi⁹ bona p̄ eū.** **Statuet filios suos sub tegmine illius et sub ramis eius morabit. Proteget sub tegmine illi⁹ a seruoze: et in gloria eius requiescet.**

CL. S. Laus viri timentis deum. q̄ bona nostra a deo sunt. mala nostra non sunt vllipendenda.

Ca. XV
Qui timet deum faciet bona. et qui cōtinens est iusticie apprehendet. illam et obuiabit illi quasi mater honorificata et quasi mulier a virginitate suscipiet illū. Cibabit illū pane vite et intellectus et aqua sapientie salutaris potabit illū. Et firmabitur in illo et nō flectetur: et cōtinebit illū et nō confundet. et exaltabit illū apud primos suos. et in medio ecclesie aperiet os eius. et adimplebit eū spū sapientie et intellectus. et stolagie vestiet illū. **Jocūditarē et exultationez** thesaurizabit sup̄ illū et nomie eterno hereditabit illū. **Hoies stulti nō apprehendēt illū. et homines sensati obuiabūt illi.** **Hoies stulti nō vident eam: longe em̄ abest a superbia et dolo.** **Viri mendaces nō erūt illius memores. et viri veraces inuenient in illa et successus habebūt vsq̄ ad inspectionē dei.** **Non est speciosa laus in ore peccatoris: q̄ nō est a domo missus: qm̄ a deo p̄fecta est sapiētia.** **Sapiētie em̄ dei altabit laus: et in ore fideli abundabit. et dñator dabit eā illi.** **Nō dixeris p̄ deus abest q̄ enim odit ne feceris. Nō dicas. ille me implanauit. nō ei necessarii sunt ei hoies impij.** **Omne execratiōnem erroris odit dñs: et nō erit amabile timētibus eum.** **Deus ab initio cōstituit hominem: et reliquit illū in manu cōsiliū sui.** **Adiecit mandata et hcepta sua. Si volueris mādata cōseruare cōseruabunt te: et in p̄petuū fidē placitaz seruare.** **Apposuit tibi aquam et ignem ad qd̄ volueris porrige manus tuā. Ante boiem vitaz et mors: bonū et malū. Qd̄ placuerit ei dabit illi: qm̄ multa sapientia dei et fortis in potentia: videns omēs sine intermissione. Oculi dñi ad timentes eum: et ipse agnoscit oēm operā hominis. Nemini mandauit impie agere: et nemini dedit spaciū peccandi. Nō enim cōcupiscit multitudinem filiorū infidelium: et inutilium.**

CL. S. Non iocundandus de filijs impijs. de igne vltionis dñi sicut in vno ita et in multis.

Capitulum XVI
Ne iocunderis in filijs impijs si multiplicentur: nec oblecteris super ipsos si non est timor dei in illis. Non credas vite illorum. et ne respereris in labores eorum. **Melior est enim vnus timens deum: q̄ mille filij impij.** **Et vtile est mori sine filijs: q̄ relinquere filios impios.** **Ab vno sensato inhabitabitur patria. et a tribus impijs deseretur.** **Multa talia vidit oculus meus: et fortiora horum audiuit auris mea.** **In synagoga peccantium exardebit ignis: et in gente incredibili exardescet ira.** **Non exorauerunt pro peccatis suis antiqui gigantes: qui destructi sunt confidentes sine virtuti. et non pepercit p̄grinationi illorum sed percussit eos et execratus est eos p̄ superbiaverbi illorum.** **Non misertus est illis gentem totam perdēs et exolentes se in peccatis suis.** **Et sicut sexcenta milia peditum qui congregati sunt in duricia cordis sui et si vn⁹ fuisset ceruicatus mirum si fuisset immunis.** **Misericordia enim et ira est cum illo potens exoratio et effundens iram.** **Secundum misericordiam suam: sic corre-**

B

E

Mat. xix. c

D

E

B

E. v. b

erit illius: boiem s̄m opa sua iudicat. Non effu-
giet in rapina pctō: et nō retardabit sufferē-
tia misericordiam facientis. Oīs misericordia
faciet locū vnicuiq; s̄m meritū operū suoz. et
s̄m intellectū peregrinatōis ipsius. Nō dicas.
A deo abscondar. et ex summo quis mei memo-
rabitur. In populo magno nō agnoscar. Que
est em̄ aīa mea in tam immensa creatura? Ec-
ce celum et celi celoz: abyssus et vniuersa terra
et que in eis sunt in cōspectu illius cōmouebū-
tur montes simul et colles et fundamenta ter-
re: et cū cōspexerit illa de⁹ terre more cōcutien-
tur. Et in oībus his insensatum est cor et omne
cor intelligitur ab illo et vīa illi⁹ q̄s intelligit?
Et pcella quā nec oculus vidit boīs? Nam plu-
rima illius opa sunt in abscondis sed opa iusti-
cie eius quis enunciat: aut quis sustinebit?
Longe em̄ est testamentū a quibusdā: et inter-
rogatio boīm in p̄summatōe est. Qui minora
tur corde cogitat inania: et vīr imprudēs et er-
rās cogitat stulta. Audi me fili et discite discipli-
naz sensus: et in p̄bis meis attende in corde tuo:
et dicā in eq̄tate disciplinā. et scrutabor enarra-
re sapientiam et in p̄bis meis attende in corde
tuo. et dico in eq̄tate spūs. virtutes quas posu-
it de⁹ in opera sua ab initio: et in veritate enun-
cio sciam ei⁹. In iudicio dei opa ipsius ab ini-
tio. et ab institutione boīm ipsoz distincti ptes
illoz. et initia eoz in gentib⁹ suis. Quasi inef-
num opa illoz: nec esurierūt nec laborauerunt
et nō desiterūt ab opibus suis. Unusquisq; p̄-
ximū sibi nō angustiabit vsq; in eternū. Nō sis
incredibilis verbo illius. Post hec de⁹ in terrā
resperit et impleuit illā bonis suis. Anīa autē
omnis vitalis denunciavit ante faciem ipsius
et ipsa iterū reuersio illoz.

¶ L. S. q̄ nullus a cognitione dei abscondi-
tur. q̄ em̄ boiem creauit et p̄ natōes distinctit et
rectores dedit. sine intermissione ad eos resp̄-
cit. de elemosyna. de penitentia et confessione
non tardanda.

Ca. XVII

Deus creauit de terra boies et s̄m ima-
ginem suam fecit illū. Et iterū cōuer-
tit illum in ipsam: et s̄m seuestiuit illū
virtute. Numerus dieruz et t̄pus de-
dit illi: et dedit illi p̄tatem eoz q̄ sunt sup̄ terrā
Posuit timorē illius sup̄ oēm carnem. et dñat⁹
est bestiarū et volatiliū. Creauit ex ipso ad-
iutorū simile sibi p̄siliū et linguā et oculos et au-
res et cor dedit illis excogitandis: et disciplina i-
tellectus repleuit illis. Creauit illis scientiam
spūs sensu impleuit cor illoz: et mala et bona ostē-
dit illis. Posuit oculū ipsoz sup̄ corda illoz oñ-
dere illis magnalia opoz suoz vt nomē sancti-
ficationis collaudent et gloriarī in mirabilib⁹
illius vt magnalia enarrēt operū ei⁹. Addidit
illis disciplinā: et legez vite hereditauit illos.
Testamentū eternū p̄stituit cū illis et iusticiā et
iudicia sua oñdit illis. Et magnalia honoris ei⁹
vidit oculus illoz et honorē vocis audierūt au-
res illoz. et dixit illis. attendite ab oī iniquo. Et

mādauit illis vnicuiq; de p̄tino suo. Tūc illoz
corā illo sunt semp. nō sunt absconse ab oculis
ipsius. In vnāquāq; gentē p̄posuit rectorē. et
ps dei israel facta ē manifesta. Et oīa opa illoz
velut sol in p̄spectu dei: et oculi ei⁹ sine intermis-
sione inspicientes in viis eoz. Non sunt abscon-
sa testamenta p̄pter iniquitatē illoz. et oēs ini-
q̄tates eoz in cōspectu dei. Elemosyna vīri q̄i
faculus cū ipso: et grām boīs quasi pupillaz cō-
seruabit. et postea resurget et retribuet illis re-
tributionē vnicuiq; in caput ipsoz: et cōuertet
in inferiores ptes terre. Penitentibus autē dedit
vīa iusticie: et p̄firmavit deficientes sustinere.
et destinavit illis sortes veritatis. Conuertere
ad dñm et relinque pctā tua p̄care ante faciem
dñi et minue offendicula. Reuertere ad dñm
et auertere ab iniusticia tua et nimis odito cre-
ationem. et cognosce iusticias et iudicia dei et
sta in sorte p̄pōnis et ordnis altissimi dei. In
ptes vade seculi sancti cū viuīs et dantib⁹ p̄fes-
sionem deo. Non demoreris in errore impiozū
ante mortē p̄fitere. A mortuo quasi nihil perit
cōfessio. Confiteberis viuēs: viu⁹ et san⁹ cōfite-
beris et laudabis deū et gloriaris in misera-
tionibus ei⁹. q̄ magna mīa dñi et p̄pitiatio il-
lius cōuertentib⁹ ad se. Nec em̄ oīa possunt es-
se in boīb⁹: qm̄ nō est immortalitatis fili⁹ bo-
minis et in vanitate malicie placuerunt. Quid
lucid⁹ sole? et hic deficiet. Aut qd̄ neq̄us q̄ qd̄
excogitauit caro et sanguis: et hoc arguet. Vir-
tutē altitudinis celi ipse p̄spicit. et omīs homines
terra et cinis.

¶ L. S. De magnalib⁹ dei. et boīs miseria er-
ga p̄ximū. de danda elemosyna sine verbo ma-
lo. de p̄uidendo et memorando iudicio. de oīo-
ne. et continentia anime.

Ca. XVIII

Qui viuūt in eternūz creauit oīa simul.
De⁹ solus iustificabitur: et manet ius-
tus rex ieternū. Quis sufficiet enar-
rare opa illius? Quis enim inuestiga-
bit magnalia ei⁹. Virtutem autem magnitudi-
nis ei⁹ quis enūciabit. Aut quis adiciet enar-
rare misericordiam ei⁹. Non est minnere neq;
adherere: nec est inuenire magnalia dei. Eū cō-
summauerit homo: tunc incipiet: et cū quieue-
rit operabitur. Quid est homo. et que est grā il-
lius: et quid est bonū: aut quid neq̄ illius. Nu-
mer⁹ dierū boīm vt multū centū anī: quasi gut-
te aque maris deputati sunt. Et sicut calculus
arene: sic erigui anī in die eui. Propter hoc pa-
tiens est de⁹ in illis: et effudit sup̄ eos mīaz suā
Uidit p̄sumptionem cordis eoz: qm̄ mala est:
et cognouit subuersionem illorum: qm̄ neq̄ est
Ideo adimpleuit p̄pitationem suam in illis
et ostendit eis viam equitatis. Misericordia bo-
minis circa p̄ximū suū: misericordia autē dei su-
per oēm carnē. Qui misericordiā habet docet
et erudit: quasi pastor gregē suū. Misericors et
cipiens doctrinā misericordis et qui festinat in
iudicis ei⁹. Fili in bonis nō des querelas: et in
omī dato nō des tristitiā verbū mali. Nōne ar

A
Ben. i. d

Ben. ij. c

Ben. vii
ps. i. xii

dozem refrigerabit ros. Sic uerbum melius quam
 datum. Nonne ecce uerbum super datum bonum. Sed
 uerbum cum homine iustificato. Stultus acriter
 improperabit: et datus indisciplinati. tabesce-
 re facit oculos. Ante iudicium para iusticiam tibi:
 et antequam loquaris disce. Ante languorem ad-
 bibe medicinam. et ante iudicium interroga teipsum:
 et in conspectu dei inuenies propitiationem. Ante
 languorem humiliata te. et in tempore infirmitatis ostens-
 de conuersationem tuam. Non impediaris orare sem-
 per: et ne uereris usque ad mortem iustificari: quon-
 niam merces dei manet in eternum. Ante orationem
 para animam tuam. et noli esse quasi homo qui tem-
 ptat deum. Memento ire in die consummationis
 et tempus retributionis in conuersatione facies.
 Memento paupertatis in tempore abundantie. et neces-
 sitatem paupertatis in die diuitiarum. Mane us-
 que ad uesperam immutabitur tempus et hec omnia ci-
 tata in oculis dei. Homo sapiens in omnibus me-
 titur: et in diebus delictorum attendet ab inuer-
 sione. Omnis astutus agnoscit sapientiam: et inue-
 nienti eam dabit confessionem. Sensati in uer-
 bis et ipsi sapienter egerunt: et intellexerunt ue-
 ritatem et iusticiam. et implorauerunt pro uerba et iu-
 dicia. Post concupiscentias tuas non eas. et a
 uoluntate tua auertere. Si prestes anime tue
 concupiscentias eius. faciet te in gaudium ini-
 micis tuis. Ne oblecteris in turbis nec in mo-
 dicis. Assidua enim est commissio illorum. Ne fueris
 mediocris in contentione et fenore. et non est tibi
 nihil in seculo. Eris enim inuidus anime tue.

C. S. De uino et luxuria et loquacitate. De
 discretionem habenda in uerbis. de differentia hu-
 da sapientie diuine et humane. de homine cogno-
 scendo. de correptione sine ira. Cap. XIX

Operarius ebriosus non locupletabitur.
 et qui spernit modica paulatim deci-
 dit. Uinum et mulieres apostatare faci-
 unt sapientes. et arguunt sensatos. et qui
 se iungit fornicariis: erit nequam. Putredo et uer-
 mes hereditabunt illum et extollet in exemplum
 malum. et tolletur de numero anima eius. Qui cre-
 dit cito leuis corde est et minorabitur. et qui de-
 linquit in animam suam insuper habebit: qui gaudet
 iniquitate denotabitur. et qui odit correptionem minu-
 etur uita. et qui odit loquacitatem extinguit ma-
 liciam. Qui peccat in animam suam: penitebit: et qui
 sociatur in malicia denotabitur. Ne freres uerbum
 nequam et durum: et non minoraberis. Amico et
 inimico noli narrare sensum tuum et si est tibi de-
 lectum noli denudare. Audiet enim te et custodiet
 te. et quasi defendens peccatum odiet te. et sic ad-
 rit tibi semper. Audisti uerbum aduersus pri-
 mum tuum commoratur in te. fidens quoniam non te dirum
 per. A facie uerbi parturit fatuus: tanquam gemi-
 tus pro infans. Sagitta infixam femori canis: sic
 uerbum in corde stulti. Corripi amicum ne forte non
 intellexerit. et dicat. non feci. aut si fecerit: ne ite-
 rum addat facere. Corripi proximum: ne forte non
 dixerit et si dixerit. ne forte iteret. Corripi ami-
 cum. sepe enim fit commissio: et non omni uerbo credas

Et qui labitur lingua sua: sed non ex animo. Quis
 est enim qui non deliquerit in lingua sua. Corripipe
 primum antequam commineris. et da locum timori al-
 tissimi. quoniam omnis sapientia timor dei. Et in illa timere
 deum: et in omni sapientia dispositio legis. Et non
 est sapientia neque disciplina. et non est cogita-
 tus bonus peccatorum prudentia. Est prudentia neque
 timor et in ipsa execratio: et est insipientes qui minuit
 sapientiam. Melior est homo qui minuitur sapientia
 et deficientes sensu in timore dei quam qui abundat sen-
 su et transgreditur legem altissimi. Est sollertia
 certa et ipsa iniqua: et est qui emittit uerbum certum
 enarrans ueritatem. Est qui nequiter humiliat se. et
 interiora eius plena sunt dolo: et est iustus qui se
 nimium submittit a multa humilitate: et est iustus
 qui inclinatur faciem suam. et fingit non uidere se
 quod ignoratum est. Et si ab imbecillitate uerbum
 ueteretur peccare. si inuenerit tempus malefaciendi
 malefaciet. Et visu cognoscit uir. et ab occursum
 faciei cognoscit sensat. Amictus corporis et ri-
 sus dentium. et ingressus hominis enunciant de illo.
 Est correptio medat in ira contumeliosi. et est
 iudicium quod non probatur esse bonum et est ta-
 cens. et ipse est prudens.

C. S. De correptione et correpti penitentia. De
 tacente et loquente. de dato sapientis. de gratia et da-
 to fatui. de falsa promissione. de mendacio. de sa-
 piente placente magnatis. de donis non accipi-
 endis. de sapientia abscondita. Cap. XX

Quam bonum est arguere quam irasci. et
 confitentem in oratione non prohibere. Eo
 cupiscentia sparonis de uirginauit
 inueniuntur sic qui facit per uim iudicium
 iniquum. Quod bonum est correptum manifesta-
 re penitentiam: sic enim effugies uoluntarium peccatum
 Est tacens qui inuenitur sapiens: et est odibilis
 qui peccat est ad loquendum. Est autem tacens et non
 habens sensum loquente. et est tacens sciens tempus
 apti temporis. Homo sapiens tacebit usque ad
 tempus lasciuus autem et imprudens non seruabit
 tempus. Qui multis uerbis ledet animam suam
 et qui potestatem sibi sumit iniuste odiet. Est pro-
 cessio in malis uiro indisciplinato et est inuen-
 tio indetrimentum. Est datum quod non est utile: et
 est datum cuius retributio duplex. Est propter glo-
 riam minoratio: et est qui ab humilitate leuabit ca-
 put. Est qui multa redimat modico pretio: et resti-
 tuens ea in septuplum. Sapiens in uerbis seip-
 sum amabilem facit: gratia autem fatuorum effundens.
 Datus insipientis non erit utilis tibi. oculi enim illius
 septemplexes sunt. Exigua dabit et multa impro-
 perabit. et aptio oris illius infamatio est. Ho-
 die feneratur quis et cras expetit. et odibilis est
 homo homini. Fatuo non erit amicus. et non erit
 gratia in bonis illius. Qui enim edunt panem illius
 false lingue sunt. Quoties et quanti iridebunt
 eum? Neque enim quod habendum erat. directo sen-
 su distribuit. similiter et quod non erat habendum
 Lapsus false lingue quasi qui in pavimento ca-
 dens sic casus malorum festinanter uenient. Ho-
 mo acbaris quasi fabula uana et in ore indiscipli-

natorum assidua erit. Et ore fatui reprobabit parabola. nō em̄ dicit illam in tpe suo. Est qui vetatur peccare p̄nopia. et in rege sua stimulat. Est q̄ perdet aīam suam p̄ p̄fusione et ab imprudenti p̄sona perdet eam. p̄sona autem acceptance p̄det se. Est q̄ p̄ cōfusione promittit amico. et lucratus est eum inimicū gratis. Obprobrium neq̄ in boīe mēdaciū. et in ore indisciplinatoꝝ assidue erit. Porior fur q̄ assiduitas viri mēdaci. p̄ditionem aut̄ ambo hereditabunt. Moꝝes boīm mēdaciū sine bonore: et p̄fusio illoꝝ cum ip̄s sine intermissiōe. Sapiens in verbis p̄ducet seip̄m et homo prudens placebit magnatis. Qui opatur terram suam inaltabit aceruum frugū: et q̄ operat iusticiam ip̄e exaltabit. qui vero placet magnatis effugiet iniquitatem. Exenia et dona excecāt oculos iudicū. et q̄si mutus in ore auertit correctiones eoz. Sapientia absconsa. et t̄besaurus inuisus: que vtilitas in vtriusq̄. Melior ē qui celat insipientiam suam: q̄ homo qui abscondit sapientiam suam.

¶ L. S. De peccatis nō cumulādis s̄ fugiendis. de audaci lingua heretici. de p̄summatione et via peccantiū. de fatuo et sapiente alternatim. d̄ maledicēte diabolu et susurrone. XXI

Hsi peccasti: nō adicias iterū: sed et de pristinis dep̄care vt tibi dimittatur. Quasi a facie colubri fuge peccata: et si accesseris ad illa suscipiet te.

Dentes leonis dētes ei⁹ interficientes anias boīm. Quasi romphea bis acuta hominis iniquitas plage illi⁹ nō est sanitas. Oburgatio et iniurie annullabūt substantiā: et domus q̄ nimis locuples est annullabit sup̄bia sic substantia superbi eradicator. Dep̄catio paup̄is ex ore vsq̄ ad aures pueniet. et iudicium festinato adueniet illi. Qui odit correptionē vestigiū est peccatoris et q̄ timet deū p̄uertetur ad cor suū. Notus a longe potens lingua audaci: et sensatus scit labi se ab ip̄o. Qui edificat domū suam impendijs alienis q̄si qui colligit lapides suos in byeme. Stuppa collecta synagoga peccantium et p̄summatio illoꝝ flāma ignis. Via peccantium cōplantata lapidibus et in finem illorum inferi et tenebre et pene. Qui custodierit iusticiam p̄tinebit sensum ei⁹ cōsummatio timoris dei: sapientia et sensus. Nō erudietur q̄ nō est sapiens in bono. Est aut̄ insipientia que abundat in malo: et nō est sensus vbi est amaritudo. Sciētia sapientis tāq̄ inundatio abundabit. et p̄siliū illius sicut fons vite p̄manet. Cor fatui quasi vas cōfractum et omnem sapientiaz nō tenebit. Verbum sapiens quodcūq̄ audierit sciens laudabit: et ad se adiciet: audierit luxuriosus et displicebit illi et proiciet illud post dorsum suum. Narratio fatui quasi sarcina in via. Nam in labijs sensati inueniet gratia. Os prudentis queritur in ecclesia. et verba illius cogitabunt in cordibus suis. Tanq̄ domus exterminata: sic fatuo sapientia. et scia

insensati inenarrabilia verba. Cōpedes in pedibus. doctrina stulto. et q̄si vincula manuum sup̄ manū dexterā. Fatuus in risu exaltat vocem suā. vir aut̄ sapiens vir tacite ridebit. Ornamentum aureū prudenti doctrina. et q̄si brachiale in brachio dextro. Pes fatui facilis in domum primi: et bō peritus p̄fundet a persona potentis. Stult⁹ a fenestra respiciet in domū vir aut̄ eruditus foris stabit. Stulticia boīs auscultare p̄ hostiū. et prudēs grauabit cōtus melia. Labia imprudentiū stulta narrabūt. verba aut̄ prudentium statera ponderabunt. In ore fatuoꝝ cor illoꝝ et in corde sapientiu os illorum. Dum maledicit impius diabolu: maledicit ip̄e aīam suam. Susurro cōinquinabit aīam suam. et in oibus odietur et q̄ p̄manserit odiosus erit: tacitus et sensatus honorabitur.

¶ L. S. De lapidatione pigri. de filio et filia fatua. discernendū qd et quibus sit p̄dicandus de luctu mortui. de ruitu fatui. d̄ nō loquendo multum cum fatuo et q̄ amicitiam soluent conuicia.

¶ La. XXII

In lapide luteo lapidatus est piger. et om̄s loquētur sup̄ asp̄nationem illius. De stercore boū lapidat⁹ est piger: et ois q̄ tetigerit eum: excutiet manus. Confusio patris est de filio indisciplinato. filia aut̄ fatua in deminoratione fiet. filia prudens hereditas viro suo nā que cōfundit in cōtumeliā fit genitoris. Patrem et virū cōfundit audax. et ab impijs nō minorabit. ab vtriusq̄ aut̄ inbonorabit. Musica in luctu inportuna narratio flagella et doctrina in omni tpe sapientia. Qui docet fatuum: q̄si q̄ conglutinat testā. Qui narrat verbum nō audienti q̄si q̄ excitat dormientem de graui somno. Lū dormiente loq̄tur qui enarrat stulto sapientia et in fine narrationis dicit. Quis est hic? Super mortuū plora. deficit em̄ lux ei⁹ et supra fatuum plora: deficit em̄ sensus. Modicu plora. super mortuum: qm̄ requieuit. Nequissimi em̄ nequissima vita. sup̄ mortez fatui. Luct⁹ mortui septē dies. fatui aut̄ et impij om̄s dies vite illoꝝ. Lū stulto ne multū loq̄ris. et cū insensato ne abieris. Serua te ab illo vt nō molestiam habeas. et nō cōinquinaberis in peccō illius. Despecte ab illo et iuenies requiē et nō accidiaberis in stulticia illi⁹. Sup̄ plūbus qd̄ grauabit. Et qd̄ illi aliud nomē q̄ fatu⁹. Arenā et sales et massas ferri facili⁹ est ferre: q̄ boiez ip̄udentes et fatuū et ip̄sū. Sicut loramētū ligneū colligatū fundamento edificij nō dissoluet. sic et cor cōfirmatū in cogitatioe p̄sili. Cogitat⁹ sensati. in oī tpe vel metu nō dep̄nabit. Sicut ornat⁹ arenosus in pariete limpido. et sicut palee in excelis et cāmeta sine ip̄ensa posita p̄ faciē venti nō p̄manebūt. sic et cor timidū in cogitatioe stulti cōtra ip̄etū timoris nō resistet. sic et cor trepidū in cogitatioe fatui om̄i tpe nō metuet: s̄ et q̄ in

Prover. xij. b et. xxvij. c

Ero. xxiij. a Deut. xvi. d j. xli. c

¶ s. v. b

¶

¶

¶ j. xxxij. a

¶ s. iij. d. j. etc i. a j. xxxvij. b

¶ s. xij. c

¶ Pro. xxxij. a

¶

¶ j. xxxij

preceptis dei permanet, semper: Pungens oculos
deducit lacrymas et qui pungit cor, profert sen-
sum. Mittens lapidem in volatilia deiciet il-
la: sic et qui coniciatur amico: dissoluit amicitiam.
Ad amicum et si perdueris gladium non despe-
res, est enim regressus ad amicum. Si aperuerit
os triste: non timeas. Est enim concordatio excep-
to consilio et improperio et superbia et mysterij re-
velatione et plaga dolosa. In his omnibus effu-
giet amicus. Fide posside cum amico in paupere
te illius: ut et in bonis illius letaris. In tempore
tribulationis illius permanere illi fidelis ut et in be-
reditate illius coheres sis. Ante ignem camini
vapor: et fumus ignis inaltatur: sic et ante san-
guinem maledicta et contumelia et mine. Amicum
salutare non confundaris. A facie illius non me
abscondam: et si mala mihi euenerint per illum:
sustinebo. Omnis qui audiet cauebit se ab eo.
Quis dabit ori meo custodiam, et super labia mea
signaculum certum ut non cadam in ipsis, et lin-
gua mea perdat me.

**Oratio contra superbiam: gulam: et luru-
riam, et de iuratiōe, de blasphemia, et de disci-
plinata loquela: de tribus generibus peccatorum
de confutatione hominis volentis peccare de mul-
tis peccatis concurrentibus in adulterio de lau-
de timoris domini.**

Ca. XXIII

Domine pater et dominator vite mee:
ne derelinquas me in cogitatu et con-
silio eorum nec finas me cadere in illa ex-
probratione. Quis supponit in cogita-
tu meo flagella et in corde meo doctrinam sa-
pientie ut ignorantibus eorum non pareat mihi
et non appareat delicta eorum et ne adincrescat
ignorantie mee: et multiplicentur delicta mea: et
peccata mea abundant, et incidam in conspectu
adversariorum meorum et gaudeat inimicus meus.
Domine pater et deus vite mee ne derelinquas me
in cogitatu illorum. Extollentiam oculorum meorum
ne dederis mihi et omne desiderium auerte a me.
Aufer a me ventris concupiscentias et concubitus
concupiscentie ne apprehendant me et anime ir-
reuerenti et infirmitate ne tradas me. Doctrinam
oris audite filij et qui custodierit illam non periet
labijs suis: nec scandalizabitur in operibus ne-
quissimis. In vanitate sua apprehenditur peccator,
et superbus et maledictus scandalizabitur in il-
lis. Iuratiōi non assuescat os tuum: multi enim ca-
sus in illa. Nominatio vero dei non sit assidua
in ore tuo: et nominibus sanctorum non admiscearis:
quoniam non eris immunis ab eis. Sicut enim seruum in-
terrogatus assidue a liuore non minuit: sic omnis
iurans et noians in toto a peccato non purgabitur.
Cum multum iuraueris implebis iniquitate: et non di-
scedet a domo illius plaga. Et si frustra iurauerit fra-
trem: delictum illius super ipsum erit, et si dissimulaue-
rit: delinquit dupliciter: et si inuacuum iurauerit
non iustificabitur. Replebitur enim retributione
domini illius. Est et alia loquela contraria morti:
non inueniatur in hereditate iacob. Etenim a mise-
ricordibus omnia bene auferentur: et in delictis non vo-

luptabunt. Indisciplinose loquere non assuescat
os tuum: est enim in illa verbum peccati. Memento pa-
tris et matris tue. in medio enim magnarum con-
sistis ne forte obliuiscatur te deus in conspectu illo-
rum, et assiduitate tua infatuatus improperium
patiaris, et maluisses non nasci: et die natiuita-
tis tue maledicas. Homo assuetus in verbis im-
properij: in omnibus diebus suis non erudietur. Duo
genera abundant in peccatis: et tertium adducit
iram et perditionem. Anima calida quasi ignis ar-
dens non extinguetur donec aliquid glutiat et bene-
neque in ore carnis sue non desinat donec incen-
dat ignem. Homo fornicario omnis panis dulcis: non
fatigabitur transgrediens usque ad finem. Omnis
homo qui transgreditur lectum suum contemnens in-
aniam suam et dicens, quis me videt tenebre cir-
cundant me, et parietes cooperiunt me: et nemo
circumspicit me quem vereor, delictorum meorum non
memorabitur altissimus et non intelletur quoniam omnia
videt oculi illius: quoniam expellit a se timorem dei bus-
iusmodi hominis timor, et oculi hominum timentes il-
lum, et non cognouit quoniam oculi domini multo plus
lucidiores sunt super solem, circumspicientes omnes
vias hominum: et profundum abyssi: et hominum corda intu-
entes in absconditas partes. Domino enim deo ante-
quam crearentur omnia sunt agnita: sic et post pres-
entum respicit omnia. Hic in plateis ciuitatis vni-
dicabitur, et quasi pullus equi fugabitur: et ubi non
sperauit apprehendet. Et erit dedecus omnibus: co-
mitem non intelletur timorem domini. Sic et mulier omnis
relinquens virum suum et statuens hereditatem ex al-
ieno matrimonio. Primo enim in lege altissimi
incredibilis fuit: et secundo virum suum dereliquit, ter-
tio in adulterio fornicata est: et ex alio viro fi-
lios statuit sibi, hec in ecclesiam adducet et in fi-
lios eius respiciet. Non tradet filij eius radices,
et rami eius non dabit fructum. Derelinquet in ma-
ledictum memoriam eius: et dedecus illius non delebitur
Et agnoscent qui derelicti sunt quoniam nihil melius
est quam timor dei, et nihil dulcius quam respicere in man-
datis domini. Gloria magna est sequi dominum: longitu-
do enim dierum assumetur ab eo.

**De laude sapientie, dicit sapientia se
et ore altissimi perdisse, enarrat que fecerit, de
requie quam inuenit.**

Ca. XXIII

Sapientia laudabit animam suam: et
in deo honorabitur, et in medio popu-
li sui glorietur: et in ecclesijs altissi-
mi aperiet os suum, et in conspectu vir-
tutis illius glorietur: et in medio populi sui exal-
tabit: et in plenitudine sancta admirabitur: et in mul-
titudine electorum habebit laudem: et inter bene-
dictos benediceat dicens. Ego ex ore altissimi perdis-
ui: primogenita ante omnem creaturam. Ego feci in
celis ut oriret lumen indeficiens: et sicut nebu-
la teti omnem terram. Ego in altissimis habitavi: et
thronum meum in columna nubis. Syrum celi circumui
sola: et profundum abyssi penetraui: et in flui-
ctibus maris ambulavi, et in omni terra steti.
Et in omni populo et in omni gente primatum habui
et omnem excellentium et humilium corda virtute cal-

ij. reg. xvi. d

Esa. xlii. c

H

caus. Et in his omnibus requiem quesivi et in hereditate domini morabor. Tunc precepit dixit mihi creator omnium. et qui creavit me requiescit in tabernaculo meo et dixit mihi. In iacob inhabitata et in israel hereditare. et in electis meis mitte radices. Ab initio et ante secula creata sum. et usque ad futurum seculum non desinam. et in habitatione sancta coram ipso ministravi. Et sic in syon firmata sum et in civitate sanctificata similiter requiescit: et in hierusalém potestas mea. Et radicaui in populo honorificato. et in partes dei mei hereditas illius et in plenitudine sanctorum detentio mea. Quasi cedrus exaltata sum in libano: et quasi cypressus in monte syon. quasi palma exaltata sum in cades. et quasi platatio rose in hiericho. Quasi oliua speciosa in campis et quasi plantanus exaltata sum iuxta aquam in plateis. Sicut cinamomum et balsamum aromatizans odorem dedi. Quasi myrrha electa dedi suavitatem odoris: et quasi storax et galbanus et unguis et gutta. Quasi libanus non in cistis vaporant habitationem meam. et quasi balsamum non in terris odor meus. Ego quasi thersibuntibus extendi ramos meos: et rami mei bonoris et gratie. Ego quasi vitis fructificavi suavitatem odoris et flores mei fructus bonoris et honestatis. Ego mater pulchre dilectionis. et timoris. et agnitionis et sancte spei. In me gratia omnis vite veritatis. in me omnis spes vite et virtutis. Transite ad me omnes qui concupiscitis me: et a generationibus meis adimplemini. Spiritus enim meus super mel dulcis et hereditas mea super mel et favum. Memoria mea in generatione seculorum. Qui edunt me ad huc esurient. et qui bibunt me ad huc sitient. Qui audit me non confundetur. et qui operantur in me non peccabunt. Qui elucidant me. vitam eternam habebunt. Hec omnia liber vite et testamentum altissimi. et agnitionis veritatis. Legem mandavit moyses in preceptis iusticiarum: et hereditatem domui iacob et israel promissiones. Posuit david puero suo excitare regem ex ipso fortissimum et in throno honoris sedentem in sempiternum. Qui implet quasi phison sapientiam et sicut tigris in diebus novorum. Qui adimplet quasi eufrates sensum. Qui multiplicat quasi iordanis in tempore messis. Qui mittit disciplinam sicut lucem et assistens quasi syon in die vindemie. Qui perficit primus scire illam et infirmior non investigabit eam. A mari enim abundabit cogitatio eius: et consilium illius in abyssu magna. Ego sapientiam effudi flumina ego quasi trames aque immense de flumine. Ego quasi fluvius dormit: et sicut aqueductus exiit de paradiso. Dixi. Irrigabo hortum plantationem: et inebriabo partus mei fructum. Et factus est mihi trames abundans et fluvius meus appropinquavit ad mare. Quonia doctrinam quasi ante lucanum illumino omnibus: et enarrabo illam usque in longinquum. Penetrabo inferiores partes terre. et inspiciam omnes dormientes. et illuminabo om-

nes sperantes in domino. Adhuc doctrinam quasi si prophetiam effundam et relinquam illam querens vobis sapientiam et non desinam in progenies illorum usque in eum sanctum. Videte quoniam non solum mihi laboravi: sed omnibus exquirentibus veritatem.

CL. S. De tribus que placent deo. et de tribus que odit. de novem insuspiciabilibus. De decimo maxime. de malicia mulieris neque. **XXV**

Tribus placitum est spiritui meo: sunt probata coram deo et hominibus. Concordia fratrum: et amor primorum et vir et mulier sibi bene consentientes

Tres species odit anima mea: et aggravo valde anime illorum. Pauperem superbum. et divitem mendacem. et senem fatuum et insensatum. Que in iuventute tua non congregasti quomodo in senectute tua invenes: quasi speciosum canisici iudicium. et presbyteris cognoscere consilium. quasi speciosam veteranis sapientiam. et gloriosum intellectum et consilium. Corona senum multa peritia: et gloria illorum timor dei. Novem insuspiciabilia cordis magnificavi. et decimum dicas in lingua hominibus. Homo qui iocundatur in filiis vivens et videns subversionem inimicorum suorum. Beatus qui habitat cum muliere sensata. et qui lingua sua non est lapsus et qui non servavit in dignis se. Beatus qui invenit amicum verum et qui enarrat iustitiam auri audienti. quasi magnus qui invenit sapientiam et scientiam: sed non est superbum dominum. Timor dei super omnia se superposuit. Beatus homo cui donatum est habere timorem dei. Qui tenet illum. cui assimilabitur. Timor dei initium dilectionis est: fidei autem initium agglutinandum est ei. Omnis plaga tristitia cordis est. et omnis malicia nequitia mulieris. Et omnem plagam et non plagam videbit cordis: et omnes nequitias et non nequitias mulieris: et omnem obductum et non obductum odientium. et omnem vindictam et non vindictam inimicorum. Non est caput nequius super caput colubini. et non est ira super iram mulieris. Commora-ri leoni et draconi placebit: quasi habitare cum muliere neque. Nequitia mulieris immutat faciem eius: et obcecabat vultum suum tanquam vesus. et quasi saccum ostendet in medio primorum. In gemuit vir eius et audiens suspiravit modicum. Brevis omnis malicia super maliciam mulieris. sors peccatorum cadat super illam. Sicut ascensus arenosus in pedibus veterani. sic mulier linguata homini queto. Ne respicias in mulieris speciem et non concupiscas mulierem in specie. Mulieris ira irreuerantia: et confusio magna. Mulier si primatus habeat. contrario est viro suo. Cor humile et facies tristis et plaga mortis: mulier neque. Manus debiles et genua dissoluta: mulier que non beatificat virum suum. A muliere initium factum est peccati et per illam omnes morimur. Non des aque tue exitum nec modicum: nec mulieri neque venam pendeundi. Si non ambulaverit ad manus tuas:

B

E

Job. vi. d

Beri. ij. b

D
Josue. iij. d

i. cor. iij.

A

B
s. xij. d

E

puer. iij.

D

Beri. iij. d
s. viij. d
ij. reg. iij.

confundet te in conspectu inimicorum. A carnibus
tuis abscide illam: ne semper te abutatur.

C. L. S. De laude mulieris bone. d. timore tristi
et quarto de muliere zelotypa et ebriosa. de fili
lia. de duobus mouetibus tristitia: et tertio mo
uente ira. de duabus speciebus periculosi.

XXVI
Mulieris bone beatus vir: numerus
eius annorum illorum duplet. Mulier fortis
oblectat virum suum: et annos vite illius
in pace implebit. Pars bona mulier
bona in parte bona timentium deum dabitur vi
ro pro factis bonis dimittis autem et pauperis cor: bo
num in omni tempore vultus illorum hilaris. A tribus
timuit cor meum et in quarto facies mea metus
est. Delaturam ciuitatis et collectionem populi: et ca
lamitatem mendacem: super mortem omnia grauiora.
Dolor cordis et luctus: mulier zelotypa. In mu
liere zelotypa flagellum lingue. omnibus concitans.
Sicut bouem iugum quod mouet: ita et mulier ne
quitia. Qui tenet illam. quasi qui apprehendit scorpio
nem. Mulier ebriosa ira magna et contumelia
et turpitudine illius non teget. Fornicatio mulie
ris in excellentia oculorum. et in palpebris illius
agnoscat. In filia non aduertente se firma cu
stodiam. ne inuicta occasione abutatur se. Ab
omni irreuerentia oculorum eius caue. et ne mi
seris si te neglexerit. Sicut viator atriens ad
fontem os aperiet et ab omni aqua prima bibet
et contra omnem palum sedebit et contra omnem sagit
tam aperiet pharetram. donec deficiat. Bona mu
lieris sedule delectabitur virum suum. et ossa illius
impinguabit. Disciplina illius datum dei est.
Mulier sensata et tacita: non est imitatio eru
dite anime. Bona super gratiam: mulier sancta et pu
dorata. Omnis autem ponderatio non est digna con
tinentis anime. Sicut sol oriens mundo in altissi
mis dei: sic mulieris bone spes in ornatum
domus eius. Lucerna splendens super candelabrum
sanctum. et species faciei super etatem stabilem
Columna aurea super bases argenteas et pedes
firmi super platas stabilis mulieris. Fundamenta
eterna super petram solidam: sic mandata dei in corde
mulieris sancte. In duobus contristatum est cor
meum et in tertio iracundia mihi aduenit. Vir bel
lator deficiens pro inopia: et vir sensatus contemptus
et qui transgreditur a iusticia ad peccatum: deperdit
eum ad reprobam. Due species difficiles et periculose
mihi appuerunt. Difficile exiit negocians a ne
ligentia: et non iustificabitur caupo a peccatis labiorum.
C. L. S. De paupere volente ditari. d. venditore
de verbo timoribus domini. de probatione hominis et co
gnitione cordis. de sequendo iusticia. de incostan
tia stulti. de temperantia verbi: de non iuratione.
De non reuelandis archanis amici: de perditione
amicum: quod impius machiatur malum quod redit in
ipsum.

XXVII
Propter inopiam multi deliquerunt
et qui querit locuplem auertit oculum
suum. Sicut in medio compaginis
lapidum palus figitur: sic et in medio
venditionis et emptoris angustabitur pecca

tis. Conteretur cum delinquente delictum.
Si non in timore domini teneris te institer: cito
subuertetur domus tua. Sicut in percussura cribri
remanebit puluis: sic aporia hominis in cogitatu
illius. Tasa figuli probat fornax: et boies iustos
temptatio tribulationis. Sicut rusticatio d. ligno
ostendit fructum illius: sic probum ex cogitatu cordis ho
minis. Ante sermonem non laudes virum nec enim
temptatio est hominum. Si sequaris iusticiam
apprehendes illam. et indues quasi ponderem bono
ris: et inhabitabis cum ea et proteget te in sempiternum
in die agnitionis inuenies firmamentum
Volatilia ad sibi similia conueniunt: et veritas ad
eos qui operantur illam reuertetur. Leo venatio
ni insidiatur semper: sic peccata operantibus iniqui
tates. Homo sensatus in sapia manet: sicut sol
non stultus sicut luna mutatur. In medio insen
sator serua verbum temporis: in medio autem cogi
tantium assiduus esto. Narratio peccatum odio
sa: et risus illorum in delictis peccati. Loquela
multum iuras horripilationem capiti statuet: et ir
reuerentia ipsius obturatio aurium. Effusio sangui
nis in iram superborum. et maledictio illorum auditus gra
uis. Qui denudat archana amici fide perdit. et
non inueniet amicum ad animum suum. Dilige pri
mum: et coniungere fide cum illo. Quod si denudaue
ris abscondita illius non persequeris post eum. Sicut
enim homo qui perdit amicum suum. sic et qui perdit
amicitiam primi sui. Et sicut qui dimittit aurem de
manu sua: sic qui reliquisti primum tuum. et non eum
capiet. Non illum sequeris: quoniam longe abest. Effugit
enim quasi caprea de laqueo: quoniam vulnerata est anima
eius. Ultra eum non poteris colligare et maledicti est
concordatio. Denudare autem amici misteria: de
speratio est anime infelicis. Annus oculo fa
bucatur iniqua et nemo eum abiciet. In conspe
ctu oculorum tuorum concalcabit os suum: et super sermo
nes tuos ammirabitur. Nouissime autem pervertet
os suum: et in verbis tuis dabit scandalum. Multa
audiui. et non coequaui ei: et dominus odiet illum. Qui
in altum mittit lapidem. super caput eius cadet: et
plaga dolosa dolosi diuidet vulnera. Et qui fo
ueam fodit incidet in eam et qui statuit lapidem pro
rimo suo offendet in eo: et qui laqueum alii ponit
peribit in illo. Facienti nequissimum consilium
super ipsum deuoluetur: et non agnoscat unde ad
ueniet illi. Illusio et improperium superborum: et vindi
cta sicut leo insidiabit illi. Laqueo peribit qui ob
lectatur casu iustorum: dolor autem consumet illos ante
quam moriantur. Ira et furor utraque execrabilia
sunt et vir peccator continens erit illorum.
C. L. S. De non querenda vindicta sed remit
tenda offensa. de vicijs lingue et de periculis eius.
XXVIII
Qui vindicari vult
a domino inueniet vindictam: et peccata illius
seruans seruat. Relinque primo tuo
noceri te. et tunc deprecanti tibi peccata soluentur.
Homo homini reseruat iram et adeo querit me
delam. In hominem similem sibi non habet mise
ricordiam: et de peccatis suis deprecatur. Ipse dum
caro sit reseruat iram et propitiationem petit a deo

D

I. xij. e

S. xij. b

E

Prouer. x. b

D

puer. xxvi. d
Ecc. x.

A

deu. xxx. ij. e
Ro. xij. d

E

Ecclesiasticus

Quis erorabit, p delictis illi? Memoro nouis
 timor: et desine inimicari. Tabitudo em̄ et mors
 imminet in madat ei. Memorare timore dei
 et no irascaris primo. Memorare testamētuz
 altissimi: et despice ignorantia primi. Abstine
 te a lite: et minues pctā. Nō em̄ iracūdius incen
 dit litē: et vir peccator turbabit amicos: et i me
 dio pacē bñtū imittit inimiciā. Scdm em̄ li
 gna silue: sic ignis exardescit et fm̄ virtutē hoīs
 sic iracūdia illius erit: et fm̄ substantiā suā ex
 altabit irā suā. Certamen festinatū incendit
 ignē: et līs festinās effundit sanguinē et lingua
 testificās adducet mortē. Si sufflaueris quasi
 ignis exardebit: et si expueris sup illā extinguet
 Utraq; ex ore pficiscuntur. Susurro et bñguis
 maledictus: multos em̄ turbauit paces bñtes.
 Lingua tertia multos comouit et dispersit il
 los de gente in gentē. Inuitates muratas diuisi
 tū destruxit: et domos magnatorū effodit. Vir
 tutes populoz concidit et gentes fortes dissol
 uit. Lingua tertia mulieres viratas eiecit et pri
 nauit illas laboribus suis. Qui respicit illā nō
 habebit requiē. nec habebit amicū: in quo req̄
 scat. Flagelli plaga lūore facit. plaga aut̄ lingue
 cominuet ossa. Multi ceciderūt in ore gladii: s; nō
 sic quasi qui interierūt per linguas suā. Bea
 tus qui tect⁹ ē a lingua neq; q̄ in iracūdia illi⁹
 nō transiit: et q̄ nō attrahit iugū illius. et in vin
 culis eius nō est ligat⁹. Iugū em̄ illius iugum
 ferreū ē: et vinculū illius vinculū ereū ē. Mors
 illius mors nequissima: et utilis poti⁹ infer⁹ q̄
 illa. Perseuerantia illius nō pmanebit: s; obtie
 bit vias iniustoz. In flāma sua nō cōburet ius
 tos. Qui derelinquit dñm: incidet in illā. et ex
 ardebit in illis et nō extinguent: et imittetur
 in illos quasi leo: et quasi pardus ledet illos.
 Sepi aures tuas sp̄nis et linguā neq; noli au
 dire: et ori tuo facito ostia: et seras aurib⁹ tuis.
 Aurū tuū et argētum tuum cōila: et verbis tuis
 facito staterā: et frenos ori tuo rectos et atten
 de ne forte labaris in lingua: et cadas in cōspe
 ctu inimicorum insidiantū tibi et sit casus tu⁹
 insanabilis in mortem.

CL. S. De pecunia comodāda et fenore de dā
 da elemosyna. de fideiussore heretico de fruga
 litate et hospitalitate.

Ca. XXIX
Qui facit misericordiā fenerat primo
 suo. et qui pualet manu: madata ser
 uat. Fenerare primo tuo in tpe neces
 sitatis illius. et iterū redde primo in
 tempore suo. Cōfirma verbū et fidelit̄ age cus
 illo. et in omni tempore inuenies qd̄ tibi neces
 sariū est. Multi quasi inuentionē estimauerunt
 fen⁹. et p̄stiterūt molestiā bis qui se adiuuerūt
 Donec accipiāt. osculatur man⁹ dātis. et in pro
 missionib⁹ humiliat vocē suā. Et in tpe redditi
 onis postulabit tēpus: et loquet̄ verba redi⁹ et
 murmuratiōnū: et tēpus causabit. Si aut̄ po
 tuerit reddere aduersabitur. Solidi vir reddet
 dimidiū: et p̄putabit illud q̄si inuentionē. Si au
 tē fraudabit illū pecunia sua. et possidebit illuz

inimicū gratis et iustitia et maledicta reddet illi:
 et pro bonore et beneficio reddet illi otumeli
 am. Multi nō causa neq̄tie nō fenerati sunt: s; s;
 fraudari gratis timuerūt. Verūt amē sup bumf
 le animo fortior esto. et p elemosyna nō trabas
 illū. Propter madatū assume pauperē: et ppter
 inopiā ei⁹ ne dimittas eū vacuū. Perde pecuni
 am p̄frat̄ et amicū: et nō abscondas illam
 sub lapide in perditionē. Pone thesaurū tuū in
 p̄ceptis altissimi. et pderit tibi magis q̄ aurū
 Conclude elemosynā in corde paup̄is et bec p
 te erorabit ab omni malo. Elemosyna viri qua
 si sacculus cū ipso: et gratiā hominis quasi pus
 pillā cōseruabit et postea resurget et retribuet
 illis retributionē vnicuiq; in caput illorū. Su
 per scutū potentis et super lanceā: aduersus i
 micū tuū pugnabit. Vir bonus fidē facit prio
 suo: et qui pdiderit confusionē derelinquet sibi
 Bratiā fideiussoris ne obliuiscaris: dedit enim
 p te aiām suā. Repromissorē fugit peccator: et
 immūd⁹. Bona repromissoris sibi ascribit pec
 cator et ingratus sensu derelinquit liberantē se.
 Vir repromittit de primo suo: et cā pdiderit re
 uerentiā derelinquet ab eo. Repromissio neq; s;
 sima multos perdidit diligētes: et p̄monit illos
 q̄si fluctus maris. Viros potētes gyrās migra
 re fecit et vagati sunt in gentib⁹ alienis. Pec
 cator transgrediens mandatū dñi incidet in p
 missionē neq;: et qui conat̄ multa agere: incidet
 in iudiciū. Recupa primū fm̄ virtutē tuā: et at
 tende tibi ne incidas. Inuitū vite hoīs aqua et
 panis et vestimētū. et dom⁹ p̄tegens turpitudi
 nem. Melior est victus paup̄is sub tegmine as
 ferū q̄ epule splendide in peregre sine domici
 lio. Minimū p magno placat tibi: et improp̄
 riū peregrinationis nō audies. Ultra neq; bo
 spirandi de domo in domū: et vbi hospitabitur
 non fiducialiter aget nec aperiet os. Hospit
 tabitur: et pascet et potabit ingratos: et ad huc
 amara audiet. Trāsi hospes et orna mensam: et
 q̄ in manu habes ciba ceteros. Et a facie bo
 nozis amicorū meorū: necessitudine dom⁹ mee.
 hospitio mibi fact⁹ es frater. Branta bec homi
 ni habētī sensum: correptio domus et improp̄
 riū feneratoris.

CL. S. De disciplina filior. de bono sanitaris
 q̄ melior est mors q̄ vita amara. de sapiētia ab
 scōdita. de iocūditate cordis et tristitia. XXX

Qui diligit filiū suū assiduat illi flagel
 la vt letet in nouissimo suo et non pal
 pet primoz ostia. Qui docet filiū suū
 laudabit in illo: et in medio domesti
 corū in illo gloriabit. Qui docet filiū suū in zelū
 mittit inimicū: et in medio amicorū gloriabit in il
 lo. Mortu⁹ ē pat̄ ei⁹: et quasi nō ē mortuus. Si
 milē em̄ reliquit sibi post se. Inuita sua vidit
 et letat⁹ ē in illo. In obitu suo nō ē tristat⁹. nec
 p̄susus ē corā inimicis. Reliq̄t em̄ defensorē do
 mus s; inimicos et amicis reddentē grām. Pro
 aiabus filiorū colligabit vulnera sua: et sup om
 nē vocē turbabūtur viscera ei⁹. Equus indomi

B
 puer. xvi. c

L

D

A

B

L
 s. vii. c

D

J. xxix. d

A
 puer. xvi. c
 ibidē. xxix.

B